

01135867

SPLIT, 28.3.1991

01135868

SNIMANO!

Z A P I S N I K

sa razgovora gospodina dr. Franje Tuđmana, predsjednika
Republike Hrvatske s predsjednicima republika i predsje-
dnicima predsjedništava republika, održanog 28. ožujka
1991. u vili "Dalmacija" u Splitu

Početak u 11,23 sati.

Predsjedava: DR. FRANJO TUĐMAN, predsjednik Republike
Hrvatske

DR. FRANJO TUĐMAN:

Da započnemo gospodo s radom. Mislim da se ovo
što ćemo razgovarati snima. Mislim da vi nemate ništa protiv
toga.

Gospodo, meni je osobito zadovoljstvo i čast da
vas u svojstvu domaćina, predsjednik Republike Hrvatske, mogu
pozdraviti kao predsjednike svih republika Jugoslavije ovdje
u Splitu, u Dalmaciji u središtu nekadašnjeg hrvatskog kralje-
vstva i hrvatske državnosti.

HLJ

- 2 -

Gospodo, s obzirom na okolnosti u kojima je ovaj sastanak sazvan, kao što vidite i po ovom interesu predstavnika sedme sile, oči javnosti i svih naših naroda, naših republika pa i svjetske javnosti, ne samo ono što se kaže svjetske demokratske javnosti, nego i najodgovornijih državnika svijeta uprte su u nas.

I obični ljudi i oni koji se bave i koji se ne bave politikom, ali svi koji su pritisnuti tegobama i teškoćama kroz koje prolazi naše društvo, očekuju od nas razborite odluke, očekuju od nas da dademo ako već ne danas, jasno ne možemo donijeti neka konačna rješenja, ali da najavimo mogućnost rješavanja u smislu osiguranja slobode i mira i za naše narode za republike koje predstavljamo, pa i mira u ovom dijelu Europe.

Uostalom, svijet se ovih dana podsjeća, tako se i mi podsjetimo da to nije bilo tako davno u povijest kada je pala iskra prvog svjetskog rata.

Razumije se nisu stvari tako daleko došle, iako smo bili na rubu i građanskog rata i oružanih intervencija, ali ipak čini mi se da su to bila i pretjerivanja nekih ljudi u zemlji i u svijetu, ali ipak suočeni smo još uvijek s mogućnošću najgorih rješenja.

Stoga bih htio vjerovati da će ovaj naš današnji sastanak, imajući to sve skupa u vidu poslužiti kao jedan preokret u tom smislu da ćemo i našim ljudima, našim narodima, pa i svijetu nagovijestiti odlučan zaokret u smislu demokratskog

HLJ

- 3 -

rješavanja jugoslavenske krize.

Kao što ste, ja mislim da ste dobili u ovim mapama prijedlog dnevnog reda za ovaj današnji sastanak.

Kao obrazloženje za takav dnevni red koji po mom prijedlogu znači jeste:

Točka 1. - Rješenje društveno-političke krize SFRJ,

a) U dogovoru o savezu ili zajednici suverenih republika,

b) U sporazumu u razlazu.

Točka 2. - Način i program daljih razgovora i odlučivanja u ovisnosti od opredjeljenja za savez ili razlaz.

Pod tom točkom smatram da bi trebalo razmotriti rok za dovršenje potpisivanja prethodnog i konačnog dogovora. Vrijeme i domačine narednih sastanaka predsjednika republika, sve potrebne komisije stručne za pripremu odgovarajućih dokumenata i rokovi njihovih prijedloga.

Točka 3. - Uloga i sastav saveznih tijela u prijelaznom razdoblju u rješavanju ustavne krize i tekućih poslova.

a) Pod a) trebamo razmotriti rad Predsjedništva SFRJ,

b) Savezne skupštine,

c) Savezne vlade odnosno SIV-a,

d) Jugoslavenske narodne armije.

2/1/JG

Pod četvrtom točkom smatram da moramo dati neku zajedničku izjavu pod rezultatima i zaključcima prvog sastanka predsjednika republika.

Za obrazloženje ovakvog dnevnog reda ja bih kratko naveo tek slijedeće: da je državno-politička ustavna, gospodarska, ali ne samo to nego i moralna kriza jugoslavenskog društva dostigla svoju kulminaciju, to smo uvjereni, spomenuh već da smo u tim kriznim danima od prijelaza sa jednostranačkog sustava u pluralističku demokraciju i uz sve ove promjene koje doživljavamo da smo bili suočavani i da smo još uvijek suočeni i sa nedemokratskim tendencijama, sve do pokušaja iniciranja i građanskog rata i provociranja oružane intervencije.

Svi smo mi do sada, svi koji sjedimo za ovim stolom smo upoznati sa rezultatima dosadašnjeg razgovora, i prema tome mislim da ne trebamo ponavljati i baviti se sporednim pitanjima nego da je bitno pitanje, znači, ovo koje sam pokušao postaviti u prvoj točki dnevnog reda, jer nakon što se stvari tako odvide da je ustavni poredak iz Ustava 1974. godine narušen, nakon što su Srbija i Hrvatska donijele svoje Ustave, Slovenija održala i Plebiscit s kojim je zapravo započela i pokrenula postupak razdruživanja, Bosna i Hercegovina i Makedonija su dale deklaracije o suverenosti, oprostite nisam sasvim upoznat u tom pogledu što je Crna Gora učinila u tom sklopu u odnosu na takva stajališta, ali u svakom slučaju znači republike se ponašaju, a mislim da se to odnosi na Crnu Goru, republike se već ponašaju u praksi, a u slučaju Srbije i Hrvatske i Slovenije i o svojim

2/2/JG

ustavn-parlamentarnim opredjeljenjima već kao suverene republike.

Prema tome, raspravimo o biti problema. Po mome mišljenju iz dosadašnjih rasprava je proizašlo da je opstanak jugoslavenske zajednice u postojećim okvirima međunarodno priznatim i državnim okvirima moguć jedino u slučaju ako nadjemo dogovor u Savezu suverenih republika. I zbog toga takav dnevni red, u suprotnom mislim da bismo bili, ako se ne bismo o tome mogli sporazumijeti, onda smatram da bismo se u suprotnom morali u ime republika koje predstavljamo, naroda u ime kojih govorimo, u duhu vremena u kojem živimo u Evropi i svijetu u tom slučaju morali pronaći mogućnost o sporazumu i razlazu, da spriječimo katastrofu.

Ja sam uvjeren da možemo naći rješenje o dogovoru i savezu, jasno odlučili se mi u jednom ili drugom pravcu sve ovo drugo što sam naveo u drugoj i trećoj točki bi trebalo razmotriti načelna pitanja, a zajedničkom izjavom ja se nadam da će rezultati našeg današnjeg razgovora biti takvi da ćemo odražavati izlaz iz krize i mogućnost rješavanja na demokratski način svih problema pred kojima stojimo.

Ja sam čak i sastavio jedan nacrt te izjave, ali mislim da to neka ostane za kraj ili kako ocijenimo.

Toliko za početak. Još vas moram obavijestiti da sam sinoć prije nego što sam pošao na put dobio faksom pismo koje je potpisao Kandčaj, predsjednik Predsjedništva Kosova,

2/3/JG

koji traži odnosno moli od mene kao domaćina da makar pročitam
i da vas upoznam s time. Da to možda eventualno odmah učinim,
ili pošto se dogovorimo o dnevnom redu.

./.

3/1/HLJ

(Upadica: Ako vam ne bi bilo teško da ga snimimo, pa da ga svi dobijemo.)

Sve u svemu da dademo to Tajništvu.

(Upadica: U čemu je suština?)

Suština je u tome da on kaže, da otuda i ovom prilikom naglašavam da Kosovo neće prihvatiti nikakav dogovor republičke budućnosti zemlje i eventualne odluke koje bi se na njima donosile bez ravnopravnog učešća naroda, meritornih organa i predstavnika Kosova. S poštovanjem, predsjednik predsjedništva Kosova.

SLOBODAN MILOŠEVIĆ:

On više nije predsjednik predsjedništva Kosova, on je smjenjen. Nema nikakav legitimitet taj njegov papir.

MOMIR BULATOVIĆ:

No dobro, mi u svakom slučaju danas ne možemo ništa posebno odlučivati.

Mi možemo napraviti jedan dogovor koji bi onda išao u normalnu proceduru kasnije.

DR. FRANJO TUĐMAN:

Molim, ja sam bio obvezan iz političkih razloga da vas s time upoznam. Jasno, samim time što smo se dogovorili o sastanku predsjednika republika, opredijelili smo se i za razmatranje.

3/2/HLJ

Razumije se da kod svih razmatranja ne možemo izbjeći cjelinu političkih problema.

Mislim da ipak ne bismo se trebali upuštati u sve probleme, nego li u bitne probleme izlaza iz krize i uređenja odnosa među republikama, da ne ponavljam ono što sam već kazao.

Molio bih vas da se izjasnimo da li možemo raditi po ovom dnevnom redu, ili imate neki prijedlog?

SLOBODAN MILOŠEVIĆ:

Ja bih ako dozvolite sugerirao da mi o svim pitanjima sasvim slobodno razgovaramo. Čini mi se da je ovakav način razgovora podoban da izložimo sva pitanja, da se sva ona nadju na stolu i da onda na njima gradimo puteve mogućih rješenja o kojima mi možemo imati, ili ne imati neke zajedničke stavove. Ali o kojima treba da odlučuju, ne samo ostali legitimni organi naših republika, već ako je reč o ključnim i o sudbinskim pitanjima, nesumnjivo i narodi Jugoslavije.

Tako da sadržinu razgovora shvatam bez ograničenja unapred, već jednostavno kao jedan slobodan razgovor u kome se mogu otvarati sva pitanja, pogotovo u kome je neophodno utvrditi i neka pravila igre rekao bih, a i neki redosled poteza koji bi se morali vući upravo da se obezbede uslovi za miran i demokratski rasplet krize koji podrazumeva uvažavanje i interese i gledišta naroda i republika koje mi ovdje predstavljamo.

3/3/HLJ

Uspeh razgovora koje vodimo pretpostavlja da se sami razgovori i danas i ubuduće organizuju i pripreme tako da taj uspeh bude moguć.

U tom smislu meni se čini da mi nemamo potrebe ništa novo da izmislimo jer su elementi te organizacije i pripreme sadržani u disciplini koja se u svetu široko koristi, čak i za složene i vrlo teške situacije u međunarodnim odnosima. A mi imamo složenu i tešku situaciju u Jugoslaviji, ili za složene razgovore o bilo kom pitanju. Poznata je ta tzv. konflikt menegement teory.

U okviru te discipline izgradjen je niz pravila koja garantuju maksimalne uspehe koji su objektivno mogući. Čak i kada se radi o situacijama slično našoj, o velikom broju problema, raznim i suprotstavljenim stavovima, a oni to podrazumevaju.

Medjutim, pre tih pravila u smislu pokušaja njihove zajedničke aplikacije na našu situaciju, neophodno je da svaki od nas u tako organizovane razgovore unese nešto što ta pravila ne mogu dati, a što je presudna pretpostavka. To su želja za dogovorom rešenja krize i minimum poverenja u druge učesnike odnosno njihovu volju i želju za takvim rešenjem krize.

Suština ove pretpostavke je da svi prihvataju jedan prilaz u dobroj veri kao ishod u interesu onog modela win-win a ne modela win-louze, jer mi treba da afirmišemo čini se legitimne interese naših republika i naših naroda, ne na štetu, i

3/4/HLJ

ne polazimo od toga da to treba da radimo na štetu drugih naroda.

Nadam se da tu ne treba posebno isticati jednu apsolutnu ravnopravnost, uvažavanje svih tih interesa, a i učesnika u njima, bilo da se radi o republikama, o narodima i bilo njihovim legitimnim organima.

Mislim da bi prvo pravilo u tome moralo biti da razgovori treba da budu precizno i u celini i u slojevima i u fazama vremenski određeni i ograničeni.

./.

4/1/JG

Mi smo razgovarali o tome, a i jučer smo u Titogradu takodjer razgovarali o tome da je nekakav vremenski period od dva meseca okvirni rok u kojem bi se na primjer izmedju ostalog mogli složiti, ali unutar toga roka ustanoviti neke svoje faze o kojima govorite. Ovo je neophodno ne samo zbog težine situacije u kojoj se nalazimo, nego i zbog činjenice da razgovori ako ne daju dalje rezultate ni u jednom momentu sporazumno utvrđenom moraju da budu reorganizovani, dakle ukupna dužina i svaka faza razgovora bi trebalo precizno da se oroči, drugo, razgovori se moraju organizovati u više slojeva, ali bez nepotrebnog zadržavanja na nižem sloju ako to ne pokazuje rezultate. Pri tome, je moguće i možda potrebno za ovu vrstu razgovora ustanoviti tri nivoa. Najviši nivo, to je predsjednički, srednji, to bi bila jedna opšta ekspertska grupa koju bi mogli mi da delegiramo po jednog svog savjetnika i jedan niži, posebna ekspertska grupa specijalista, stručnjaka, na primjer za međunarodne poslove, narodnu obranu i ljudska prava i niz drugih pitanja, da li je moguće potrebno vraćanje na niži nivo u nekim situacijama, a time se obezbeđuje spoj posebnog opšteg, struke i politike.

Tada u razgovorima, čini mi se na početku, i u vezi ideologizacije, konceptualizacije i otvoreno fiksirati problem, a ne započeti razgovore u okviru poznatih stavova, zbog toga što se problemi mogu rešiti ali se koncepcije ne mogu usaglasiti, jer onda ne bi bile koncepcije. Mi ne govorimo o usa-

4/2/JG

glašavanju koncepcija, nego da pokušamo da nađemo jedno rešenje, naročito zbog toga što se mora poći induktivnim metodama, jer je cilj da afirmišemo sve legitimne interese i ono što zajednički cenimo da je progresivno, što svaki učesnik sam misli da jeste, bez obzira da li se svi slažu ovom metodom kod svakog pitanja ako su prisutni ovi ranije nabrojani uslovi, naročito navedene pretpostavke, mislim da se najracionalnije rešavaju problemi.

Četvrto, mislim da je apsolutno neophodno na svim nivoima rasprave imati, kao što ste vi sada predložili u formi nekakvog predsedavajućeg, kada je riječ i o sekretarijatu ili ekspertske grupe i dogovoriti se o nekom redu, kako bi se na jedan kulturnan, civilizovan način sva ova pitanja pokretala.

Naime, proceduralno se u raspravi razgovori moraju voditi efikasno i racionalno bez nepotrebnog zadržavanja kada nema napretka uz pravo da svako u krajnjem slučaju izdvoji stav, pa da se odmah ide dalje na taj viši nivo, sa nižim i srednjim ovu ulogu mogu preuzeti po jedan od članova ovog našeg nivoa, najvišem nivou, mislim da ne treba isključiti mogućnost da se angažuje i predsjednik Predsjedništva Jugoslavije u jednoj fazi u kojoj možemo svi zajedno da o tome razgovaramo. No, to su pitanja koja sva treba dobro promisliti i

Peto, dok razgovori traju, to je to ograničeno vreme, da se dogovorimo, potrebno je, čini mi se, isključivo poštovati da ih ne otežavamo tim medijskim ratom i nizom drugih nus

4/3/JG

pojava koje se diriguju, već da stvorimo jedan period normalnog radnog ambijenta u kojem mi možemo sva ova pitanja da rešimo.

Inače, u vezi sa ovim što je malo čas gospodin Tuđman rekao, ja bih samo predložio da, on je nabrojao nekoliko točaka o kojima mi treba da razgovaramo, ja bih predložio da možda donekle izmenimo redoslijed, jer prvo bi morali da vidimo koji je to ambijent u kojem mi ambijentu u Jugoslaviji, u kojem mi uopšte možemo da ova pitanja rešavamo.

Vi ste predložili kao treću tačku pitanje uloge i sastava saveznih tela, Predsjedništva Savezne skupštine, Savezne vlade kao jedan od uslova, ali ja mislim da u našim objektivnim okolnostima to bi mogli smatrati kao jedan prethodni uslov za stvaranje normalnog ambijenta za naš rad. Jer, mi započinjemo razgovore i sigurno nije realno očekivati da ih danas završimo. Uostalom, mi smo se dogovorili za tu seriju sastanaka, na svakom od njih treba učiniti konstruktivne korake i privesti kraju, na kraju naši predlozi ono što prethodno, nadam se, ne treba da bude sporno o čemu ste vi maločas govorili, morali bi da podjemo od toga, da pre svega osiguramo mir i demokratski put rešenja prvog, ono što nikako ne može da čeka - su uslovi predupredjenja ekonomske katastrofe, pred kojom se nalazi ekonomija zemlje u cjelini. Morali bismo naći način da prvo u uslovima mira zemlju zaštitimo od ekonomske katastrofe.

Ja sam 27. decembra šire govorio o krahu postojećeg ekonomskog koncepta. Ovdje sada razgovaramo otvoreno, ja ću

4/4/JG

vam reći svoj utisak i sa tog sastanka, sve što sam tada rekao imao sam utisak, shvaćeno je kao nekakvo naše srpsko, jednostrano vidjenje stanja ili nekakav plotun na Saveznu vladu, uobičajeni, nažalost te katastrofalne posljedice protekla tri meseca, produbile i odnose se očigledno na celu zemlju.

./.

5/1/HLJ

gJa sam i onda govorio o pro domusua, govorim o ekonomiji zemlje u celini.

Te se posledice očigledno odnose na celu zemlju, pa se čak može reći da kad je u Srbiji reč, one nisu najteže pogodile Srbiju, nisu najteže, ali su pogodile zemlju u celini. I to se na kraju krajeva vidi iz podataka kojima raspolažemo.

Svako ko to ne vidi ili ne želi da vidi morao bi snositi odgovornost za posledice.

Ja mislim da ako mi uopšte želimo da imamo bilo kakve uslove da zemlju zaštitimo od jedne zaista teške ekonomske katastrofe pred kojom se nalazimo onda moramo prvo to pitanje rešiti, a onda u uslovima nekakvih mera koje se paralelno preduzimaju i zemlju štiti od takve katastrofe da razgovaramo i o svim drugim bitnim pitanjima.

Ja želim samo a vas podsetim, meni je žao što ću da vam uzmem još možda par minuta, ali samo želim da vas podsetim, bez ikakvih mojih vrednosnih sudova samo na neke činjenice.

Kada je reč o ekonomskom stanju u kome se mi nalazimo, o stanju ekonomske katastrofe u kojoj se mi nalazimo i u koju nas je uvela ovakva jedna potpuno pogrešna politika koju vodi Savezna vlada.

Podsetit ću vas samo na nekoliko činjenica.

Ostvarena inflacija je 130 odnosno 10 puta veća od planirane, pad društvenog proizvoda od 7,5%, pad proizvodnje 11%, privredna recesija je veća nego ikada u poslednjoj deceniji.

5/2/HLJ

To je sve cela prošla godina. Svi oblici potrošnje iznad svih projekcija. Ni jedan važan oslonac i ni jedan važan postulat ekonomske reforme nije se realizovao.

Priliv inostranog kapitala potpuno je izostao. Ostvarena stopa rasta izvoza je 12,5 a uvoza tri puta više, odnosno 37,9. Trgovinski deficit najveći za poslednjih 11 godina, 4 milijarde 670 milijuna dolara. To je neverovatno postići u jednoj godini. Deficit tekućeg platnog bilansa 2 milijarde i 644 milijuna dolara. Devizni priliv građana, ima sada saldo od minus milijardu i 420 milijuna dolara, a u 1989. godini je bio plus milijardu i 478 milijuna dolara. Znači negativan efekat samo na deviznom prilivu građana je blizu 3 milijarde dolara.

Naše su procene a su strani građani iz okolnih zemalja Madjari, Rumuni, Bugari, Česi, Poljaci, Rusi koji su u talasima preplavili, naročito istočne delove Jugoslavije prodajući "bofl" robu u Jugoslaviji za dinare i pretvarajući dinare u devize izneli iz Jugoslavije oko milijardu i po dolara koje su sa mukom ostvarila naša poduzeća putem izvoza i uz cenu velikih gubitaka zbog nerealnog kursa i nedovoljnih izvoznih stimulacija.

Uz to, Jugoslavija je jedina prezadužena zemlja koja je poslednjih godina anticipativno otplaćivala dug. Kome to može biti logično da mi ne možemo danas da dobijemo kredit nigdje na strani, a da anticipativno vraćamo dug, umesto da je sa raspoloživim sredstvima započela investicioni ciklus.

5/3/HLJ

Tako je za poslednje četiri godine neto odliv kapitala ostvaren u iznosu od 10,1 milijardu dolara. Nekontrolisano je preljevanje sredstava u ovom procesu tzv. reprivatizacije, gdje se praktično za nekoliko procenata vrednosti vrši svojinsko prestrukturiranje koje se vrši dakle na štetu ukupne jugoslovenske ekonomije, a ne u korist, ne dotokom svežeg novca koji treba da omogući da se ovo čime raspolažemo uveća i stvori osnovu za neku ekonomsku ekspanziju.

Ostvareni pad bruto investicija od 7%. Mi se praktično nalazimo u procesu dezinvestiranja. Ostvareni gubici u privredi i bankarstvu su veći od spoljnog duga zemlje koji iznosi 17 milijardi i 791 milijun dolara. Ostvaren potpuni raspad finansijskog i bankarskog sistema, potpuno suspendovano ili ograničeno tržište na pojedinim sektorima privrednog života.

Totalna liberalizacija uvoza ugušila je domaću proizvodnju i pretvorila Jugoslaviju u najveće tržište "bofl" robe u svijetu u 1990. godini.

Tako je npr. izvršen enorman uvoz poljoprivrednih proizvoda, čak je i Savezna vlada čini mi se skoro pominjala, ja se ne sećam točno podatka, ali blizu dvije milijarde, milijardu i 800, dvije. Mi raspolažemo podatkom čak o 2 milijarde i 400, a istovremeno na zalihama u Jugoslaviji je preko milijardu i 100 milijuna dolara poljoprivrednih proizvoda, što je dovelo poljoprivredu do potpunog kolapsa.

Unutrašnje tržište kapitala uopšte nije zaživelo

5/4/HLJ

niti ima izgleda da počne da funkcioniše. Krah modela privatizacije jugoslovenske privrede koji je SIV inaugusirao je očigledno, jer se u stvari nije dogodilo ništa.

Unutrašnja konvertibilnost dinara koja je početkom 1990. godine funkcionisala potpuno je pala. Gradjani ne mogu ni kod jedne poslovne banke da podignu svoje devize, pa su izgubili poverenje koje se, kao što svi dobro znate vrlo teško vraća.

Zato je i ovaj tekući i stravičan pad depozita. Mnogi sektori privrede su pred bankrotstvom, a dalji porast nezaposlenosti koja je inače neuralgična tačka jugoslovenske ekonomije dobija na ubrzanju.

To su sve čvrste činjenice od mera i posledica mera politike koju je savezna vlada vodila u protekloj godini. Šta je ona projektovala za ovu godinu? Naslonjeno na taj pad iz protekla godine, da dalji pad društvenog proizvoda od 10%, dalji pad industrijske proizvodnje od 15%, da je izvršena projekcija pada izvoza za 9 do 10%, projekcija pada uvoza 11,7%, da je deficit tekućeg platnog bilansa planiran na minus milijardu i 586 milijuna, smanjenje konvertibilnih eviznih rezervi za 956 milijuna i visoka eskalacija porasta nezaposlenih.

To su sve poražavajuće veličine koje su projektovane.

Medjutim, nažalost u podacima za prva tri meseca, odnosno u podacima do 20. marta pokazuje se da su tendencije još mnogo gore, jer rezultati ostvareni u prva dva meseca su više nego poražavajući. Ostvaren je pad industrijske proizvodnje preko 23%,

6/1/JG

oni su projektovani do 15, pad izvoza 3,3, porast uvoza 10,4 posto. Totalna akceleracija raspada finansijskog i prirodnog sistema u zemlji. Kolaps deviznih rezervi i deviznih plaćanja prema, odnosno kolaps deviznih plaćanja prema inostranstvu. Skoro tri meseca ne plaćaju se fiksne i garantovane obaveze prema inostranstvu kao i obaveze po otvorenim akreditivima.

Ja imam ovdje podatak da otvoreni akreditivi sada iznose 2 milijarde dolara ili 75 odsto manje od iznosa otvorenih akreditiva novembra 1990. Devizne rezerve pale za prva dva meseca 908 milijuna dolara, a podsetio bih vas malo, malo pre sam vam ovdje pomenuo podatak da je predviđene devizne rezerve padnu za 956 milijuna dolara u celoj godini.

Znači, praktično za prva dva meseca već je realizovan pad koji je za cijelu godinu, a projekcija daljnjeg pada deviznih rezervi za 6 mjeseci je 2 milijarde dolara, iscrpljuju se posljednje zalihe repromaterijala, inflacija raste i predviđa se u 90. godini da mora preći stopu od 200 procenata. Kurs je nerealan, izvozne stimulacije nedovoljne, što destimulativno deluje na izvoz, dospjele a nenaplaćene obaveze prema komercijalnim inostranim bankama, to su one tzv. fiksne i garantovane obaveze u iznosu od oko 700 milijuna dolara, pa prema zemljama članica pariskog kluba 685, to je uostalom potvrdio SIV u ovom zahtevu da se te obaveze, da se te obaveze odlažu.

6/2/JG

Iz svega proizilazi da predviđena projekcija za 1991. godinu i ostvarena kretanja do 20. marta vode u potpuni kolaps i bankrotstvo privrede Jugoslavije i nesagledive socijalne posledice po građane Jugoslavije.

Ovo što sam sada izložio je čak blago u odnosu na ono što sam pročitao da je analiza Bajtovog instituta pre nekoliko dana, a odprilike se i ocene i konstatacije, a nadam se da o činjenicama bar ne bi mogli da se sporimo, a činjenice su vrlo tvrde, zaista ne bismo mogli sporiti. Ja mislim da u ovoj situaciji kada mi apsolutno ne možemo pokloniti poverenje danjim nosiocima ovakvog ekonomskog programa, da bismo mi morali da se dogovorimo da predložimo da se hitno formira jedna nova savezna vlada sastavljena od privrednika iz svih republika na paritetnom principu koja ima jedan jedini zadatak da zaštiti zemlju od privrednog kolapsa. Onda mi imamo nekakvu prvu branu u stvaranju nekog osnovnog ekonomskog i socijalnog ambijenta u kojem imamo osnovne uslove da možemo uopšte da razgovaramo o svim ovim drugim političkim stvarima, jer u tako radikalno izraženim tendencijama pada nikakvi ovi naši razgovori neće dovesti do rešenja jer ćemo doći do potpunog privrednog kraha. I mi se možemo onda politički dogovarati o čemu hoćemo, mi ćemo imati katastrofalnu privrednu situaciju u celoj zemlji i "armiju" nezaposlenih i što je najgore, "armiju" fiktivno zaposlenih i onih koji ne mogu da svoje proizvode ni prodaju ni napalte, niti na bilo kakav drugi način drugi dostave bilo kakvu

6/3/JG

privrednu aktivnost.

Mislim da ovo što se danas događa, bi bila samo bleđa slika nastupajućeg haosa koji bi usledio usled svakvog privrednog kolapsa ka kome se mi krećemo kao zemlja u celini, a ne samo kao pojedine republike.

Ta bi vlada, znači morala da ima poverenje, da ima neki konsenzus i našu podršku i da ima jedan jedini zahtev da zemlju zaštiti od privrednog kolapsa.

Ja mislim da bi mi za dva dana mogli da damo predloge za po tri člana takve Vlade koja bi to mogla da učini i da imamo jedan normalan ambijent u kojem se radi. Inače, ovako mi nećemo doći ni do čega. To su neki prethodni, čini mi se, prethodni koraci koji omogućavaju da i u ova dva meseca mi raspletemo probleme jugoslavenske krize, da vidimo kako da se oni reše, a da ne budu pogodjeni interesi bilo koga od jugoslavenskog naroda, dakle, da radimo na jedan civilizovan način i da uvažimo činjenice koje budu u oči i koje su toliko drastične, da se preko njih zaista ne može proći.

Zato mislim da bi bilo dobro da prvo razmotrimo te prethodne uslove, a onda da razgovaramo o svim pitanjima koja svi zajedno smatramo da dolaze u obzir.

Na kraju krajeva, jedan početak u pogledu našeg međusobnog razumevanja o glavnim pitanjima za koja mi nosimo veliku odgovornost, mi nosimo odgovornost samo za neka nacionalna pitanja, nego i za socijalna, ekonomska pitanja. Ne bih

6/4/JG

ih ideologizirao nego jednostavno pokušao da stvorimo jedan izdržljiv ekonomski i socijalni ambijent u kojem se opšte može rješavati jugoslavenska kriza.

Zato predlažem da od tog kraja počnemo, pa da idemo onda dalje na druga pitanja o kojima govorite, ne dovodeći u pitanje ni jedno od ovih koje vi sugerirate, jer se o svima može razgovarati i mi ćemo u toku razgovora vjerojatno otvarati i nova pitanja, i zato nema nikakvih smetnji.

Što se tiče programa koji je predložen, mislim današnjeg, ova kiša nam pomaže da turistički dio eliminišemo pa da zaista razgovaramo i posvetimo vreme razgovoru, čini mi se da zaista uopće ne bi bio potreban.

DR FRANJO TUĐMAN:

Hvala. Tko želi dalje?

Ja se slažem da je ovo što je gospodin Milošević iznosio, da su zapravo bitna pitanja naše situacije i da razgovaramo, znači i o problemu takve savezne vlade ili kako ona predlaže, ja mogu reći usput da u Hrvatskoj živimo već dugo pod pritiskom i poslovnih ljudi, pa i javnosti da na nas politika, gospodarska politika savezne vlade u Hrvatskoj dovodi do sve nepovoljniji položaj sa tim neravnim tečajem, prije svega, itd,

Ovo što je gospodin Milošević

7/1/JG

iznio ja sam dao na uvid svojim gospodarskim stručnjacima, oni kažu da što se Hrvatske tiče da je u mnogo čemu situacija još i teža, negdje s tim da konstatiraju da nije za sve kriva Markovićeve Vlada, ali što se tiče situacije da jest takva i da se više ne možemo miriti sa tim stanjem.

Prema tome, mi smo do sada stali na stajalište i sada stojimo na stajalištu da treba podržavati opći reformski kurs, znači preobrazbe na privredi, na slobodnom tržištu i da je to jedini izlaz kojim, u kojem teže sve zemlje koje su imale socijalističku vlast i socijalistički sustav itd.

No, ja bih ipak predložio da podjemo ovim redom jer znate, ja se slažem da su to bitna pitanja za sadašnje prelazno razdoblje, ali će drugačiji naš odnos prema problemu Vlade, Predsjedništva, Savezne skupštine, Armije itd, biti ipak drugačiji u ovisnosti o načelnom dogovoru, da se sporazumijemo, da idemo na savez i kakav savez, znači u tom smislu da postignemo načelni dogovor, zato sam predložio pod prvom točkom, pa onda sva ova pitanja dodju na dnevni red i u ovom smislu da razgovaramo o njima, kao što je gospodin Milošević predložio.

KIRO GLIGOROV:

Ja bih nešto rekao u vezi sa ovim što je predsjednik Milošević postavio kao prejudicirano pitanje, tako sam razumio,

7/2/JG

kao prethodno te stvari treba raspraviti.....

SLOBODAN MILOŠEVIĆ:

... jer mi ćemo razgovarati nekoliko nedelja, a ova katastrofalna ekonomska situacija to uopšte ne može da izdrži, o tome se radi.

KIRO GLIGOROV:

U vezi sa tim ja bih rekao sledeće: bez obzira na ove činjenice koje stoje i delimično stoje itd, mislim da je to jedan deo istine i nije to puna istina, ne radi toga da se odbrani i politika SIV-a, bilo da se ne učini nešto što bi zemlju omogućilo da izadje, da zaustavi situaciju i da onda kako je to formulirao Milošević da sprečimo daljnji kolaps, nego zbog toga što je to malo složenije i kompleksnije pitanje i teško da se može sa navodjenjem podataka razrešiti i dovesti do nekog dobrog zaključka.

Evo zbog čega. Mislim da uslovi u kojima je radila i radi ova savezna Vlada nisu zavisili samo i od njenih odluka, i od odluka skupštine, nego od mnogih autonomnih odluka koje su nažalost donošene na raznim stranaka i koje su izazvale nemoguću situaciju ovim funkcionisanjem privrede. Mi govorimo o rezultatima, ne govorimo o uzrocima, zbog čega je i kako do toga došlo.

Ja bih na primer dobio da sam u saopštenju sa vašeg

7/3/JG

bilateralnog susreta, pored toga što sam pročitao da treba razmotriti smenjivanje Vlade, sada govorim slobodno, nije tako rečeno, tome slično, da ste istovremeno saopštili da će od sutra ili od sledeće nedelje prestati sve mere koje su učinile ekonomski bojkot uzajamni porezi, neki oblici carina itd. sve ono što je u stvari stvorilo jedan ambijent u kojem nikakva politika i nikakva vlada ništa ne bi mogla napraviti.

Mi moramo da se suočimo sa ovom moralnošću, da pogledamo tu stranu stvari. Kao mnoge druge da ne bih sada u to ulazio što je s pravnim poretkom, što je sa poštovanjem najobičnijih poslovnih normi, što je sa tim da se službi društvenog knjigovodstva daju nalzi da ne izvršava normalno plaćanje privrede na različitim teritorijama itd, itd. što je sa saveznim budžetom i njegovim obavezama koje treba da izvršava prema toj privredi, da radi itd, itd.

Prema tome, ta debata zahteva malo spokojniju atmosferu, moramo to svesti, pogledati sa svake strane, doći do objektivnog zaključka, najlepše je to uraditi i smeniti vladu i recimo reći da ćemo za 5 dana ili 10 dana odmah stvoriti novu vladu. Na kojoj politici? To što je rečeno da treba da spreči kolaps, to za mene još ništa ne znači. Da li će nas politika te Vlade voditi ka nekom drugom kursu, jedno pitanje, drugo pitanje - hoće li nas još više osiromašiti, hoće li nas približavati možda Bugarskoj, Rumuniji, ili će nas približavati Evropi, što je ta ekonomska politika koju će ta vlada zastupati. Naj-

7/4/JG

lepše je izabrati predstavnike iz republika, da vidimo na kojoj se mi to ekonomskoj politici želimo, odnosno slažemo da bi ta vlada mogla da obavi takav jedan ozbiljan zadatak. Da li je to moguće da u toku ova dva meseca se obavi, kao što izgleda da je to vrlo jednostavno, a da se prethodno neke promene ne promene i mnoge sopstvene odluke ne ponište itd.

To su stvari o kojima se mora razgovarati. Iz svih ovih razloga, ja čak mislim da nije bilo uputno da se u saopštenju sa tog bilateralnog sastanka upravo to daje međunarodnoj i domaćoj javnosti kao praktično jedna konkretna stvar koja je zapisana u tom saopštenju što je izazvalo ozbiljne posledice, mislim da privreda od toga neće imati koristi dok se ne rasčisti eventualno formiranje nove vlade, dok ti ljudi ne sjednu na posao itd, nego će biti međunarodne posledice, mislim po privredi, ne govori o drugim posledicama, još gore, još veća suzdržanost od bilo kakvog poslovanja sa privredom, bilo kakvih kredita od bilo kakvog normalnog ekonomskog odnosa itd.

8/1/HLJ

Kada ovakve stvari objavljujemo javno, moraju se imati u vidu sve posljedice, pogotovo što se radi o Vladi koja treba da zastupa, da štiti ili da govori u ime svih nas šest koji smo ovdje.

Prema tome, taj stav ima posljedice za sve učesnike, bez obzira što je to samo stav dvije republike, a te dvije republike imaju veliku težinu.

I ako se one u tome slažu i to javno objavljuju u međunarodnoj i unutrašnjoj javnosti, to se zna kakve posljedice ima.

To je trebalo, po primjeru ovoga ja smatram, to je doaje druga Miloševića sasvim legitiman, ali da ga je danas ovdje pokrenuo da diskutujemo itd. a ne da se već ide u javnost i stvaraju i međunarodne i unutrašnje implikacije na takvom činu.

Za naše daljnje razgovore, još će biti mnogo i bilateralnih i drugih razgovora i sastanaka, ja bih pledirao da ne činimo takve stvari, radi onog poverenja za koje ste se i vi gospodine Tuđman i Milošević zalagali, minimuma poverenja jednog regularnog rada, da bi trebali o tome da vodimo računa da ovakve stvari koje imaju veliki značaj i uticaj na ukupnu situaciju i koje se tiču sviju nas, ne bude protumačeno, pošto se radi o dve najveće republike koje su se već u tome sporazumjele i zauzele stav, onda mi praktično drugi nemamo izbora.

Mislim da to nije dobro i zbog toga predlažem da ovo pitanje rezervišemo, da o tome diskutujemo sa svake strane,

8/2/HLJ

i na bazi ovih podataka koji su izneti, ali i na bazi svih drugih relevantnih činjenica koje moramo imati u vidu, kada se složimo ili ne složimo u takvom jednom potezu, da imamo sanirane sve koncentracije. Toliko o tome.

SLOBODAN MILOŠEVIĆ:

Ako mi dozvoli Kiro samo jednu malu repliku na ovo. Upravo ovo što je Kiro rekao je argument da se mora da radi brzo, da stvari ne mogu da čekaju, da se moraju povlačiti brzi potezi. I da prvi brzi potez treba da zaštiti jugoslovensku ekonomiju od kolapsa.

Da nama gospodo bude jasna jedna stvar, da nešto uradi uključujući i ovaj međusobni dogovor da prestanu bilo kakve blokade itd. Da nešto uradi, može Vlada koja uživa podjednako poverenje svih, a ova ga Vlada ne uživa, naše ne uživa. Ne uživa koliko razumem uopšte poverenje i Republike Crne Gore.

Neznam šta mislite vi drugi, ali baš zato kako je Kira sada rekao što Vlada treba da radi u ime svih nas šest, moramo da stvorimo Vladu koja uživa podjednako poverenje svih nas šest da bi zaustavila ovaj privredni kolaps i da bi zaštitila zemlju od privrednog kolapsa.

I zašto mi koji želimo da razvijamo demokratske odnose se držimo starih pravila igre, kada su u pitanju vlade i sporost njihovog formiranja, delovanja itd.

8/3/HLJ

Mi možemo to da uradimo vrlo brzo i da imamo jednu Vladu u koju svi imamo podjednako poverenja.

Bez toga, ja sam uveren, mi uopšte ne možemo da uradimo ništa. Mi ćemo u jednom teškom privrednom kolapsu, da nećemo uopšte imati mogućnosti da razgovaramo o svim ovim drugim pitanjima. Prva stvar od koje se ovdje moramo zaštititi je taj privredni kolaps.

A što se orijentacije tiče, o tome smo čini mi se svi saglasni, tu je orijentacija za tržišnu ekonomiju i na integraciju u svetsko tržište maksimalno.

Šta se kod nas desilo? Umesto da imamo neku ekspanziju prema tom tržištu, od Japana do Amerike ili Australije ili istočne i zapadne Europe, Afrike itd. mi smo naše tržište prepustili stranoj privredi i jednostavno otišli u potpuno ekonomski kolaps. Nama kapaciteti ne rade širom Jugoslavije, ogroman broj nezaposlenih i sve ovo što se događa, ove podatke nitko ne može da ospori.

Zato i treba da radimo na tome.

DR. FRANJO TUĐMAN:

Ja bih gospodo ipak zamolio, ovaj problem koji smo načeli gospodarskog stanja, krize Vlade je toliko složen, kompleksan da bismo mi mogli danima raspravljati, a da onda ne bismo ipak bitni razlog našeg sastanka spomenuli, a to je kako gledamo na izlaz iz državno-političke krize u smislu budućeg ustrojstva jugoslavenske zajednice.

8/4/HLJ

Prema tome, ja predlažem da se ovome posvetimo u prvom redu, pa da onda u tom sklopu razmotrimo načelno i problem Vlade u prijelaznom razdoblju.

Slažem se, da je jasno da treba spriječiti produbljavanje te gospodarske krize, a može se čak govoriti i o privrednom kolapsu, ako ne u cjelini, ono na pojedinim područjima.

Ali ipak, čini mi se da je naša zadaća da pokušamo naći putokaz i načelno rješenje kako mislimo izaći iz političke krize, pa onda u tom sklopu raspravljati o ovome.

Gospodin Izetbegović.

ALIJA IZETBEGOVIĆ:

Podaci koje je iznio gospodin Milošević su u najvećoj meri vjerovatno tačni, tako stoji.

Medjutim, nisam siguran da smjena Vlade znači automatski i sprečavanje svih ovih tendencija u privredi, nisam nimalo siguran u tu stvar.

Naime, kada bi to značilo kada bi promjenom u Vladi mogli da krenemo drugim putem posigurno i dakle da izbjegnemo kolapse i da dovedemo do oživljavanja privrede itd. Kada bi smjena Vlade značila tu istu stvar, mi bi bili vrlo neodgovorni ako ne bi čak sve ostavili poslove i to uradili, jer smo zaista u vrlo teškoj situaciji.

Ja medjutim nisam baš siguran da je to tako i imam utisak da bi možda sada, da prije svega o sastavu Vlade bi se

8/5/HLJ

teško sporazumjeli, o politici Vlade, to je još teže. Sada imamo neku Vladu, imamo od nje neki program, koji barem kao program nije bio za odbaciti.

Druga je stvar koliko se on realizirao. Bojim se da bi se u živi pijesak uvalili ličnosti tko bi to bio. I dalje posebno što je rekao gospodin Gligorov, šta je politika te Vlade? Tu ja mislim da bi došlo do, mi bi sve ove diskusije zamijenili tim diskusijama, u ovom trenutku kada govorimo o budućnosti Jugoslavije.

Možda ovo nije trenutak za takvu stvar.

./.

9/1/HLJ

Jer, rekoh, ne vidim, naime ovo stoje ovako činjenice.

Medjutim, trebalo bi još jednu stvar dokazati da promjena Vlade znači i sigurnu promjenu na bolje u privredi. Ja u to nisam siguran.

Meni se čini da bi bio lakši put jedan niz mjera. Vlada je postojeća uživa, ako ne toliko povjerenje u zemlji, sada trenutno imaju rezervi posebno od strane Srbije i Crne Gore, ali uživa povjerenje vanjsko.

Mene su baš pitali, a i vas su također pitali u vezi sa ovim izjavama su se stvorile sada rezerve i prema toj Vladi i prema eventualnim sredstvima koje je Jugoslavija dobila i bez kojih ni jedna Vlada po svoj prilici neće moći ništa učiniti u Jugoslaviji.

SLOBODAN MILOŠEVIĆ:

Koja smo to sredstva dobili?

ALIJA IZETBEGOVIĆ:

Ne, nismo dobili nikakva sredstva, nego koja bismo dobili. Koje je ova Vlada sa Markovićem najvjerojatnije dobila, pod uvjetom da mi ovdje riješimo neka pitanja, da riješimo, da stabilizujemo situaciju, da se sporazumijemo i dogovorimo.

Mislím da bi ova Vlada prije, na isti način afirmirana je napolju i određene institucije koje Vladi izražavaju povjerenje prema njenoj programu, nije konačno ličnost jednog

9/2/HLJ

čovjeka uopće važna, tu je riječ o programu.

Ali mi se čini da bismo sada naprtili sebi još jedan problem, a to je kriza Vlade sa svim onim što ona znači, izbor ličnosti i izbor te politike, u trenutku kada imamo ovako jako mnogo problema.

Kraći bi bio put da mi sjednemo i da dogovorimo, da otvorimo put da ova ili buduća Vlada ima na raspolaganju, odnosno da ostanu otvorene opcije da dobiju sredstva bez kojih se ne može po mom mišljenju popraviti situacija. Ni jedna Vlada to ne bi mogla popraviti.

I složio bih se s Gligorovim da bi bilo važno da ova uzajamna ograničenja koja su nametnuta, ja sam im predlagao kada sam na prvom sastanku bio kao prvu mjeru i kao test dobre volje i nešto što bi obradovalo našu javnost da ih uzajamno izukidamo. Bilo koja Vlada i ova i ona to bi zahtjevala kao prvu stvar koju treba riješiti.

Dakle, jednom riječju ja ne vidim, ako me netko ubijedi da smjena Vlade znači promjenu ozdravljenja privrede, ja bih bio prvi za tu stvar.

To međjutim ne vidim da to znači. Naprotiv, imam utisak da se radi o jednoj daljoj neizvjesnosti. Još jedna stvar postaje neizvjesna u Jugoslaviji, još jedna stvar je pod upitnikom, još jedan teret problema i pitanja se dodatno nameće uz sve ove stvari.

Prema tome, mislim da bi trebali krenuti na rješavanje, da vidimo kako vidimo buduću Jugoslaviju, da to pitanje raz-

9/3/HLJ

riješimo.

Mi smo prošli puta rekli kada smo govorili o onim privrednim pitanjima, da ćemo to teško pitanje karaktera buduće zajednice pokušati danas kada smo odmorni, dok nismo se umorili diskusijom, da pokušamo njega načeti. Ako budemo uspješni da ga danas riješimo, da dadnemo neke barem konture toga kako da vidimo.

Mislim da bi to bilo bolje da uradimo.

DR. FRANJO TUĐMAN:

Hvala. Gospodin Kučan.

MILAN KUČAN:

Ja mislim da treba početi onako kako je naš domaćin predložio, i kako je sada završio gospodin Izetbegović.

Mi se moramo pokušati dogovoriti šta hoćemo i šta možemo u pogledu budućnosti zajedničkog življenja i onda o tome koji su nam uslovi neophodni da bi to ostvarili. Nakon toga možemo i o SIV-u i o toj problematici.

Što se mene tiče, ja mislim da znači mnogo da je do tog razgovora došlo, jer se nitko od nas šestorice ne može otkloniti odgovornosti za tražnju odgovora na ova dva ključna pitanja, šta hoćemo i šta možemo, bez obzira koliko smo dužni i obavezni da te dogovore ili ono do čega ćemo doći verifikujemo i pokušamo braniti u organima koji su u našim republikama za to

9/4/HLJ

nadležni, prije svega pred Skupštinom.

Sa tog aspekta mislim da trebamo zahvaliti upornosti predsjednika Tuđmana da je uzeo tu ulogu da bude domaćin tog prvog razgovora. Nezahvalna je ta uloga u tom smislu jer su očekivanja jako velika.

Mi smo skloni, ja sam nekoliko puta o tome govorio da od svih tih razgovora, bilo koga napravimo strašno veliku stvar, strahovito velika očekivanja, a svi znamo da su nam mogućnosti ograničene.

I mislim da bi bilo dobro prije svega stvoriti jednu racionalnu atmosferu u kojoj bi bilo jasno da razgovori drugačije vrste sami po sebi ništa ne rješavaju, nego tek oni mogu stvoriti uslove da bi se mogli problemi riješiti.

Drugo, moje je zadovoljstvo da je došlo do razgovora republika direktno, da se i politička optika konačno napravi onakva da o budućnosti zemlje trebaju razgovarati oni koji su je stvorili.

Tu znam da postoji razlika oko toga tko i u čije ime, ali sada je Jugoslavija organizirana kako je organizirana i mislim da je dobro poći od te činjenice i da nije slučajno tako organizirana i da nije slučajno takva nastala.

Savezni organi, vama je poznat moj stav, posljednja sedmica je to ponovno pokazala. Na kraju krajeva tu su posebni interesi, što je i razumljivo egzistencijalni i oni su u pogledu funkcionalne egzistencije i mislim da je dobro da se time ti razgovori oko tog ključnog pitanja ne opterećuju.

9/5/HLJ

Mislím da bi trebali mi danas otvoreno jedan drugome reći šta je to što njegova republika želi ako naravno ostanemo na tome da su sve republike ravnopravne, i ravnopravne sve opcije i da se onda pokušavamo dogovoriti kada bude to jasno, šta tko želi, kako to ostvariti, da ne budu oštećena jednaka prava drugih.

To je ja mislim najviše što mi možemo a i najviše što jedan demokratski dogovor može da dadne. Inače, ja ne bih mnogo o proceduralnim pitanjima. Da je to bilo potrebno mogli smo dovesti konflikt management grup. Nekoliko ljudi sada boravi u Sloveniji pa su oni mogli nama reći mislim svoja proceduralna pitanja koja su potrebna. Ali nama procedura nije potrebna, nama je potreban prvi taj dogovor, onda procedura i rok. Ja se slažem da mi to možemo dogovoriti za 12-ti. Mi smo na razgovoru koji su imala rukovodstva Republike Hrvatske i Slovenije pred mjesec dana ili čini se nešto više rekli

./.

10/1/JG

i da je taj rok krajnji 15. jun. To je za dio skraćeno, što se mene tiče, za sam zainteresovan da se to uradi što prije jer je i pritisak u Sloveniji strahovito velik i svaki dan koji ga skraćuje, to omogućava normalniju proceduru.

Mi smo ionako mnogo vremena potrošili na neproduktivnim sastancima i razgovorima, pa bi danas morali nastojati da barem budemo što direktniji oko toga što moramo i trebamo jedan drugome reći.

Četvrto, moja situacija na tom razgovoru je čista i za nas su odluke stranačke skupštine Plebiscit i dokumenti koje vi znate, pre svega jer je to zakon o Plebiscitu, izjava o dobrim namjerama Republike Slovenije. Sam Plebiscit i Rezolucija o razdruživanju i ja bih vas molio da danas dobijem od vas odgovor da li rukovodstva Skupština vaših republika misle staviti to na dnevni red ili ne, mi smo tada rekli da bismo željeli da to bude do kraja ovog meseca, da znamo na čemu smo, da li je taj put moguć, prihvatljiv za druge, ako nije da onda ocenimo tu situaciju, vidimo koji su drugi načini, naravno u Sloveniji na koji ćemo ostvariti to što je plebiscitom odlučeno.

To što sam rekao da je moja situacija čista i navodio odluke na osnovu kojih se ta situacija stvorila prvo, to je odluka da Slovenija postane nezavisna i suverena država. To je pravo naslonjeno na samoopredjeljenje kojeg do sada u razgovorima nitko nije osporio, nadam se da neće ni danas i mi bi morali, želimo i spremni smo razgovarati o načinu, ostvarivanje te od-

10/2/JG

luke koje je plebiscitom već donijela, ne bih nikako željeli da to ostvarimo jednostranim aktom, a svakako ne na račun jednakih prava drugih, ne bi željeli bez ispunjavanja naših obaveza i zato se želimo dogovoriti o tome kakve su te obaveze, naravno ni bez prava, a to je pravo na nasljedstvo, jedan deo tog nasljedstva, naravno i na medjunarodno-pravni aspekt, uključiv i obaveze prema saveznim institucijama, uključiv i JNA i njenu perspektivu.

U kontekstu tog razgovora mi smo zainteresirani i spremni da razgovaramo i o stvaranju novih odnosa, sa drugim republikama, kao suverenim državama, naravno ako one to žele ili o njihovoj zajednici ako to bude odluka drugih, tu smo dakle mi na polju na kojem ne možemo odlučivati.

To možete odlučiti vi, odnosno vaše republike, a mi ćemo uvažiti interese i mogućnosti i odluke koje ćete donijeti. Pre svega, želimo da razgovaramo kao suverena država ili zajednica tih država i da stvorimo odnose čistih računa. Da još jednom podvuččem, mi ne želimo to realizirati jednostranim aktim, mi ćemo nastojati da to izbegnemo do kraja, naravno ako ostane na kraju samo ta opcija mi ćemo morati primeniti NOJ iako je ona neugodna i za Sloveniju i za druge republike i za medjunarodnu zajednicu i medjunarodne asocijacije.

Naravno, to pretpostavlja nekoliko vrsta razgovora:

10/3/JG

jedno je o toj perspektivi, ako za nju postoji interes i mogućnost i kod koga postoji, jedan deo tih razgovora smo počeli prošli puta oko ovih mogućih okvira, ekonomskih interesa, naravno uz nerešeno pitanje subjekata, koji bi ulazili u te odnose, drugo, je o ostvarenju, odnosno načinu ostvarenja te naše odluke, treće, reguliranje odnosa za unazad, to su međunarodna prava i obaveze iz dosadašnjeg života, i četvrto, nastup pred međunarodnom zajednicom.

Mislim da bi, gledajući sa aspekta da ćemo ostati živjeti na tim prostorima kao susjedi, bilo veoma dobro da se dogovorimo da priznajemo jedni druge, jer je to onda lakši početak priznavanja i sa aspekta međunarodne zajednice, i da bi tu mogli stvoriti minimalne uslove za zajedničko življenje i ako ne bi došli do zajedničkog interesa da stvorimo novu zajednicu, na novim osnovama koje su već poznate i ne bi tu ponavljao te stavove i polazište, jer je to vama svima dobro poznato.

Mi smo nekoliko puta o tome razgovarali, no mislim da moram ponoviti ono što je bitno da bi mi željeli da te razgovore vode suverene samostalne države ili njihove zajednice, to je ono što sam rekao i danas da ne zavisi od nas, nego zavisi od volje i mogućnosti i opcija svake republike.

Drugo, želimo da taj proces ide postepeno, demokratski, i u interesu svih.

Treće, što se pogleda unapred tiče, odnosno budućih odnosa mi želimo tu zajednicu ravnopravnih suverenih država, s

19/4/JG

onima koji jedan drugome uzajamno priznaju temeljna prava svake od tih država na opstanak, samostalnost, suverenost, jednakost, međunarodni subjektivitet i poštovanje naravno uz obavezu ne mešenja u unutrašnje nadležnosti tih republika.

Dalje, da jamče jedna drugoj status suverene države, prostorni integritet i da se uzdrže od onih akata koji bi mogli nanijeti štetu državnom suverenitetu i prostornom integritetu drugih.

Treće, s onima

✓.

11/1/JG

koji svojim unutrašnjim pravom garantuju svim svojim građanima nezavisne nacionalne pripadnosti drugih razlika, jednaka prava i slobode, dalje, sa onima koji priznavaju jednaki postupak, u pogledu opsega prava na sudjelovanje u političkom odlučivanju, jezik, pismo, ravnopravnost, političko i kulturno i socijalnu i ekonomsku pripadnost svim drugim naroda i manjina koji žive, ali nisu većina.

Dalje, onima koji zasnivaju svoj poredak na pluralizmu svojine, na slobodi kretanja radne snage, slobode, kapitala i sa ambicijom stvaranja usluga koji bi bili kompatibilni sa velikim evropskim integracijama, da se dalje izrazi spremnost, da se sporazumom reguliraju sve dosadašnje obaveze i prava i dalje da se uključimo u međusobnu, a i taj međusobni sistem dalje u kolektivni evropski sistem obrane i sigurnosti i da naravno jednim drugima garantiramo i minimum evropskih, ja bih rekao standarda, ekološke zaštite, i da u tom kontekstu vidimo i taj prelazni period, koji vjerujem neće biti tako kratak, kako to nekima danas i u Sloveniji, pa i van Slovenije izgleda.

Na kraju, u pogledu problema koje je govorio predsjednik Milošević, cilj njegove budućnosti, sudbina, ja sam nekoliko puta govorio o tome, pa nije bilo prihvaćeno na tim našim razgovorima da Jugoslavija u položaju kompletne, ekonomske, pravne i političke dezintegracije i da bi bilo potrebno se suočiti sa tom realnošću. No, tada to nije bilo prih-

11/2/JG

vaćeno, sada je sa drugog aspekta došlo na dnevni red, ja mislim da problem postoji, ali da on nije rješiv tako jednostavno, jer se ne može riješiti od odgovora na ovo prvo pitanje što mi u perspektivi želimo i što možemo.

Jer, ako gledajući sa našeg aspekta, mi želimo što pre i bez konflikta da se dogovorimo sa vama oko tog slovenačkog osamostaljivanja, onda naravno mi od vlade očekujemo da će potpomagati taj proces osamostaljivanja, a onda jačanje na Markovićevoj koncepciji, veće ingerence saveznoj vladi kako bi dobila mogućnost da ona sprovede reforme, dakle veća ovlaštenja, centralizacije, mijenjanje ustava, savezni izbori i jačanje savezne države itd, onda to sigurno nije ono što mi možemo podržati i što je u našem interesu, ali ne bih željeli to sprečiti drugima ako to drugi žele.

Dakle, mi moramo imati odgovor na ovo osnovno pitanje da bi se mogli dogovoriti oko budućnosti Markovićeve Vlade, no, ja sam nekoliko puta rekao i ostao na tome bez obzira ostao li ili ne, ostao Marković, ne, ono što je u svetu razumljeno sa Markovićevim reformama, to će morati svaka od naših republika sprovesti u svom vlastitom interesu.

Dakle, ako nije bilo moguće do sada zajedno morati ćemo to svako raditi za sebe. Postoji proturječnost interesa, ja postavljam pitanje da li je moguće u tom trenutku vlada jugoslavenska koja bi dobila podršku i povjerenje svih, nekoliko mjeseci unazad mislim da je bila važna ona sednica 27. decem-

11/3/JG

bra kada je Marković govorio, odnosno odgovarao na Jovićeve kritike i kada je govorio o tome da u kojim uslovima su oni spremni da odu, ja sam bio mišljenja da ako ta Vlada ode ona mora ostati od administrativne funkcije na dalje, prema ustavnom rešenju, ali da u tom trenutku novu Vladu nije moguće sastaviti. To je bilo tada, ne vjerujem da su sada prilike izmenjene, naprotiv, mislim da su se pogoršale.

I verovatno je i vama poznato da Vlada priprema nekakav program, ja neznam da li menjanih ili dogradjanih, ili potpuno novih makroekonomskih politika sa kojima hoće u Skupštinu, na verifikaciju ili će tražiti da joj se nadje zamena i ja nisam siguran da će ona sa tim svojim predlozima proći, kako je sada stanje, onda ćemo biti suočeni opet sa tim pitanjem na drugi način.

No, za mene je ključno pitanje kada se traži odgovor što sa Vladom, da li mi u odnosu na odgovor koji moramo naći u odnosu na ono prvo pitanje još imamo interesa da delimo zajedničku ekonomsku sudbinu ili pak želimo da svako preuzme ili barem mi da preuzmемо sudbinu za naš ekonomski život u svoje ruke.

Ako je odgovor na to pitanje jasan, onda su odgovori jasni i na konkretna pitanja o kojima je govorio Milošević, a gledajući s našeg aspekta ti su podaci više-manje tačni, oni u nekim dimenzijama još su katastrofalniji za Sloveniju i zna se gdje je došlo do raskoraka između Markovića

11/4/JG

i Slovenije, ne na nivou generalne podrške reformi, nego na parametrima na koje je on vezivao svoju stabilizacionu politiku i tada mu je bilo rečeno da na taj način kako je on to nazvao politikom konvoja koji ne može da pluta brže od najsporije broda da će on ugušiti izvoznu privredu koja je bila tada još mogući generator razvoja, ali neće pomoći onoj drugoj koja se potapala, a nismo to locirali na republički nivo, nego smo gledali na pojedine grane i pojedina poduzeća, njegov je odgovor bio ili ta politika ili ništa drugo, i sada je ništa drugo - sada nema ni toga, ni više konvojnog pluta nego tone u cjelini.

Dakle, gledajući sa tog aspekta, mislim vreme je ... nego za mene pitanje pre toga da li opšte razgovarati o takvoj vladi ili razgovarati o administrativnoj vladi, onda u jednoj drugoj funkciji, koja će obezbediti ono minimalno funkcioniranje zemlje, tok realizacije, dogovora o onom ključnom pitanju ako smo naravno mi u stanju da danas započinjemo otvoren razgovor o opcijama koje su u interesu naših republika, ja sam rekao koje, da još jednom ponovim: osamostaljenje Slovenije, njen život kao samostalne suverene države

12/1/HLJ

koja je spremna na osnovu stavova koje sam tu vrlo kratko i vrlo šturo ponovio tražiti mogućnost da zasnujemo zajednicu na tipu ekonomske zajednice kakva je nekada stvarana u Zapadnoj Evropi i da ako hoćete na državnom uređenju koje bi bilo blizu tipu ako gledamo državno ustrojstvo konfederalnog tipa. U kome bi svako prije svega nosio odgovornost sam za sebe, a udruživali bi one funkcije koje su od zajedničkog interesa, a njihov krug otpri- like imamo evidentiran.

MOMIR BULATOVIĆ:

Evo, ja ću nastojati doprinos ovom vašem mišljenju. Pridružujem se riječima zahvalnosti koje trebamo uputiti našem domaćinu i organizatoru ovog značajnog skupa.

No očigledno, mi se dobro poznajemo i problematika sa kojom se susrećemo nam je i znana i nametnuta.

Iako smo u ovom trenutku još realno daleko od pravih i definitivnih rješenja, ono što meni lično daje optimizam to je nespornost da se svi maksimalno angažujemo da sve probleme razriješimo na mirnom i demokratskom putu, uvažavajući prava svih naših republika i svih naših naroda, uz to jedino ograničenje da ne štetimo znači ni jedan drugi narod, odnosno ni jednog drugog građanina.

Ono što je predloženo kao prva tačka našeg dnevnog reda u suštini je odgovor na pitanje svih naših pitanja i ja se tu slažem sa Milanom Kučanom kada i ukazuje faktički na tu

12/2/HLJ

medjuzavisnost ovog našeg rješenja primarnog.

No, čini mi se da i pridružio bih se tu ovim kritičkim stavovima koji ukazuju na to da je nama nazista neophodno da, upotrijebit ću izraz gospodina Ante Markovića kupimo vrijeme.

Vi se sjećate da smo 10. januara ove godine upravo svi dali snažnu podršku nastojanju da se ostvari neki minimum funkcija. Očigledno je da danas možemo reći da te funkcije nisu ostvarene, te da nezavisno od toga koliko pojedinačno imamo više ili manje razloga za nezadovoljstvo u ovoj situaciji mi svi stvarno jesmo nezadovoljni.

Ako uzmemo sada neke kriterijume recimo oko nerealnosti tečaja, odnosno kursa dinara, ja ću se tu pridružiti gospodinu Tuđmanu i reći da s obzirom na vrijednost društvenog proizvoda, recimo Crna Gora je izvozno najaktivnija, tako da i nas užasno mnogo pogadja nerealnost toga kursa.

Ali, možemo da sporimo činjenice, ono što bismo kao trezveni političari trebali da vidimo, to je da jednostavno u ovom naraslom socijalnom sukobu mi nećemo uopšte imati šanse, ja se toga duboko bojim, nećemo imati šanse da ostvarimo ono što je izraz demokratskih težnji i opredjeljenja građana koji su nam poklonili svoje političko poverenje.

Naravno, Kiro Gligorov otvara jedan niz veoma značajnih pitanja šta je recimo sada, ukoliko bismo se čak sada opredijelili za to da ovome SIV-u uskratimo povjerenje, šta bi

12/3/HLJ

recimo bila neka nova ekonomska politika.

Ono što mene u tome svemu raduje, to je da bez obzira na stepen naše ideološke razlike, sukobljenosti i konfrontacija, mi nemamo bitnih razlika u našim konkretnim i preciznim rješenjima.

Recimo, ja znam da Vlada Crne Gore najčešće konsultuje rješenja iz rada Vlade Hrvatske. I ako uzmete i pogledate koji je recimo negde stepen identičnosti naše reakcije prema određenoj nelogičnosti sa stanovišta realizacije programa Saveznog izvršnog vijeća, onda se tu može vidjeti da budući da reagujemo na istu nelogičnost sa realno pod istim okvirima, tako da u suštini imamo gotovo identična rešenja.

Sa tog stanovišta ja se ne bojim, jer nema političke snage koja je pobijedila na izborima u svim našim republikama koja je bila protiv osnovnih postulata onih sadržanih u programu Saveznog izvršnog vijeća.

Ono što treba posebno imati u vidu, a tu je dosta i zajedljivih novinskih komentara koji su nažalost istina, a to je da je naš premijer jedini politički gubitnik koji se nalazi aktivno u političkoj sceni Jugoslavije. To vjerojatno ne ostavlja prevelikog uticaja i traga u političkom životu Republike Hrvatske i Slovenije gdje Savez reformskih snaga nije učestvovao na izborima. Četiri republike u sebi nose jednu dodatnu političku težinu. Tako da recimo ja mogu da shvatim, pretpostavljam da i gospodin Izetbegović recimo ima određenih problema kada u Parlamentu

12/4/HLJ

treba da podrži nešto što se de facto može svesti na politički program partije koja je drastično izgubila ili u Bosni i Hercegovini ili u Crnoj Gori ili u Srbiji.

Ali, naravno, nije vrijeme da ulazimo u neke političke nijanse.

Ja mislim da nam, iako prihvatam da nije potrebno da sada idemo i razradjujemo teoriju potpunog upravljanja, ali nam taj redosljed poteza u svakom slučaju jeste neophodan. I mislim da odgovarajući na ovo naše pitanje mi u suštini možemo da izračunamo, možda već i danas, da je ovo vrijeme od dva mjeseca vrijeme neophodno da se ustanove neki osnovni principi i dodje do ovih rješenja.

Da li bi se promjenom Vlade nešto bitno promijenilo? Očigledno je da se sa sadašnjom Vladom teško može nešto bitno promijeniti.

Jer smo mi u situaciji da je recimo prije neki dan Socijalistička Republika Crna Gora ušla u kategoriju i postala je četvrta republika koja je faktički izvršila upad u monetarni sistem zemlje. Sa dosta nelagodnosti, sa mnogo razmišljanja ušli smo u tu kategoriju, ali faktički to jeste jedan doprinos našem nepoštovanju opštih saveznih zakona i doprinos jednoj blokadi Vlade.

Ja se čudim i stvarno neznam šta nas to sada pojedinačno još zadržava da ne počnemo spontano i dalje i u većim merama da reagujemo na ovo što sada jeste prava i politička i ekonomska blokada.

12/5/HLJ

Zato bih i podržao taj predlog i mislim da bi trebalo da bude predmet našeg ozbiljnog razmatranja kao preduslov daljnjih aktivnosti, da napravimo znači jednu, i tu mi je ova formulacija Milanova jako bliska, administrativno ulaganje od stručnjaka sastavljeno, koja bi sada trebala da rezimira i da pokuša da uradi ono što se stiče kao utisak u gotovo svim našim sredinama.

Ja mogu reći da sam u posedu informacija, neznam koliko su validne da Savezno izvršno vijeće u ovom personalnom sastavu ne uživa ništa veću podršku nego što je uživalo bilo koje Savezno izvršno veće.

13/1/HLJ

Daje se podrška saveznoj vladi u smislu garancija ispunjavanja međunarodnih kreditnih monetarnih obaveza. Ja ću vas podsjetiti da je i Milka Planinc, da je Branko Mikulić imao faktički isti stepen međunarodne podrške. Ono što bi bilo u ovome trenutku značajno to je da mi tek sa novom vladom, sa administrativnom vladom možemo da promijenimo i to naše ponašanje.

To znači da mi treba da dademo podsticaj i doprinos da se stvari počinju regulisati na drugačiji način.

Ako nastavimo ovaj rat u ekonomskom smislu svih protiv svih, onda nam u svakom slučaju neće doći nikakva ni podrška sa strane.

Prema podacima koje je iznio predsjednik Milošević jasno se vidi sledeće. Ne može nitko imati poverenja u vlast i sa stanovišta stranog faktora, ako ne plaćate svoje obaveze. Me-ni su nedavno saopštili da recimo bez obzira na svu deklarativnu podršku ogroman broj italijanskih firmi već počinje da se hvata za kosu, jer ne možemo da isplatimo one obaveze koje smo na sebe preuzeli.

Šta će se desiti onog trenutka kada izgubivši likvidnost u svijetu, kada ne možemo više doći do te robe, rasprodamo ovo što je sada u izlozima i pretvorimo to u dinare koji u ovom trenutku veoma malo vrijede,

Ja nisam pristalica kažem iluzija da ćemo golom promjenom vlade razriješiti sve probleme koji stoje pred nama,

13/2/HLJ

ali čini mi se da bi i u psihološkom smislu bilo značajno, pa ako hoćete i u odgovoru na ovo prvo naše pitanje indikativno formiranje jedne ovakve vlade.

Ja samo na kraju hoću da kažem i slijedeće. Ja sam opet sa pažnjom saslušao izlaganje i političke stavove Slovenije koje duboko uvažavam.

Iznenadjen sam samo jer ne mogu da svrstam, da li je to Milane pod a) ili pod b).

Da li je ovo plediranje da se govori o zajednici odnosno Savezu suverenih republika ...

MILAN KUČAN:

To je pod b).

MOMIR BULATOVIĆ:

Ali u svakom slučaju mi to moramo maksimalno da uvažimo i da samo krenemo znači i prema tome kako ćemo se i na koji način razići odnosno realizovati ono što jeste imperativno.

Za mene je volja i stav ovako izrečen u demokratskom i političkom i u svakom drugom smislu imperativ.

Budući da se on nikakvim demokratskim sredstvima ne može mijenjati i učiniti drugačijim, a demokratija je ono što je kod nas ovdje nesporno.

U svakom slučaju opredijelili se ili za varijantu a) ili za varijantu b) pošto varijante c) i svega ostalog nema,

13/3/HLJ

to je i odraz naše političke realnosti u ovom trenutku. Za to nam treba vrijeme. A to vrijeme teško možemo da obezbjedimo sebi, ukoliko ne bismo, govorim sasvim otvoreno, povukli jedan radikalniji rez, prije svega u smislu makar stvaranja početnih pretpostavki za stabilizaciju opštih ekonomskih uslova u zemlji. Toliko, hvala.

MILAN KUČAN:

Oprostite, samo da objasnim. Ovo što predsjednik Bulatović govori pod a) i b). To nisu a) ili b) nego je a) i b), a) je imperativ.

Mi želimo da Slovenija bude suverena država.

MOMIR BULATOVIĆ:

Izvinjavam se, piše republika, pa zato mi je to samo bilo nejasno.

MILAN KUČAN:

Ne, kod mene ne piše to, nego ja govorim ovo što je naša stvar, dakle Republika Slovenija kao samostalna država.

A pod b) je u tom položaju tražiti mogućnost da se nadje nekakav oblik zajedničkog življenja idealno onom po našem što smo predložili, a ako ne, da vidimo koje su druge mogućnosti.

Mi tu imamo rok, to je 23. kao krajnji rok.

13/4/HLJ

Mi u tom periodu moramo ili naći mogućnost da se s vama dogovorimo ili ćemo to morati napraviti jednostranim aktom, a o njemu sam govorio iz kojih sve razloga, nisam ulazio u detalje je on nepovoljan za sve nas, najviše za Sloveniju, a nepovoljan i za sve druge.

Tako da je meni i iz tih razloga, ali prije svega iz principijelnih razloga stalo do toga da prvo ipak odgovorimo na to osnovno pitanje, koje je postavio naš domaćin predsjednik Tuđman.

Ja sam svjestan te težine ekonomske situacije i uloge Saveznog izvršnog vijeća, ali bih predložio da to što je govorio Sloba Milošević uzmemo i da imamo tu temu za slijedeći sastanak, da se svatko na to pripremi. Ja predlažem da zovemo tada i Markovića, ne da se s njim objašnjavamo jesmo li u pravu ili ne, nego da mu kažemo šta imamo reći na njegov račun, pa neka on razmisli onda sam šta će uraditi.

Jer, ne bi bilo baš, čini mi se ne samo iz principijelnih nego i iz racionalnih razloga dobro da razgovaramo o tom pitanju bez njega.

No, ja sam rekao ključno, za mene je ipak prvo pitanje i sa tog aspekta,

Jer, govorio je Bulatović o tome da su oni četvrta republika koja je ušla u taj monetarni sistem, da upotrijebim blagi izraz.

Slovenija je pripremila kompletnu sistemsku apara-

turu koja joj omogućava da uzme odgovornost za svoj vlastiti ekonomski razvitak.

I nema smisla da ovdje bilo što god krijem od vas na realizaciji te plebiscitarne odluke. To je kompletan monetarni i spoljno-trgovinski, i carinski sistem itd, Narodna banka, vlastiti novac. Tu su još diskusije da li baš vlastita moneta ili vezano na neku drugu monetu itd, itd.

Dakle, to je na putu tog osamostaljenja. Tu postoji niz međusobnih veza i interesa, i zato ja govorim o tome da mi želimo a o svim tim stvarima se dogovorimo, da se sporazumijemo, da se vidi koje su naše obaveze. Ali, ako na kraju to neće biti moguće, onda ostaje ta stvar, ali ne bi htio da bude bilo kakvog nesporazuma.

Slovenija će to uraditi, taj akt svog osamostaljenja. I imamo još vremena da to uradimo, ako naravno bude moguće argumentirati i slovenačkoj javnosti i Parlamentu da je ta procedura konačno krenula, jer ovo što smo do sada razgovarali, sem prošlog puta o onom ekonomskom delu, koliko smo o tome razgovarali sve je drugo bilo ovako poduš i poprijeko, bježanje od situacije za koju se moramo opredijeliti, a mi se opredijeliti moramo. Govorim sada za nas.

14/1/JG

DR FRANJO TUŠMAN:

Gospodo, znači tu smo kod dva bitna problema - budućnost ove zajednice i gospodarske situacije. Ja mislim da o ovoj gospodarskoj situaciji bez obzira koliko ona bila od egzistencijalne važnosti i za običnog čovjeka i za sve republike, čitavu zemlju, što se nas tiče, ipak moramo riješiti ovo prvo pitanje.

Ovo što je gospodin Kučan sada kazao da je Slovenija vodeća na putu osamostaljenja i da bi mogla doći do jednostranog akta s njene strane, treba uzeti k znanju, ali molim onda da to uzmete k znanju i gledište Hrvatske, s obzirom na situaciju u Hrvatskoj. To ja nisam rekao tek tako, nego već nekoliko puta i na sastanku Predsjedništva u Beogradu i pred međunarodnom javnošću.

Ukoliko se stvari tako razvijaju da mi ne možemo postići dogovor o savezu suverenih republika da onda i Hrvatska donosi istovremeno odluku sa Slovenijom, a rekao sam, ponavljam i ovdje mi smo zainteresirani zbog toga što hrvatski narod ne živi samo u Republici Hrvatskoj, živi u Bosni i Hercegovini, živi i u Srbiji i Crnoj Gori, zainteresirani smo da nadjemo rešenje u okviru Saveza suverenih republika, ali ako se stvari tako razvijaju, da Slovenija donosi takvu odluku, a nije nikakva tajna, nego je javna tajna da za takvu odluku su Slovenci imali i poticaja iz krugova službene beogradske politike, pa među inim čak i armije jer na kraju nije slučajno što

14/2/JG

je u dane uspostave demokratski vlasti u Hrvatskoj teritorijalna obrana Hrvatske potpuno razorušana, a u Sloveniji ne, ni-
kakvi tehnički razlozi nisu itd.

Prema tome, suočeni sa takvom situacijom u kakvoj
jesmo, ja napovljam da ne bi bilo nikakvih, to ne ovisi o mojoj
subjektivnoj samovolji, nego isto tako o volji Hrvatskog Sabora,
opće javnog mijenja, prema tome, moramo znati da jednostranog
akta o izdvajanju samo Slovenije ne može biti.

Ja sam gospodo zato da mi pokušamo danas naći rje-
šenje o tome, ja sam rekao u početku da je Savez suverenih re-
publika jedini mogući način da ovu državnu zajednicu održimo
i da bi ona mogla što dopušta i što je rekao gospodin Kučan,
biti u interesu i svih republika i svih naroda.

Zbog toga ću ja sada, prije odmora, znate po pla-
nu da idemo na objed, ja ću sebi dopustiti da vam dam nešto
što sam ja jučer kao nacrt prijedloga naših današnjih zaklju-
čaka sa današnjeg sastanka, da vam to dam, pa poslije ručka
da to pogledamo, pa da o tome raspravljamo da li se možemo tu
negdje popravljajući i ovo, naći sa jednom takvom orijentaci-
jom, traženje rješenja u Savezu ili ne, tako da jer zaista ne-
ma smisla, neki ozbiljni ljudi iz Slovenije kazali, ne samo iz
Slovenije, nego iz drugih republika koji su išli u Sloveniju,
pa da su oni spremni da donesu takvu odluku, ne tek 23. lipnja,
nego u slijedećem mjesecu, prema tome, budimo realni, suočimo se
sa tom situacijom, i što onda ona izaziva.

14/3/JG

Ja to kažem bez pretenzija, ja to nisam dao, ali s obzirom unaprijed, čak i kao domaćin sam bio na neki način obvezan da vam pružim nešto kao osnov za razgovor, pa može to biti traženje - usmjeravanje daljnje diskusije, prije nego što se razidjemo da bismo došli do nekih ipak takvih zaključaka koji bi bili smirujući u odnosu na našu javnost i na svjetsku javnost i koji bi obećavali više dobra nego li

Što se tiče, dopustite mi da se osvrnem na - Markovićeva vlada uživa povjerenje svijeta zbog toga što je prihvatila program demokratske preobrazbe i u smislu pluralističke demokracije i tržišne privrede, ali budite uvjereni da će to svaka vlada koja traje, taj kurs napraviti, nastaviti, a sasvim je točno ovo što je rekao i gospodin Milošević i gospodin Kučan, ta i takva vlada kakvu politiku sada vodi, ona nema povjerenja, nema povjerenja Srbije, nema povjerenja Slovenije, nema povjerenja ni hrvatskih privrednih i poslovnih ljudi, oni su već tražili od nas i napadali da joj dajemo povjerenje, samo iz političkih razloga zbog orijentacija na slobođu tržišta, a ljudi nam govore samo od takve orijentacije se ne živi.

Prema tome, realno je i složio bih se da nakon što mi danas pretresmo i ako se složimo da nastavimo razgovor u smislu traženja rješenja za bilo kako, i kada se ne bi složilisa traženjem rješenja za savez ili zajednicu suverenih država i republika čekali bismo i došli do zaključka da bi trebalo

14/4/JG

ići narazlaz da bismo i onda trebali staviti to gospodarsko pitanje i raspraviti, pa bilo bi dobro čak i u ime demokracije izložiti Markoviću pa da čujemo.

Ja bih sada predložio da po programu idemo na ručak, na objed, a i sjedimo dva sata, pa da poslije toga imamo pola sata za odmor, i eventualno da se usmjerimo nekako na daljnji rad, sa stajališta Slovenije, ne samo i Slovenije, postaje toliko urgentno da današnjem sastanku

MILAN KUČAN:

Predsjedniče, možemo li se to dogovorili i prijedlog Konferencije za štampu?

DR FRANJO TUĐMAN:

To ćemo vidjeti, vidite koliki je interes, prema tome Konferenciju za štampu ne možemo izbjeći.

MOMIR BULATOVIĆ:

Glomazno je držati Konferenciju za štampu, 6 ljudi.

MILAN KUČAN:

Prijedlog je da damo vama tu časnu dužnost da vi s njima obavite.

01135926

14/5/JG

PREDSJEDNIK:

Ostavimo to za poslije ručka. Možemo se dogovoriti za vrijeme ručka o daljnjem toku, mislim da sa brodom ne idemo po nekom vjetru i kiši, a da li otići do muzeja ili ne, to se možemo dogovoriti.

(Pauza u 13,00 sati.)

./.

15/1/HLJ

Nastavak nakon pauze u 16,05 sati.

DR. FRANJO TUĐMAN:

Nastavljamo s radom. Pošto je ovdje zapisničar nevidljiv da ipak konstatiramo to što smo mi obavili za vrijeme ručka.

Naime, ja sam vas upoznao da sam primio pismo od saveznog sekretara za inostrane poslove, u kojem nas izvještava da je vodio razgovore sa trojkom Evropske zajednice. I pročitao sam vam deklaraciju o Jugoslaviji Evropske zajednice u kojoj Evropska zajednica izražava mišljenje kao demokratska Jugoslavija ima najbolje izgleda da se harmonično integrira u novu Europu. Ali izražava istovremeno i mišljenje, preporuča nam svima u Jugoslaviji da se ustavna kriza u zemlji razriješi putem dijaloga i pozivaju sve zainteresirane strane da se uzdrže od upotrebe sile i da u punoj mjeri se poštuju ljudska prava i demokratske principe u skladu s Pariškom poveljom o novoj Europi.

Toliko da udje u zapisnik, da smo dobili takove dokumente, da smo bili upoznati s time. Pročitali smo pismo i deklaraciju smo pročitali za vrijeme ručka.

No, prije nego što predjemo dalje, ja bih vas upoznao i sa ...

01135928

15/2/HLJ

SLOBODAN MILOŠEVIĆ:

Izvinite, ja mislim da treba da konstatujemo i to da je nesumnjivo i naše mišljenje da se ujedinjena demokratska Jugoslavija na najbolji način može da integriše u Europu,

DR. FRANJO TUĐMAN:

Dobro, to ćemo kasnije u raspravi reći.

No, prije nego što predjemo na raspravu, da vas upoznam sa dvije stvari.

Dobio sam pismo od svog ministra unutarnjih poslova Hrvatske, Boljkovca gdje mi piše:

Gospodine predsjedniče, obavještavamo vas da dok vi kao domaćin predsjednika svih republika pokušavate naći izlaz iz ustavne i političke krize Jugoslavije, u toku današnjeg dana na veoma grub način dolazi do ponovnog ugrožavanja ustavnog i pravnog poretka Republike Hrvatske u Titovoj Korenici i Plitvičkim jezerima.

Naime, Plitvice danas oko 70 pripadnika milicije je zaposlio samozvani sekretar SUP-a Krajine Martić, od čega je dio tih pripadnika obučen u maskirane uniforme.

Isti su na Plitvice stigli s ciljem sprečavanja protestnog zbora zaposlenih radnika Nacionalnog parka Plitvice, a koji je sazvan s ciljem suprotstavljanja njihovom pripajanju tzv. Krajini.

Nasilnim načinom srušili su legalni poslovodni

15/3/HLJ

odbor, direktora i ostalo rukovodstvo, te uspostavili policijsku upravu.

Ministar, Boljkovac.

To je zanimljivo. Na čelu tog Poslovnog odbora Krajine je vjerojatno vama svima poznat gospodin Lapov. Mislim da je bio član Predsjedništva CK Hrvatske. Jedan ozbiljan čovjek koji je došao i govori, kaže, ja imam tamo zaposlenje preko dvije tisuće radnika i svi su protiv te nasilničke odluke tih samozvanaca, nazvao ih je i teroristi itd. Ali kaže, mi smo bespomoćni, dajte nas zaštitite, a oni nastupaju u ime Miloševića i politike kaže koja je suprotna interesima, ne samo Plitvicama i Knina, nego uspostavljanju mira na cijelom području.

Usput još nešto da kažem, toliko o tom pismu Boljkovca usput.

Tu su po Splitu neke grupe pripremile demonstracije, koje su bile protiv mene, koji hoće sačuvati Jugoslaviju itd.

Ali, našla su se među njima i dva pripadnika KOS-a, koje je naša policija uhitila, snimali su ih, ali je zanimljivo da je naša policija istovremeno dobila informacije anonimne, telefonske da ih odmah puste, jer ako ih ne puste, da će biti nekih nezgodnih akcija itd.

Kao što vidite, u takvim prilikama mi u Hrvatskoj živimo, radimo i pokušavamo biti krajnje obzirni, ali isto tako moram kazati da ćemo morati poduzeti i određene korake rasčišćavajući stvari sa štabom vrhovne komande koji je davao, mislim

15/4/HLJ

na koje se poziva takodjer ta teroristička grupa oko Knina itd. da stvari izvedemo na čistac, i da im to nećemo dopustiti, jer se sada radi, već samo srpsko pučanstvo u tim krajevima nas poziva da stanemo tome na kraj i da rasčistimo evo i sa ovdje prisutnim gospodinom Miloševićem, pa i sa vojskom, da li oni stoje iza njih.

Jer, misle da nemaju nekakvog takvog oslonca kada ta osamljena grupa koja nema nikakvog oslonca ni u širim redovima toga pučanstva da nastavlja takvu raboru.

Nismo do sada pribjegavali upotrebi policijske sile. Moram reći da jasno razmatramo sve to skupa i to takodjer utiče na naše odluke.

No toliko kao uvod. Ja gospodo predlažem, pošto smo se dogovorili da ...

SLOBODAN MILOŠEVIĆ:

Da, ako dozvolite mi zaista to što se događa u kninskoj krajini ne možemo smatrati terorističkom grupom, nego jednim oblikom zaštite interesa srpskog naroda koji tamo živi.

Ako je tačno to da oni nemaju nikakvo uporište u narodu i da većina naroda tamo ne misli tako, onda utoliko pre nemate razloga da imate rezerve prema bilo kakvom referendumu i izražavanju mišljenja, interesa toga naroda koji tamo živi.

16/1/JG

Gospodine Miloševiću meni je drago da ste vi to kazali pa će ući u zapisnik da vi to ne smatrate terorističkom grupom, to znači da je istina da oni imaju oslonac u vama, a to je onda i za naše razgovore ovdje i inače veoma važno, i za rasčišćavanje odnosa i u Hrvatskoj i u čitavoj Jugoslaviji. Da da jest to teroristička grupa to se pokazuje po svemu onome što su oni od 17. kolovoza prošle godine pa do danas učinili kada su doveli do smrti dvojice srpskih građana i po ovome kada vidite, upadaju i to smo već imali podatke da spremaju odbore hrvatskih milicionera i da će u njihovo ime čak činiti i zločine, a taj gospodin Lapov je došao i tražio razgovore u Zagrebu, pretprošle noći govoreći što pripremaju i kaže da uzalud njegovih, neznam da li je rekao točno 2 ili 3 tisuće radnika koliko je zaposlenih koji se suprotstave tome, znači oni donose takve terorističke odluke i ljudima nameću preteći na sve moguće načine.

Prema tome, ja bih vas molio da svoje strane primite k znanju da to zaista jeste jedna takva nepolitička, nego i zaista teroristička akcija koja je dovela do nesnosne situacije u tom dijelu Hrvatske i koja ugrožava normalna rješavanja stvari u Hrvatskoj. Mi smo srpskom pučanstvu u praksi Ustavom i zakonom zajamčili sva građanska i nacionalna prava.

SLOBODAN MILOŠEVIĆ;

Da, ali nigdje referendum nije teroristički akt.

16/2/JG

DR FRANJO TUĐMAN:

Ja ne govorim o referendumu, ja govorim

SLOBODAN MILOŠEVIĆ:

Tamo je bilo reč o referendumu.

DR FRANJO TUĐMAN:

Ne, ne , ja govorim o postupanju Babića i Martića u Kninu koji obaraju, koji dolaze sa oružjem, sa par naoružanih voze, sa nekoliko automobila svoje naoružane odmetnike i ulaze u općine, smenjuju postojeći izabrane vlasti i evo ulaze u Korenicu, smjenjuju poslovodni odbor sastavljen od samih Srba itd.

Prema tome, to je čisti terorizam i ja bih vas molio ako želimo da uspostavimo normalne odnose za razgovore u okviru Jugoslavije da zaista odreknete svaku potporu tim ljudima jer oni truju jednu situaciju i stvaraju takve odnose koji su neizdrživi za većinu srpskog pučanstva tamo.

No, dobro, toliko što se tiče toga. Ja predlažem pošto smo se dogovorili da razgovori traju do 6,00sati, u 6 sati smo naručili predstavnike novinstva, radio-televizije itd, ja predlažem da to ostalo vrijeme posvetimo bitnom pitanju u tu svrhu da bismo se usredotočili na glavni problem kako gledamo na rješenje državno-političke i ustavne krize, tu bi predložio i svoj nacrt jedne zajedničke izjave, gdje su izložena hrvatska gledišta i mene bi zanimalo, znači rekao sam da je to nešto od čega ne možemo odustati i s obzirom na stajalište Slo-

16/3/JG

venije i s obzirom na našu političku situaciju u Hrvatskoj u cjelini, pa bi me zanimalo i volio bih da se sada konkretno razjasnimo da li smo uopće za takav jedan Savez suverenih republika ili nismo, jer ako nismo onda moramo raspravljati o tome i morate računati da raspravljamo o tome da kako da se dogovorimo o postupku za razlaz, a jasno ovaj Nacrt je za raspravu, ali je osnova mislim za raspravu u tom smislu da se ne možemo vraćati da bismo mogli mi prihvatiti neko drugo rješenje nego li Savez suverenih republika.

Jasno, zanima me da li je takva jedna početna osnova prihvatljiva i za Sloveniju s obzirom na odluku Slovenije koju smo čuli da ona ide na proglašenje suverenosti i samostalnosti, prema tome, upućujem poziv svima vama da se najkonkretnije razjasnimo kakve su primjedbe u odnosu na takav prijedlog, da li na toj osnovi može naći jedno zajedništvo uopće i zajednička izjava ili pak ne.

SLOBODAN MILOŠEVIĆ:

Ako dozvolite, ja mislim da u duhu otvorenosti uvažavanja različitih mišljenja mi ne bismo mogli da podjemo sa pozicije ili tako ili nikako, već sa pozicije kako i kojim koracima razrešiti jugoslovensku krizu, jer ako bi pošli sa pozicije ili tako kako se predlaže ili nikako onda je teško govoriti o nekoj seriji naših razgovora jednom ozbiljnom promišljanju svih glavnih momenata jugoslovenske krize i uvažavanja interesa svakog od jugoslovenskih naroda. Na kraju krajeva, sama

01135934

16/4/JG

činjenica da mi ovdje sjedimo zajedno u svojstvu predsjednika jugoslovenskih republika podrazumeva da polazimo od činjenice da Jugoslavija postoji, ona se doduše nalazi u krizi ali iz te krize mi upravo tražimo saglasni da taj put treba da bude miran i demokratski, najbolja rešenja da se taj put realizuje.

./.

17/1/HLJ

Dakle, naša polazna pozicija koju valjda nitko ne spori ovdje medju nama bi morala biti da Jugoslavija postoji. Ako to uvažavamo, a istovremeno uvažavamo i ispoljenu nameru, želju, stav, interes bilo koga od subjekata sadašnje jugoslovenske zajednice da izadje iz Jugoslavije, onda bi po mom mišljenju jedan logičan i prvi korak morao da bude da upravo poštujući ono osnovno opredjeljenje o demokratskom, znači ustavnom rasplesu krize mi u Ustavu SFRJ predložimo, naše je da predložimo, a postoje predstavnički organi koji o tome treba da odlučuju. Da predložimo dakle pravila o izlasku iz Jugoslavije na jednak način za sve.

Ta pravila po mom mišljenju podrazumevaju da ovaj izlaz iz državno-političke krize treba da se zasniva na referendumu naroda Jugoslavije.

Posle toga bi mogao uslediti dogovor onih koji žele da ostanu u Jugoslaviji o uspostavljanju svojih međusobnih odnosa, zajedničkih funkcija i organa, kao i eventualnih odnosa sa onima koji su koristeći svoje pravo na samoopredjeljenje do odcepljenja odlučili da se iz Jugoslavije izdvoje.

Na kraju krajeva, ovdje je Kučan govorio o pitanju suverenih i samostalnih država ili njihovih zajednica i uspostavljanju njihovih međusobnih odnosa, što u stvari podrazumeva da svaki razgovor suverenih i samostalnih država i njihovih zajednica podrazumeva prethodno definisanje tih država.

17/2/HLJ

One se mogu prethodno definisati, ako bi se definisale šta one predstavljaju, ako bi se definisale na bazi istorijskih, ekonomskih, socijalnih i svih drugih činjenica i njihove granice.

To bi podrazumevalo po mom mišljenju jednu prethodnu elaboraciju spoljnih pitanja, spornih, svih spornih pitanja na bazi zajedničkog rada, naučnika, stručnjaka, umnih ljudi, svakog od naroda gdje se ta pitanja mogu evidentirati kao sporna, a zatim i jedan najdemokracijski po mom mišljenju postupak da putem referenduma ta svoja legitimna prava budu omogućena svakom od jugoslovenskih naroda da izrazi, saopšti, i da utvrdi puteve ostvarivanja svojih istorijskih i legitimnih interesa.

Prema tome, tu ima nekih stvari, mi smo dobili ovo saopštenje u toku sednice i sada smo ga u pauzi mogli svi da pročitamo i verovatno da je bilo više vremena, mogli bi mnogo više sugestija i svoga doprinosa u pogledu traženja odgovarajućih rešenja da damo. Ali i u njemu implicite ima nekih prilaza koji ako uvažimo činjenicu da Jugoslavija postoji i da mi kao predsjednici jugoslovenskih republika govorimo o raspletu jugoslovenske krize, ne bi mogli tako da ostanu u ovom našem saopštenju.

Naime, prvo, mi ne bismo mogli da prihvatimo da su Jugoslavija i njeni ustavni organi ni u kom pogledu ne prestaju da postoje, odnosno da su izgubili unutrašnji i međunarodni legitimitet i legalitet krizom koja je u toku.

17/3/HLJ

Prema tome i sledstveno tome, teško je da bi se moglo prihvatiti da se rešenje krize može ostvariti isključivanjem njihove uloge.

DR. FRANJO TUĐMAN:

To nije nigdje rečeno.

SLOBODAN MILOŠEVIĆ:

To je rečeno implicite, ja o tome govorim, ja to tako razumem.

Ako sam pogrešno razumeo utoliko bolje, biti ću veoma zadovoljan ako je to tako.

Drugo, smatram da o sudbini Jugoslavije u krizi ne može da odlučuje u krajnjoj istanci bilo tko drugi osim svakog jugoslovenskog naroda za sebe, izjašnjavajući se na referendumu o kome govorim. Da li želi da se izdvoji iz Jugoslavije ili da u njoj ostane. U tom smislu i ovi naši razgovori su veoma potrebni, veoma korisni. Ali sigurno ne oni krajnji i odlučujući jer od nas ovdje, barem tu polazim od sebe nitko nema muda da takvu odluku u ime republike koju predstavlja donosi.

Ne mislim da Jugoslavija može prestati da postoji u smislu njenog međunarodnog subjektiviteta i kontinuiteta ako neki jugoslovenski narod odluči da koristi svoje pravo na odcepljenje.

17/4/HLJ

Četvrto, ne bi moglo sa stanovišta naših ocena i principijelnih stavova biti prihvatljivo da ta nova jugoslovenska zajednica bude neka fluidna, stalno dogovarajuća ili da upotrebim neki izraz koji je prihvatljiviji fleksibilna u smislu, u stvari ideja tog Ustava od 1974. godine koji je sadržao u sebi nekakvu orijentaciju da se Jugoslavija svakodnevno potvrđuje i stalno dogovara i pregovara, a u suštini blokira i onesposobljava za bilo kakve funkcije. Odnosno ne bi mogla biti zajednica bez svoga ustavnim aktom utvrđenog i definisanog subjektiviteta i efektiviteta u smislu države.

I peto, što se našeg stanovišta tiče, mi smo uvereni da se jugoslovenska kriza može rešiti mirno i demokratski, samo ako se rešenje utvrdi zajedno, ravnopravno

18/1/JG

i u interesu svih jugoslovenskih naroda, a ne jednostrano, neustavno i na bazi svršenog čina.

U tom smislu ja ću biti slobodan uz svo izvinjenje za eventualne nepreciznosti zbog kratkoće vremena koje smo imali na raspolaganju za čitanje ovog zajedničkog saopštenja da predložim sugestije odnosno konkretne primjedbe i prijedloge na sam tekst koji ste nam ponudili.

Naime, nema potrebe da se kaže na početku to je stav 1. alineja 2. - te uspostavom sadašnjeg prelaznog stanja - sadašnjeg stanja. Što znači prelazno stanje? Ka čemu i u kom smislu?

Uspostavom sadašnjeg stanja, donošenjem novih ustava u republikama Srbiji i Hrvatskoj provedbom plebiscita za razdruživanje u Sloveniji i dodao bih tu i odgovarajućih ustavnih promjena u ostalim republikama, jer ovdje ima i nekih netočnosti koje bi se pokrile ovom opštom kvalifikacijom, znači tačno je da su novi Ustavi doneti u republikama Srbiji i Hrvatskoj, činjenica je da je izveden plebiscit u Sloveniji i da su izvršene odgovarajuće ustavne promene u ostalim republikama. To je formulacija koja sasvim ide....

KIRO GLIGOROV;

I deklaracijom o suverenosti.....

18/2/JG

SLOBODAN MILOŠEVIĆ:

Dobro, vi imate tu deklaraciju, tu je neka razlika, ali mislim da bi na ovaj način ovaj prvi stav bio malo precizniji.

Sada, što se tačke 1. tiče mislim ovo - kaže se: ustavne državno-političke krize, da li je ustavne ili je državno-politička to je jedna tautologija. Neka ostane rješenje ustavne krize ili rješenje državno-političke krize ili ili ali ustavne, državno-političke krize, to nema razloga da ostane....

DR FRANJO TUĐMAN:

Može biti državno-politička kriza a da nije ustavna, a može i ustavna.

SLOBODAN MILOŠEVIĆ:

... kaže rješenje državno-političke krize, rešenje državno-političke krize valja postići na osnovama proširivanja građanskih i nacionalnih prava isključivo na demokratski način pregovorima i tu bih stavio tačku jer se tu nitko i ne upliće, pa prema tome, nemamo mi razloga da to implicite tvrdimo. Naprotiv,

DR FRANJO TUĐMAN:

Ne, mi imamo razloga sa gledišta Hrvatske i danas sam vam rekao

18/3/JG

SLOBODAN MILOŠEVIĆ:

Naprotiv u armijskom saopštenju je decidno rečeno da se armija ni u kom pogledu neće mešati u politička rešenja. Kako bi mi mogli sada da predjemo preko decidno saopštenog stava armije i da mi sa svoje strane u odgovoru na stav koji ne postoji kažemo bez uplitanja itd, kada su oni to rekli...

(UPadica. Imajući u vidu saopštenje da se neće uplitati itd.)

Ali ovakva formulacija implicira postojanje stava koji se osporava, a ako ne postoji stav koji se osporava onda je besmisleno imati stav.

DR FRANJO TUĐMAN:

Oprostite, postoji osim saopštenja koji smo javno dali, postoji konkretno pismo, tajni dio toga stanovišta tog tzv. Štaba vrhovne komande gdje se kaže da armija ostaje obveza armije da štiti postojeći ustavni poredak SFRJ. Što to znači? Ustavni, socijalistički ustavni poredak po Ustavu iz 1974. broj jedan, i broj dva, postoji u tom saopćenju da će Štab vrhovne komande samostalno odlučivati u kojoj mjeri treba da pojača borbenu gotovost i kojih dijelova jedinica. Oprostite, prema tome

SLOBODAN MILOŠEVIĆ:

Ja neznam za tajne dokumente, niti bih mogao u ovak-

18/4/JG

vim razgovorima

DR FRANJO TUEMAN:

Nije to tajni dokument, to je, oprostite, da se razumijemo, nije mi jasno da vi neznate - to je konkretno pismo u kojem je saopćenje poslano Predsjedništvu, a osim toga ja imam veoma konkretne spoznaje kako generali obilaze po Hrvatskoj i što rade i drugi predstavnici KOS-a koji su među nama rečeno, KOS je preuzeo službe državne sigurnosti, pa je pokrio, neznam kako druge republike ali u Hrvatskoj u velikoj mjeri preuzeo one poslove Armije za koje uopće nijeovlaštena niti po Ustavu niti po zakonu, niti po naravi stvari spadaju u djelatnost armije.

Prema tome, ima velikog razloga....

SLOBODAN MILOŠEVIĆ:

Znate što Franjo, ja mislim da ta vrsta obavještajnih ili drugih informacija uopšte ne može da se stavlja u funkciju jednog političkog razgovora na ovom nivou i moramo da zadržimo nivo ovih razgovora i dokumenata koji objavljujemo na nivou osnovnih političkih principa i interesa naroda a ne nekih glasina ili nekih papirića koji kruže ili nekih obavještajnih informacija, proverenih ili ne proverenih da li netko se negdje kreće i u kom pravcu nešto radi, Mi imamo tu decidan i jasno ob-

18/5/JG

javljen stav Armije da armija nema nameru ni na kakav način da utiče na politička rešenja i mislim da je to jedan pozitivan stav koji doprinosi mirnom raspletu jugoslovenske krize, to za mene nije ni u kom slučaju sporno, ali ako dozvolite da završim sa ovim mojim primjedbama, pa ću zamoliti, ako taj stenogram, kako nam je vaš šef kabineta rekao ide ovako brzo, možemo da pogledamo taj tekst u celini.

Ja predlažem da umesto postojeće tačke dva koja je, rekao bih, pregruba i ne odgovara našim stvarnim političkim odnosima moje da stoji sledeći tekst:

./.

19/1/HLJ

Jugoslavija kao državna zajednica ravnopravnih naroda u međunarodno priznatim granicama postoji i bilo kakva promena njenog državnog uređenja moguća je jedino na osnovu slobodno izražene volje svakog njenog naroda ponaosob na referendumu, s obzirom na pravo svakog naroda na samoopredjeljenje uključujući i pravo na odcjepljenje.

U slučaju korišćenja ovog prava, neophodno je prethodno regulisati pitanje međusobnih granica uz uvažavanje nacionalnih, historijskih, kulturnih i drugih interesa svakog jugoslovenskog naroda.

Pitanje ostvarivanja ovih interesa potrebno je i u prelaznom periodu regulisati Ustavom i zakonima na jednak način za sve jugoslovenske narode i republike.

U skladu s tim ne mogu se prihvatiti nikakve jednostrane odluke, pogotovo ako one zadiru u interese bilo kog naroda i njegova legitimna prava na život u jednoj državi.

To bi bio moj predlog tačke 2.

Što se tačke 3. tiče ...

DR. FRANJO TUĐMAN:

Vi znači ne prihvaćate stanovište da se, jer sve ovo drugo je o čemu se može raspravljati, jer mene to bitno zanima.

Da li se prihvaća da se rješenje državno političke krize može tražiti na preustrojstvu, na dobrovoljnom sporazumu

19/2/HLJ

republika.

SLOBODAN MILOŠEVIĆ:

Ja sam mislim bio dovoljno jasan kada sam rekao da ukoliko subjekti koji, ukoliko subjekti treba da se dogovaraju o svojim međusobnim odnosima, onda moraju prethodno da budu precizno definisani.

A oni sada nisu precizno definisani jer postoje mnoga sporna pitanja, uključujući i pitanja granica u slučaju da dolazi do podele Jugoslavije na suverene države.

Ako bismo to prethodno pitanje razrešili, ostavlja se onda u drugoj fazi svaka mogućnost da se ti tako uspostavljeni subjekti međusobno sporazumevaju ili dogovaraju.

Ja zbog toga mislim da ovi naši pregovori moraju da prodju tu fazu razmatranja spornih pitanja, traženja, elaboriranja tih spornih pitanja i traženja konačnih solucija.

Ovako preko kolena prelamanje praktično bi značilo da ne rešimo ni jedno pitanje, već da jednostavno hermetizujemo postojeće odnose koji inače su i uzrok naše krize.

U vezi sa tačkom 3. mislim da bi mogao da se prihvati sledeći novi tekst, da bi novi tekst mogao da glasi:

Novo ustavno uredjenje jugoslovenske zajednice treba uspostaviti međusobnim dogovorom kojim će se odrediti šta je i koliko od svog suvereniteta republike prenose na zajednicu.

19/3/HLJ

Bitne odlike novog ustavnog uređenja su da konstitutivnim aktom određeni međunarodni subjektivitet imaju jugoslovenska zajednica, a republike u regionalnim okvirima i u svim uslovima ili okolnostima, ja to sada ovdje, mogao bih kasnije da preciziram, gdje postoji poseban interes, gde postoji poseban interes republika, a da se pitanje odbrane i bezbednosti uredi na principu postojanja jedinstvene armije.

Jer, ovdje je sadržano u tački 3. i to pitanje.

U tački 4. piše u interesu pune i nesmetane demokratske preobrazbe treba provesti doslednu depolitizaciju JNA.

To stoji i smatram da posle toga treba samo dodati, a da se uloga JNA utvrdi konstitutivnim aktom.

Prema tome, to je jedan opšti stav koji je čini mi se sasvim razuman i da bi svako drugo rešenje na neki način jednostavno pravilo konfuziju.

U 2. stavu tačke 4. mislim da bi trebalo brisati ovaj kraj, te o interesima očuvanja životne egzistencije mislim ne mogu sve govoriti o tome šta znači očuvanje životne egzistencije pripadnika.

Ako kažemo u okviru novog uređenja vodit će se računa o zajedničkim interesima odbrane i promenjenim jugoslovenskim i međunarodnim okolnostima.

Šta znači u jednom ovakvom političkom aktu govoriti o pitanjima ...

19/4/HLJ

DR. FRANJO TUĐMAN:

Oprostite, tu se radi o desetima tisuća ljudi koji ..

SLOBODAN MILOŠEVIĆ:

To se podrazumeva i mislim na neki način je, bar se meni čini sa nekog etičkog stanovišta da je neukusno govoriti o životnoj egzistenciji kada je reč o oružanim snagama.

Što se tačke 5. tiče mislim da bi ona mogla da glasi, upravo idem po sadržini ovih tačaka koje ste vi predložili, u obavezama jugoslovenske zajednice prema međunarodnim institucijama republike kao članice jugoslovenske zajednice učestvuju na srazmjeran način.

To znači da bi se na srazmjeran način uredile i te spoljne službe, ambasade itd.

Ali, to bi bilo čini mi se bolje.

Tačka 6. Ona ovde kaže, osnovni ugovor o stvaranju saveza itd. zašto mi sada bi govorili o tome šta se i kako to zove.

Ovde piše 30. svibnja, ako smo se dogovorili da je to dva meseca, mislim da bi ta tačka mogla da glasi:

Konstitutivni akt jugoslovenske zajednice treba doneti najkasnije do 15. maja 1991. godine

20/1/JG

i to je, kada upotrebimo izraz konstitutivni akt jugoslovenske zajednice.

Što se tiče točke 7, stav 1, bi trebalo da glasi: do donošenja novog konstitutivnog akta jugoslovenske zajednice, savezni organi imaju funkcije u skladu sa Ustavom SFRJ i njegovim izmjenama, u skladu sa Ustavom, a da bi se zemlja zaštitila od ekonomskog kolapsa, neophodno je izvršiti promjene u sastavu Saveznog izvršnog veća i umesto sadašnjeg Saveznog izvršnog veća treba formirati Vladu sastavljenu od stručnjaka iz svih republika.

To je uostalom stav koji sam predložio i na početku našeg razgovora i mislim da bi na taj način bila sadržana suština onoga za što je nas nekolicina ovdje imala razumevanje, bazirano na sasvim očitim činjenicama.

Što se tiče tačke 8, mađa bi u ovoj tački 7, postalo nepotrebno ovo sve nabranje što u Predsjedništvu, što u Skupštini, što u delatnosti SIV-a itd, to zamenjuje na neki način točku 7.

Što se tiče točke 8, ona je ovako dosta široka i mislim da bi u četvrtom redu ovdje kada se kaže - predsjednici republika obraćaju se svim političkim organizacijama s pozivom na poštovanje, učvršćivanje u republikama, uspostavljenog demokratskog pravnog poretka, prati tekst i ustavnog uređenja SFRJ, sve do njegove promene na demokratski i ustavan način i onda se nastavlja - te da u ovom teškom prelaznom razdoblju

20/2/JG

... njihovoj moći, da li smo za opasnošću bremenite državne i privredne krize izaći što pre i što bezbolnije u novo sredjeno stanje na miran i razborit način.

Dakle, ceo tekst po mom mišljenju, taj može da ostane sa ovim ubacivanjem kada kažemo i učvršćivanje u republikama, uspostavljanje demokratsko-pravnog poretka, da damo dakle i ustavnog uređenja SFRJ sve do njegove promjene na demokratski i ustavan način, a ja sam i na ranijem razgovoru našem prošle nedelje govorio o tome da mi u stvari promene koje su se odigrale u republikama treba na odgovarajući način da preslikama i na federalni nivo, to znači da što pre dodjemo do tog, kako smo ga nazvali konstitutivnog akta jugoslaovenske zajednice.

Tačka 9. mislim da bi, umesto da se sada mi obraćamo sa nekim molbama, mislim nekako mi se čini da bi morali da vodimo računa i o svom dostojanstvu, da kažemo u stvari predsjednici itd, očekuju poverenje i podršku međunarodne demokratske javnosti s obzirom na nesumljivu orijentaciju da se kriza u Jugoslaviji reši na miran i demokratski način.

Znači, s obzirom na tu nesumljivu orijentaciju mi očekujemo podršku.

Što se tačke 10. tiče poslije ovoga kaže se predsjednici će nastaviti međusobne razgovore, trebali bi dodati tekst koji glasi: kao i razgovore u okviru Predsjedništva SFRJ u skladu sa njegovom ustavnom ulogom, pa bi se onda nastavilo za

20/3/JG

pojedina pitanja oformiti će se komisije stručnjaka i tu bih stavio tačku, a o rezultatima obavještavati će se savezna tela itd, to se podrazumeva, to nema nikakvog razloga da posebno stoji.

Što se tačke 11. tiče mislim da bi bolje bilo za ovakvo saopštenje da kažemo samo kratko, konstitutivni akt jugoslovenske zajednice treba da bude donet na osnovu saglasnosti svih republičkih i predstavničkih tela u Skupštini SFRJ, ništa drugo.

To praktički podrazumeva taj ustavni put i konsenzus koji predviđa sadašnji Ustav. Sada, mi smo u pauzi o ovome razgovarali i konzultovali se Momir i ja, tako da ja ovdje ne govorim samo neko svoje mišljenje, naravno sigurno ćemo mi ako oceni naš pogled na predloženi papir nisam na najbolji način objasnio, ja ću ga zamoliti da me dopuni, eventualno ispravi u nečemu, ali u ovo kratko vreme za pola sata, koliko smo za to odvojili, smatramo da bi na taj način u stvari mogli da dodjemo do jednog prilaza koji nam sada omogućava daljnje korake kojima bi mogli da nastavimo i ove naše razgovore i uopšte traženje optimalnog izlaska iz jugoslovenske krize.

MOMIR BULATOVIĆ,

Ako dozvoljavate, samo jedno kratko preciziranje, s obzirom, neznam, možda nije dovoljno precizno formulisano, gospodin Tuđman je s pravom postavio decidno pitanje u vezi tačke

20/4/JG

2, da li sa ovakvim konceptom isključuje sporazum u savez ili zajednicu suverenih republika. Ja bih najprije ukazao, po mo-
me osećanju na jednu nelogičnost.

Znate, teško je reći kao što stoji u tekstu, mo-
guće je održati jedino na dobrovoljni način. Ako je jedino na
način, onda je dobrovoljnost iznudjena u najmanju ruku.

DR FRANJO TUĐMAN:

Oprostite, to ne razumijem.

MOMIR BULATOVIĆ:

Da ima mogućnost....

DR FRANJO TUĐMAN:

To je pitanje političke ocjene, mi smatramo da je
moguće jedino na dobrovoljni način kao savez, jer sve drugo po
našoj ocjeni dovodi do zla, do raspada i to definitivnog ras-
pada i da nije moguće drugačije nego li kao Savez suverenih
to je bit.

MOMIR BULATOVIĆ:

Pa, moguće je doći do istog tog rezultata i na me-
tod koji mi predlažemo, ali koji je po našem ubedjenju duboko
demokratski, a to je znači ostvarivanje mogućnosti da se gra-
djani izraze referendumom.

01135952

20/5/JG

DR FRANJO TUŠMAN:

Nemam ništa protiv.

.1.

21/1/JG

MOMIR BULATOVIĆ:

I na osnovu rezultate referenduma uvažavajući, značisve ove principe koji su za nas nesporni, može doći do saveza ili zajednice suverenih republika, jer da se razumijemo suverenitet republika ni sada nitko ne dovodi u pitanje i on je sada ustavna kategorija. Ono što mene ohrabruje u ovim razgovorima to je da nam je ta kategorija suverenih republika ipak bliža kao tačka dodira suverene države, nas isključuju iz neke mogućnosti razmišljanja i dogovaranja, ali sam samo htio da preciziram rad, gospodin Milošević se ovdje slaže, da znači mi apriori ne odbacujemo ovu mogućnost, ali inzistiramo na demokratskom postupku utvrđivanja volje građana.

Toliko, hvala.

DR FRANJO TUŠMAN:

Gospodin Kučan, želi riječ!

MILAN KUČAN:

Ja se plašim da mi radimo osjetljiv posao, da nismo vodu na vrh brda a da nismo pogledali da li posuda ima dno. Mi smo pošli popraviti dokument, ali nismo definirali stavove i vidjeli razloge da li postoje dodirne tačke. Ja bih recimo na tekst imao primjedbe, ali u suprotnom pravcu gospodine Miloševiću.

Dakle, moj prijedlog od početka je jutros bio, os-

21/2/JG

tavimo mi Markovića sa njegovim problemima za iduću sednicu i razgovarajmo o problemima kako tko vidi budućnost i mogućnost da se ona stvari, polazeći od pozicija svoje republike i stavova koji su u njoj izdefiniрани.

Ja nažalost moram konstatirati da do sada taj razgovor u tom pravcu nije išao i mi bežimo od toga da definiramo stavove i mislim da su nažalost stvari došle do točke gdje više bežati nije moguće.

Ja sam za vrijeme pauze razgovarao sa predsjednikom skupštine, danas u toku je skupština - u 9 kada je počela sednica postavljen je bio prijedlog, zahtjev da danas Skupština Slovenije raspravlja i odlučuje o otcjepljenju. To je diskusijom prekinuo predsjednik Skupštine, argumentom da se barem sačeka razgovor današnji u Splitu.

Ja sam nekoliko puta na tim razgovorima tamo u Beogradu koje držim potpuno nekorisnim, govorio o tome da i nećete uvažiti činjenice koje su se desile, ne govorim o svima, barem nekim. Ja te činjenice povući ne mogu, plebiscit u Sloveniji je plebiscit o točno izraženom interesu, samostalna nezavisna Slovenija, država ne suverena republika, i treba konstatirati barem danas to da smo podjeljeni u pogledu budućnosti zemlje na republike koje su za to da su to samostalne države, barem dve, koje su spremne sa ostalim republikama ili njihovom zajednicom stvoriti nekakvu kvalitetu, novu zajednicu i republike koje su

21/3/JG

zainteresirane da to bude jedna država, a u njoj administrativna kako se govori podela na pojedine delove.

Mi smo, govorim za slovenačku skupštinu poslali svim vašim skupštinama rezoluciju o razdruženju, barem je nekorektno da nema odgovora na to, ne govorim za Sabor Hrvatske koji je odgovorio, mogli ste bar, ja mislim korektno odgovoriti da mislite da nije u redu, da opšte stavljate tu rezoluciju na dnevni red.

Mi živimo sada u jednom nedefiniranom stanju, neznam da li ste to razmatrati, nećete razmatrati, sada nije toliko važan rezultat, nego više od mjesec dana je prošlo, nema nikakvog odgovora. Ja moram danas dobiti odgovor.

SLOBODAN MILOŠEVIĆ:

Evo, sada su odmah da ti kažem, ja ću sa svoje strane sugerirati Skupštini da vaše pismo što pre razmotri i pošalje odgovor.

MILAN KUČAN:

To si mi rekao i prošli puta.

SLOBODAN MILOŠEVIĆ:

Mi nismo bili dobili.

MILAN KUČAN:

Proverio sam ja i svi ste dobili, tako da meni nije

21/4/JG

zbog loše volje koju vam pravim, nego ja imam obaveze, stvari su oročene, one idu svojim pravcem. Ja sam rekao danas, ponovio, što sam već nekoliko puta rekao, mi ne bismo željeli jednostranim aktom to da uradimo, ali ćemo na kraju biti kako stvari teku, biti prinodjeni da to uradimo, jer iza nas, iza tog stava je 88 posto glasova punopravnih građana Slovenije. I poslije te diskusije i primjedbi na tekst, to je u stvari bila diskusija, mislim da je očito da su stvari sporne, da su razlike i vidi se na kojim su točkama razlike.

Prvo, mogli bi se diskutirati o tome da li Jugoslavija postoji. To što je ostalo od Jugoslavije, to je jedna fikcija. Ja sam nekoliko puta rekao da se mi suočimo sa tom činjenicom. Ako ta spremnost ne postoji, možemo mi poći od te fikcije da postoji, formalno postoji, a počev onda diskusiju o Markovićevoj vladi koja je pokazala da u stvari je kritika Markovićevoj vladi utvrđivanje činjenice da Jugoslavija ne postoji, ne funkcionira jer u ekonomiji, saveznom budžetu podmirenje naših obaveza u blokadi, otimanju poduzeća itd, pokazuju se da ona kao pravna država ne postoji.

No, neću od toga praviti problem, meni na kraju krajeva, moguće je polaziti od te činjenice,

Drugo, pretpostavka da će jugoslavenska zajednica biti i dalje i da mi moramo razgovarati o roku kada će biti donijet konstitutivni akt, prvo na osnovu toga što je sa našeg as-

21/5/JG

pekta moguće utvrditi, prvo se moramo sporazumijeti, ako je moguće da Slovenija dodje u postojeće svoje pravo na otcjepljenje u situaciji da bude samostalna i suverena država, a na osnovu te činjenice i u toj funkciji ona je spremna razgovarati u toj novoj zajednici.

To je pitanje oko kojeg smo nekoliko puta razgovarali, nikada nismo došli do kraja. Ustavni put, pa nije ova zemlja nastala ni prvi, ni prva Jugoslavija ni druga ustavnim putem,

DR FRANJO TUĐMAN:

Niti sada što Srbija ustavnim putem.

MILAN KUČAN:

Nstala je političkim dogovorom.

SLOBODAN MILOŠEVIĆ:

Kako nije sadašnja Srbija ustavnim putem, to mi nije jasno.

DR FRANJO TUĐMAN:

Tako da ste porušili principe, ustave iz 1974. godine, to ste i sami izjavili.

MILAN KUČAN:

Ako se misli da ste nekoliko puta rekli da je taj

01135958

21/6/JG

Ustav bio donijet, da šteti srpskom narodu, ali to ostavimo sada po strani.

Hoću reći to, jedna ovakva zemlja kao Jugoslavija ona je nastala na osnovu političkog odgovora, on je imao elemente na osnovu kojih je onda nastao pravni poredak,

./.

22/1/HLJ

vidovdanski ustav, pa Ustav 1946. godine.

Tražiti ustavni put, to je samo odlaganje rješenja, jer i za taj ustavni put, za promjenu važećeg ustava, po važećem ustavu potreban je dogovor i sporazum.

I zašto toliko vremena potrošiti ako se možemo o bitnim stvarima, a njih je malo koje su bitne dogovoriti. Ako dogovora nema, onda nema ni promjene Ustava, ona je uzaludno govoriti o ustavnom putu.

Ustav nema rješenja o našem problemu zajedničkom sada, jer nije pretpostavio da će to biti zemlja u kojem daljnji interesi naroda neće biti obezbjedjeni.

MOMIR BULATOVIĆ:

Znam, ali pitanje promjene ustava nije sporno uopšte.

MILAN KUČAN:

Za mene jeste sporno. Mi smo rekli u oktobru mjesecu, a Jović je to razglasio i domaćoj i svjetskoj javnosti da postojeći ustav ne može biti institucionalni okvir za rješavanje te ustavne krize i predložio politički dogovor.

On ga je nazvao novi historijski dogovor, to nisu moje riječi, nego su to riječi Predsjedništva. Ja sam imao tada prigovor zato.

Mislim treba uvažiti, mi sigurno, tako i svi drugi

22/2/HLJ

narodi, nismo u tu zajednicu ušli da iz nje nikada više ne bi mogli izaći, pa i u situaciji kada više vitalni interesi nisu u njoj obezbjedjeni.

Dakle, to nije jedan nerastavljivi brak, po onoj priči o Eri i Turku kada je Ero uhvatio Turka pa nije mogao izaći jer ga Turk nije pustio.

Mi se moramo sa tom činjenicom suočiti. I problem da moramo definirati sadašnje suverene republike, odnosno države. Ja nemam ništa protiv ako je to korisno.

Ali, moj je stav, sada govorim o ličnom stavu, da te republike nisu slučajno nastale i njihove granice nisu slučajne. I nije tačno da su one nastale u kabinetu poslije rata. Sve su one historijske granice, ali se treba onda vratiti, ako se traže historijski argumenti pred 18-tu godinu, pred 13-tu godinu i pred aneksiju Bosne i Hercegovine, pa ćete vidjeti da to sve nije bez razloga.

Ali ako hoćete eksperte, nemam ništa protiv toga, samo to je nepotrebno bježanje od toga da se prihvati odgovornost, jer granice se na kraju mogu mijenjati ako postoji sporazum kako da kažem republika koje su povredjene u svojim interesima, ako se dogovore. To je predsjednički princip.

I o tome mogu trajati razgovori i poslije tog našeg dogovora oko principijelnog postavljanja pitanja.

Htio bih još jednom reći oko tog slovenačkog stava.

22/3/HLJ

Ne radi se o odcjepljenju, ovdje je ponovno bilo govora o tom odcjepljenju.

To će se na kraju moguće i desiti, ali mi bismo htjeli izbjeći to. Vezano je to za stalnu tezu. Ako se jedna republika odcjepi, onda se ne može dovesti u pitanje subjektivitet Jugoslavije ili onoga što je od nje ostalo.

Ali, opet je to pitanje o samom karakteru ove zemlje i o načinu njenog nastanka.

Ja ne sporim, to se može i dalje nazvati Jugoslavija, može se i dalje nazivati Socijalistička Federativna Republika Jugoslavija, ali bez Slovenije to je po svom kvalitetu nešto drugo.

I najmanje što treba onda priznati, da su to dva ravnopravna, međunarodno-pravna subjekta koja su u istom odnosu prema međunarodno pravnim zajednicama.

To su pravi problemi koje mi između ostalih moramo rješavati.

Ja naravno ne tvrdim da su stavovi svih vas, odnosno vaših republika i interesi jednaki našima. Ali bih volio da se danas dogovorimo, da znamo koji su stavovi i interesi, koliko je to moguće.

Svakom od nas je potrebno da u proceduri i u svojim institucijama koje su za to legitimirane provede onda aktivnosti koje su neophodne. Jer ovako iz sastanka u sastanak bježati od toga da definiramo konačno te stavove, mislim da neće ništa pomoći,

22/4/HLJ

Ja nisam zato da mi jednom uvlačimo savezne organe, jednom ih isključujemo. Ja nastojim da se dogovorimo, a onda zna se kakva je dalje procedura.

Ja nemam ništa protiv da se onda involvira i Savezno predsjedništvo ali bez diskusije, je li ono legitimno ili nije, je li u njemu ima kosovara, nema kosovara, jer ćemo opet onda na tome izgubiti vrijeme.

Ovdje se taj problem ne postavlja. Ovdje nas ima šest i ovdje možemo bez tog opterećenja razgovarati. Ovdje se ne postavlja je li legitimno savezno vijeće u Skupštini, je li legitimno Vijeće republika i pokrajina, a tamo će se to pitanje odmah postaviti.

Ovdje barem možemo bez toga razgovarati i bez tog opterećenja.

Ja predlažem da idemo potpuno na ta pitanja, a da o toj zajedničkoj izjavi promišljamo i da možda završimo naše razgovore sa takvom jednom zajedničkom izjavom. Nisam siguran da danas možemo to, jer moje su primjedbe u suprotnom pravcu.

KIRO GLIGOROV:

U ovakvom jednom dokumentu, razumije se, na osnovu jako kratkog vremena koje smo imali na raspoloženju možemo samo načelno reći svoje mišljenje i neke eventualne dopune, izmjene i slično.

22/5/HLJ

Ali evo, pokušat ću da kažem nekoliko stvari.

Prvo, ja isto polazim od toga da je reč o suverenim državama. Naše republike su tako definisane još od prvoga ustava na dalje.

U slučaju Makedonije to je još na prvom zasedanju ASNOM-a konstatovano i ne bi trebalo oko toga da se sporimo, jer sve ustavne promene koje su provedene, pa i ono što smo mi uradili, doneli smo deklaraciju o suverenosti Makedonije, to je ta činjenica od koje polazimo i na tome i sada gradimo naš interes da se izgradi jedna nova jugoslovenska zajednica.

Slično bih ovome što je predložio drug Milošević u prvoj, a u drugoj ... trebalo bi reći tačno o čemu se radi, kada je reč o Makedoniji na osnovu donijete deklaracije Sobraanja Makedonije o suverenoj makedonskoj državi.

./.

23/1/JG

Drugo, mislim da bi čitava stvar mogla mnogo jednostavnije da ide, da se izbegnu izvjesne sumnje, neizvjesnosti, što za ovakve prilike i za ovakvu delikatnu jednu situaciju u kojoj živimo nije nevažno, to je da paralelno teče ono što naziva Kučan procesom razdruživanja, sa bilansom, sa svim onim što je deo našeg zajedničkog života i što moramo rasčistiti, ali da istovremeno i paralelno ide izgradnja novog akta kojim se utvrđuju osnove i principi na kojima se zasnivaju ti budući - jugoslavenska zajednica suverenih republika, suverenih država. I da to faktički istog trenutka prestaje i nastaje.

To bi po mom mišljenju, bila veoma bitna stvar i da izbegnemo sva moguća sumnjičenja kakve su čije namjere itd, i da budemo načisto da li zaista postoji interes za očuvanje takve jedne zajednice suverenih država.

Taj postupak ja sasvim nerazumem da treba, da se konstituišemo kao samostalne nezavisne države, pa ćemo onda pregovarati o tome tko će s kim i hoćemo li svi zajedno itd, osnovati jednu zajednicu suverenih država. Mislim da bi čitava stvar bila veoma olakšana ukoliko bi te stvari išle paralelno.

To jedna moja načelna sugestija. Kada već o tome govorim, da kažem i to, ne bi trebalo po mom mišljenju, u ovom momentu kada smo se riješili na jedan miran konstruktivan način, da dodjemo do stvarnog sporazuma, da stalno budemo pod presijom mi ćemo danas to odučiti ili sutra ćemo odlučiti, ako ne bude do tog datuma, onda ćemo to učiniti, donijeti ove ili one akte,

23/2/JG

a nikoga ne kritikujemo, to je pravo svake države i republike da tako postupi, ali mislim na situaciju u kojoj živimo, interes svih ako vodimo računa i o interesima drugih, nalaže izvjesnu suzdržljivost u svim tim odnosima, da bi što bolje i efikasnije došli do jednog novog sporazuma, kojeg sam malo prije predložio.

Ja nisam sasvim uveren da bi jedan akt o otcjepljenju za koji s pravom, što Kučan kaže da Slovenija to ne želi, to nije onaj put kojim bi ona htela da ide itd, i baš zbog toga ne vjerujem da će taj akt puno toga promeniti, ukoliko mi ne rasčistimo sve ovo i što moramo raspraviti, a može stvari i da komplikuje.

Što se tiče točke 3. ja mislim da bi trebalo u istu ravan staviti iz praktičnih razloga, ne zbog nekih, neznam kakvih, nekih drugih načelnih ili drugih razloga, u istu ravan staviti tamo gdje se govori da će bitne značajke u savezu republika, imaju međunarodni državni subjektivitet i sve udružene snage, savez takodjer i međunarodni subjekt ima zajedničke oružane snage, sastavljene na čelu od kontigenata, mislim da bi moglo da se kaže savez i republike imaju međunarodni državni suverenitet. Savez i republike imaju oružane snage, ovu dikciju koja govori o tome kao da nešto do kraja preferira a drugo dinamizira, a mislim da u prelaznom periodu, za prihvatanje svega toga, mnogo bolje ako podjemo na taj način da će ovo jednostavno biti i shvatljivije i za javnost i za učesnike u tom dogovoru, pa ja mislim i zbog in-

~~01135966~~
0113-5966 U

23/3/JG

teresa naših sviju republika u medjunarodnom pravnom poretku,

Ako podjemo od toga da republike imaju medjunarodni državni subjektivitet, a to može i savez onda sadašnji jedini medjunarodno pravni subjektivitet, a to je subjektivitet saveza dovodimo u pitanje i počinje priznavanje jednih i drugih ispočetka.

DR FRANJO TUDMAN:

Vi ste se dohvatili bitnog problema, što se mene tiče, ja odmah prihvaćam to kao polaznu osnovicu za daljnje razgovore.

KIRO GLIGOROV:

Kažem vam jer je to u interesu svih, jer mislim da će medjunarodna javnost to mnogo jednostavnije prihvatiti i omogućiti da postignemo i prvo i drugo. To isto važi ...

DR FRANJO TUDMAN:

Še samo medjunarodno, nego i naša i ona koja ide jednom ili drugom rješenju, mislim da bi se mogla takva jedna formulacija zadovoljiti.

KIRO GLIGOROV:

Zatim, slažem se sa ovom napomenom druga Miloševića da ne govorimo na ovaj način o interesima očuvanja životne egzistencije pripadnika JNA, to je uvredljivo, ispada kao da im

23/4/JG

nudimo, recimo osiguranje, egzistencije da bi recimo tako nešto prihvatili.

Ovdje je dobro rečeno, u okviru novog uređenja voditi će se računa^o zajedničkim interesima odbrane u promjenjenim jugoslavenskim međunarodnim okolnostima i u srazmjeri toga ili u skladu sa tim obezbediti potrebna sredstva financiranja, finansijska sredstva i nešto slično, a ne da svedemo to na egzistenciju onih vojnika i oficira, ali to je isto nebitna stvar ali je značajna zbog te atmosfere u kojoj mi živimo.

Ja bih bio vrlo sretan da mi taj osnovni akt svedeno kako ga nazvali potpišemo do 10. svibnja, ali moramo računati na parlamente, na to da imamo velike obaveze da uvedemo uto ne samo parlamenat nego i političke partije, javnost, recimo Makedonija ima to u vidu i neznam da li treba da se vezujemo tačno za datum, neznam zašto je to prekulzivni rok. Inače, kažem, ja bih bio spreman da radimo na taj način da to bude i prije 30. svibnja i nemam ni jednog argumenta za odlaganje, ja samo mislim

./.

24/1/HLJ

da treba da budemo realni. Imamo sada jednu pluralističko, uzburkano društvo, u kojem nećemo mi baš tako lako, kritike su već počele prvo na to da nas šestoro treba da prosudimo o sudbini Jugoslavije, da se to radi sve bez pitanja, konzultacija itd.

U našem slučaju možda je to jednostavnije što se mene tiče, zato što mi imamo donijetu pored deklaracije i platformu za te razgovore i ima dovoljno elemenata koji mi omogućuju da učestvujem u tome i da sukcesivno izvještavam parlament.

Ali, to ne znači da se u javnosti neće podići sva moguća pitanja, da treba imati vremena i mogućnosti da te stvari razjasnimo, ubedimo ljude šta prihvatamo, zašti prihvatamo itd.

Ne bi trebalo izrekom staviti postojeća naša ustavna i druga tela u aut. Treba formulacija da bude pažljiva, Mi treba da radimo kao što sada radimo, mislim da je to značajna stvar, i bez ovih i ovakvih razgovora i dogovora neće neka tela moći da učestvuju u tome i da donesu svoje, da i oni to prihvate itd.

Medjutim, tu treba da budemo pažljivi, da ne napravimo pored ovoga o čemu je ovdje bilo reči, u velikoj meri je narušena pravna država, onda je dezintegracioni proces u toku itd. i dovedeno je do toga da faktički nema ni jedne legalne institucije u bilo kom smislu one postoje u ovoj zemlji da smo se mi konstituisali, sada je izvan toga telo koje preuzima sve u svoje ruke,

24/2/HLJ

U suštini, to je više praktičan opet problem po mom mišljenju da budemo razumni i praktični, da radimo svoj posao, a da državni organi koji postoje mogu da na normalan način budu i informirani i da učestvuju u tome, i razumije se da ponesu svoj deo odgovornosti na kraju krajeva. Nismo samo mi odgovorni ili ne, dok postoji bilo kakav oblik Jugoslavije.

Imao sam ideju, neznam na koji način još da je formulišemo, ali da ubacimo još jednu tačku koja bi govorila o našoj opredeljenosti da prihvatamo i početi ćemo da primjenjujemo norme i sporazume prihvaćene u okviru Evropske ekonomske zajednice u procesu pripreme za naše uključivanje u Evropsku zajednicu. Da to bude, ne samo jedna deklarativna tačka, nego istovremeno i naša rešenost da ćemo te standarde, te norme i sve ono što pretpostavlja ova priprema za naš ulazak u tu Evropsku zajednicu, da to ulazi u krug ovih osnovnih naših tačaka o kojima smo se dogovorili.

To nije nebitno i za javnost, a i za tu evropsku zajednicu i evropsku javnost koja se u ovoj deklaraciji po mom mišljenju, veoma jasno o tome opredelila, i čak na neki način želi da nas ankuražira.

Ova poslednja rečenica je po mom mišljenju to. Videt ćemo sada i bliže kako su tekli ti razgovori s ovim ambasadorima koji su došli u ime Evropske zajednice.

Bilo je reči o tome da će oni posetiti sve republike. Možda su odustali od toga, ali ne bi bilo loše da su oni još u par dana obavili, kako je to bilo, kako sam ja razumio zaključeno u Evropskoj zajednici.

24/3/HLJ

DR. FRANJO TUĐMAN:

To su poznata njihova stajališta. Ali takvu jednu dopunu možemo u točki 9. staviti.

KIRO GLIGOROV:

Može, samo mislim da ne bi bilo loše da se i taj aspekt vidi da nije izvan naših razgovora.

Prema tome, ja bih završio sa tim da smatram da je veoma značajan momenat da omogućimo da ovi razgovori teku paralelno i da onog momenta kada budemo postigli sporazum možemo reći, ono jučer je definitivno prestalo od ovog trenutka, istovremeno je počelo da živi i da se razvija jedna nova zajednica, koju su svi sporazumno prihvatili.

Ja mislim da u tom slučaju ne bi bilo tih nepremostivih razlika i u vezi s onim što je drug Kučan govorio. Ima tu dosta dodirnih tačaka.

Ako postoje neki interesi o kojima Slovenija razmišlja poslije razdruživanja da nađe zajedničke tačke sa drugim jugoslovenskim suverenim državama, da učestvuje u nekoj zajednici, onda to pretpostavlja i određeno kako da kažem strpljenje i koncilijantnost koja bi odlučila da do te zajednice dodje.

Ja vjerujem da tu interesi postoje.

DR. FRANJO TUĐMAN:

Hvala. Izvoli Alija.

24/4/HLJ

ALIJA IZETBEGOVIĆ:

Prihytam ovo sve što je rekao Gligorov, uostalom mi smo o tome razgovarali u toku pauze. S time što će Slovenci morati razmisliti, jer ja ne mogu da saznam taj razlog, zbog čega je potrebno i vremenski razdruživanje, to je znači jedno vrijeme itd.

Meni se čini da to zovemo logičkom sekundom, to je ono kada napravite jedan akt kojim se istovremeno stvara jedno novo pravno stanje, jedno odumire stanje, drugo nastaje, prema tome nema tu jednog vremenskog perioda u kome postoje suverene države, pa onda one stupaju u to. Nego upravo ovako nešto, to je ta tzv. logička sekunda.

Ako je međjutim to Slovincima iz drugih razloga potrebno, onda treba da znamo šta je u pitanju,

DR. FRANJO TUĐMAN:

Čekajte, ne radi se samo o Slovincima, radi se i o ovome što je rekao gospodin Milošević.

ALIJA IZETBEGOVIĆ:

Ne, nije riječ o tome, ja govorim o drugoj stvari. Mi govorimo o dvije različite teme.

Jednim konstruktivnim aktom mislim da se može učiniti da prestane sadašnje pravno stanje, sadašnje Jugoslavije i da počne jedno novo stanje.

Mislim da se sav problem nalazi u ovih deset redova ...

25/1/JG

na kraju prve strane i na početku prve, ali tačka 1., 2. i 3. Tu treba ako možemo da napravimo neki pomak. Mislim da je ostalo sve manje više ili implicirano ili stilizirati na bolji način, možda na jedan prihvatljiviji način i mogu se korigovati stavovi, ali ovdje je suština sadržana, da li je to to, dali možemo da se izjasnimo u tom pogledu prihvaćamo li princip suverenosti, država, suverenosti država koje stvaraju jedan budući savez, sa ovim funkcijama, ovdje pišu i funkcije, međunarodnih funkcija.

Znači, dvije bitne funkcije, ove ekonomske funkcije, mislim da smo ih prošli puta raspraviti, njih bih trebalo doraditi, ali mislim da su ovo dva suštinska pitanja, naime, da imaju jedni i drugi međunarodno pravni subjektivitet i da postoje za obje oružane snage.

Dakle, ako se možemo složiti oko ovoga, mi smo, ja mislim riješili otprilike 80 posto problema danas, ako je to moguća stvar.

MOMIR BULATOVIĆ:

Sto posto smo riješili.

ALIJA IZETBEGOVIĆ:

Neznam da li je baš sto posto, ali najverovatnije najveći dio problema je u tom se sastoji.

Što se tiče Bosne i Hercegovine, ja ću kazati ovu

01135973

25/2/JG

stvar: mi imamo dve točke - kažemo mi tražimo, mi smatramo da je Bosna i Hercegovina suverena republika. To je broj jedan, a u pogledu buduće Jugoslavije odgovaram na svako rešenje koje istovremeno odgovara Srbiji i Hrvatskoj. To je naš stav. Ono mora istovremeno odgovarati jedno i drugo.

To je sadašnji stav. Međutim, ako bi došlo do toga da konačno Srbija i Hrvatska ne mogu naći zajednički rješenje za to onda naravno da bi morao izaći pred Skupštinu Bosne i Hercegovine i zatražiti da se konačno i mi opredijelimo jer tada postoje tri solucije, prihvatiti srpsko rešenje, srpsko-crnogorsko, prihvatiti slovenačko-hrvatsko ili neko treće za Bosnu i Hercegovinu koju ja u ovom trenutku ne vidim.

U ovom trenutku nama uz uslov priznanja suverenosti Bosne i Hercegovine odgovara svako rješenje buduće Jugoslavije koje odgovara republikama Srbiji i Hrvatskoj.

Prema tome, mi bi željeli da vidimo to, ako bi ovakvo rješenje odgovaralo Srbiji, a Hrvatskoj odgovara jer je već uputila, onda je to sa našeg stajališta gotova stvar. Nama bi naravno to odgovaralo uz ustav da odgovara i Srbiji i Crnoj Gori.

Mislim da je ovdje i ključno pitanje da sada razmotrimo koje su alternative. Vidite, ako ne prihvatimo ovu stvar nego govorimo, kažemo suverenost, referendumi, narodni referendumi, nacionalni referendumi, mi ovdje bi se trebali vratiti natrag, trenutno imamo konstituiranje republike, njihova legitimna

25/3/JG

rukovodstva i kao takvi razgovaramo. Mi razgovaramo ovdje predsjednici republika izabrani na slobodnim demokratskim izborima. Meni bi trebao netko da objasni što znači nacionalni referendum i što bi on praktično značio u jednom Sarajevu, u kojem od 600 hiljada ljudi živi 250, 350 hiljada Muslimana, 170 ili 180 hiljada Srba, 80 hiljada Hrvata i još onih ostalih naroda i narodnosti.

Recimo, da mi dođu takvi podaci, da sutra na biralištima ustanovimo da je to i recimo u tom slučaju što ja lično ne vjerujem, a što bi trebalo naravno provesti kroz taj referendum, ali recimo da bi sada Srbi kazali mi hoćemo da živimo u Srbiji, Muslimani, Hrvati i da će se izjasniti za konfederaciju, da se razumijemo, kroz stranke barem gledajući da budemo otvoreni, oni će se izjasniti za neki konfederativni model, što to znači, što bi takav referendum značio za recimo Bosnu i Hercegovinu, a takva situacija, mogu vam reći, barem u deset velikih gradova u Bosni i Hercegovini. Ostalo stanovništvo je tu manje ili više izmiješano, u nekim dijelovima i nije izmještano, manje-više je izmiješano, u nekim više, ali ti referendum bi praktički samo vodili u nacionalni sukob, jer bi jednostavno došli do podjeljenosti, a mi smo pozvani da taj sukob izbjegnemo na jedan civilizovan način, dajmo da mjesto toga svega ustanovimo da u našoj budućoj jugoslavenskoj zajednici, zajednica suverenih država, jugoslavenskih država, kako hoćete, ili suverenih država, mislim da

25/4/JG

je bolje raditi sa zajednicom u slučaju, mislim da je bolje da uzajamno izgarantujemo jedni drugima prava građanska i to da stvorimo mehanizme unutrašnje i vanjske kako god hoćete, kojima bi se garantovao da bude svaki narod siguran, protiv nekakvih gaženja prava, nacionalnih, ljudskih itd.

Mislim da je to civiliziraniji put nego da idemo proglašavanjem jedne, ipak, ja vam kažem, jasno jedne ideje, fiktivne o jednom narodu, o jednoj državi koja me asocira na vrlo loše stvari, ali koje i praktički, kada bi to bilo moguće bilo bi trebalo da se sprove, ja ne bih bio protiv toga, međutim

SLOBODAN MILOŠEVIĆ:

Tko je to jedan narod, jedna država?

ALIJA IZETBEGOVIĆ:

To je recimo, konkretno Srbija.

SLOBODAN MILOŠEVIĆ:

Nije tačno, u Srbiji pored Srba žive i mnogi drugi narodi. Mi govorimo o potrebi legitimnom pravu srpskog naroda da živi u jednoj državi, u kojoj žive i drugi narodi, ali da on ne bude podeljen drastično na više samostalnih i međunarodnih....

ALIJA IZETBEGOVIĆ:

Onda je manji problem, ali zato mislim da bi trebalo

25/5/JG

držati jugoslavensku zajednicu država u kojoj bi bilo dovoljno garancije, to bi bila ta zajednica, ne bi bila ista država, ali bi bila jedna zajednica država.

SLOBODAN MILOŠEVIĆ:

Ako je to zajednica suverenih država, onda tih garancija nema.

ALIJA IZETBEGOVIĆ:

Ako prihvaćamo ovdje zajedničku obranu i neke funkcije vrlo važne zajedničke i mehanizme zajedniče, zajedničkih uzajamnih garancija, naime, mislim gospodine Miloševiću da je to jedini put. Mi smo vrlo izmješan svijet ovdje i moramo tražiti neko odgovarajuće rješenje.

SLOBODAN MILOŠEVIĆ:

Put je da Srbija, Bosna i Hercegovina budu ravnopravne republike u jugoslovenskoj zajednici i to je čisto, onda je omogućeno i srpskom narodu i muslimanskom narodu i drugim narodima koji žive da uživa u jednoj državi i onda se problemi ne rješavaju, a ako je reč o međunarodno pravno priznatom suverenitetu različitih država, onda se praktički u najtežoj poziciji nalazi srpski narod koji se drastično deli na više suverenih država i koj

25/6/JG

MILAN KUČAN:

... i koji se delio na više suverenih država.

SLOBODAN MILOŠEVIĆ:

To nije pitanje perfekcije, ne postoje nigdje perfektne granice, ali primjerom te konfederalne formule, ne postoji narod koji bi bio više podeljen nego što bi to bio slučaj sa srpskim narodom.

Ako vi to ne možete da uvažite

DR FRANJO TUĐMAN:

Albanski, makedonski a Nijemci.

SLOBODAN MILOŠEVIĆ:

Što se Albanaca tiče oni su nacionalna manjina, a koji je to procenat Njemaca, molim vas izvan Njemačke...

DR FRANJO TUĐMAN:

Austrija, Švicarska....

MILAN KUŠAN:

Francuska, Poljska, češka.

ALLJA IZETBEGOVIĆ:

Hajdemo stvarati zajednicu jednu u kojoj postoji

01135978

25/7/JG

dovoljno mehanizama, mehanizama u kojoj postoji garancija da
i na koncu muslimanski narod nalazi se u Srbiji, ima ga tamo.

./.

26/1/HLJ

videli da ne može čak ni zbog međunarodne javnosti da se krše ljudska prava.

Postoje mehanizmi te međunarodne zajednice koji su vrlo efikasni.

Osjetili smo ih na svojim leđima. A sutra dan ako se mi u Jugoslaviji dogovorimo o tome, o tim međusobnim garancijama o sumitu koji će moći da o takvim stvarima ima svoju nadležnost itd. onda može to da se prevaziđe.

ALIJA IZETBEGOVIĆ:

Ne valja što mi na Balkanu smo naučili da ne vjerujemo u pravo i zakon. A o tome se radi.

DR. FRANJO TUĐMAN:

Dobro gospodo, očito o tim problemima moramo diskutirati, ja se slažem tu sa Miloševićem, i na više razina, i dulje itd.

Ali, danas hajde da pokušamo, možemo li prihvatiti ovakvu formulaciju kao što je predložio gospodin Gligorov. Ona je bitna, mislim u načelu se slažemo o tome, o poštivanju građanskih prava, prava na samoodredjenje itd. Ali da kažemo da republike i ta zajednica su nosioci i međunarodnog subjektiviteta i da imaju svoje oružane sile, jedni i drugi.

Mislim da je kao polazna osnova, to je nešto manje razumije se nego što Slovenci traže.

26/2/HLJ

Ali, možda za pronalaženje definitivnog rješenja bi to moglo biti prihvatljivo. Jasno je to što ćemo danas staviti na papir nije nikakvo konačno rješenje, ali bi bila neka osnova smirivanja situacije i pred unutrašnjom i međunarodnom javnošću i dalo bi mogućnosti za traženje trajnih rješenja.

To je jedno od bitnih pitanja, to je bitno različito od onoga što je gospodin Milošević kazao da je samo zajednica nosilac međunarodnog subjektiviteta i da ima jedinstvenu armiju. To nije prihvatljivo sa hrvatskog gledišta.

Nije dakako ni sa slovenskog, ali i vas dvojica ste se u tom smislu, pa mislim da se je i Bulatović izjasnio u tom pogledu.

I sada još jedno pitanje, ne možemo preći oko tih saveznih tijela. Jasno da mi ne možemo preuzeti na sebe funkciju ingerencije bilo kojeg saveznog tijela, ali je isto tako jasno da smo pozvani da omogućimo da nadjemo rješenja i da savezna tijela uključimo i da u tom prijelaznom razdoblju rade.

Prema tome, i tu moramo reći, ne možemo se pozivati sada samo na Ustav, osobito ne kada to čini Srbija koja je prva bila ta koja je narušila ustavni poredak 1974. i koja ga odbacuje, formalno ga odbacuje kao zlo, a onda se poziva.

Znači, moramo reći s jedne strane, konstatirati to prijelazno razdoblje da treba koliko god je to moguće osigurati taj ustavno-pravni poredak, ali u tom jednom prijelaznom razdoblju.

26/3/HLJ

I šta znači u Saveznoj skupštini? Šta je to, mislim nitko se nije osvrnuo.

Mi ne možemo očekivati da ćemo ići sada na izbore za saveznu skupštinu.

SLOBODAN MILOŠEVIĆ:

Ali, kako se donosi Ustav? Ustav se donosi uz saglasnost svih republika.

Prema tome, zašto nam smeta ono što u stvari ne može da smeta. Donosi se uz saglasnost svih republika, znači uz saglasnost i u Veću republika i pokrajina.

Prema tome, zašto mi ne bismo izvršili promenu, uredili stvari na jednak način za sve i uz saglasnost svih republika taj jednak način za sve uredili saveznim Ustavom.

DR. FRANJO TUĐMAN:

Da, ali ima tu mnogo razlika. Mislim da je prihvatljivo ..

SLOBODAN MILOŠEVIĆ:

O njemu nema preglasavanja.

DR. FRANJO TUĐMAN:

Ne, mislim da je prihvatljivo ono što je rečeno.

26/4/HLJ

Taj proces mora teći usporeno, paralelno i razlučivanje i stvaranje nove zajednice.

Prema tome, neprihvatljivo je sa stanovišta suverenosti republika kao država da se njihovi odnosi donesu nekim novim ustavnim aktom u toj i takvoj skupštini.

SLOBODAN MILOŠEVIĆ:

A šta je drugo Veće republika i pokrajina nego u stvari delegacije tih republika, šta je to drugo. Prema tome, to nije neko strano telo. Mi delegiramo delegacije u Veće republika i pokrajina i one saglasno odlučuju o saveznom ustavu na bazi imperativnog mandata koji im daju Sabor, Sobranje, Skupština itd.

To je stvar koja apsolutno po mom mišljenju ne treba da bude sporna.

(Upadica: U tom slučaju savezno veće otpada, ili šta?)

Uopšte nisam pravo da vam kažem razmišljao o tome, to nije uopšte bitno niti mislim da bi Savezno veće predstavljalo...

DR. FRANJO TUĐMAN:

Dobro, mi se u biti slažemo ...

SLOBODAN MILOŠEVIĆ:

Ako se republike slože i saglase i daju takav

26/5/HLJ

svoj imperativan mandat, kakvu prepreku predstavlja onda Savezno veće. Ono ne bi predstavljalo nikakvu prepreku.

DR. FRANJO TUĐMAN:

Dobro, to je sada problem koji treba razmotriti.

SLOBODAN MILOŠEVIĆ:

Ako bi došli do situacije da nam zaista smeta samo savezno veće, onda je lako stvari riješiti.

Ali ako ne smeta, što onda otvaramo mi problem kojeg nema.

DR. FRANJO TUĐMAN:

Gospodine Milošević, onda ostaje ono što je tu u nacrtu napisano. Odluke u Saveznoj skupštini donositi u Vijeću republika.

SLOBODAN MILOŠEVIĆ:

Ne, ali nema drugog načina, to je postojeći ustavni način.

DR. FRANJO TUĐMAN:

Kako nema kada sada je savezno vijeće ono koje donosi većinu.

26/6/HLJ

SLOBODAN MILOŠEVIĆ:

Molim vas, ja sam predložio formulaciju tačke 11. Evo ovi su moji prekucali. Ja bih vam podelio, pročitajte molim vas lepo, pa da vidimo u čemu se mi ne slažemo.

Konstitutivni akt jugoslovenske zajednice treba da bude donet na osnovu saglasnosti svih republičkih predstavničkih tela (skupština) u Skupštini SFRJ.

Zašto bi išli neustavnim načinom ako nam je na raspolaganju ustavan koji nam nitko ne brani, koji nam nitko ne spori, kojim samo sebi pravimo kako da kažem blamažu a ne omogućavamo da funkcioniše ono što znamo da će funkcionisati ako se naše sve skupštine saglase.

./.

27/1/HLJ

Tko je taj koji je sada izvan tih skupština koji će da se usprotivi pa da kaže, sve su se skupštine republika složile oko tog konstitutivnog akta, u Veću republika i pokrajina imaju imperativni mandat da takav konstitutivni akt donesu, ali sada neka je diskusija u Saveznom veću.

To je mislim jedna čak i teoretski nepostojeća pretpostavka da može biti smetnje. Jedino ako želimo namerno da ignorišemo institucije,

DR. FRANJO TUĐMAN:

Meni jedino nije jasno kako vi zamišljate da se kroz svu tu proceduru parlamentarno, od Savezne skupštine dalje dovrše do 15.

SLOBODAN MILOŠEVIĆ:

Zašto da ne, mi bi mogli sa nekoliko naših stručnjaka koje bi mi delegirali da damo predlog, da damo inicijativu i da se usaglasi jedan tekst tog konstitutivnog akta, koji bi onda izneli pred svoje skupštine. A skupštine bi bile sve vreme informisane, diskutovale o pojedinim elementima i učestvovala u svemu u razmatranju toga konstitutivnog akta.

Onda bi bio samo prosledjen saveznoj skupštini i sigurno ako postoji saglasnost svih skupština republika bio usvojen.

27/2/HLJ

Mi do sada nismo imali nikad slučaja da sve skupštine republika hoće oko nečega da se saglase, pa da onda ima problema u Skupštini Jugoslavije oko toga.

ALIJA IZETBEGOVIĆ:

To je pitanje procedure.

SLOBODAN MILOŠEVIĆ:

Procedura se može brzo rešiti,

A ja čak šta se tiče ovih opaski Kire Gligorova koje smatram ispravnim u pogledu neke naše uloge, jer naša uloga ne treba da bude precenjena ni predimenzionirana.

Mislim da mi na početku, ili čak na kraju kako god hoćete saopštenja možemo otprilike da kažemo u vezi sa ovim našim sastancima, u vezi sa ovim našim sastajanjima nešto slično ovome.

Predsjednici republika ne žele sebi da pripišu prava koja nemaju da odlučuju u ime predstavničkih organa u republikama i federaciji niti u ime naroda i republika.

Predsjednici republika smatraju da njihov zajednički rad treba da bude shvaćen kao konstruktivan doprinos onih koji se nalaze na najodgovornijim funkcijama u republikama, da svojim predlozima do kojih zajednički i u dobroj volji dodju ubrzaju proces donošenja konačnih rešenja jugoslovenske krize. Da je to jedan da tako kažem naš konstruktivan doprinos da nismo u poziciji nekakvih rekao bih autokrata koji sada sami sebi su uzeli

27/3/HLJ

pravo da odlučuju u ime predstavničkih organa i naroda.

Mislim da je u tom smislu Kira sasvim u pravu.

DR. FRANJO TUĐMAN:

Oprostite, to je sadržano i u nacrtu ovog prijedloga i u izjavi gdje kaže, govor o stvaranju itd, moraju biti ratificirani republički parlamenti itd, Prema tome, to nije sporno, I ako bismo, u ovoj formulaciji ne treba ići, ne preuzimaju sebi prava, nego šta želimo.

Znači, želimo sami dati doprinos u tome.

SLOBODAN MILOŠEVIĆ:

Da, da, može se reći nešto u pozitivnom smislu.

ALIJA IZETBEGOVIĆ:

Ja bih samo gospodina Kučana upitao jednu stvar u vezi sa ovim.

Da li bi odgovarala formulacija u ovim odredbama ovdje takva u kojoj se kaže da će na koncu ovo sve skupa stupiti na snagu kada bude to prihvaćeno u skupštini.

Republika koja ne prihvati, koja na osnovu prava na samoopredjeljenje itd. ne potpiše da joj ostali potpisnici priznaju pravo na razdruživanje sa svim onim što to znači. Ono što je otprilike obuhvaćeno to znači subjektivitet, priznaju to sa svim onim, dakle da samim tim aktom, da ona to nije prihva-

27/4/HLJ

tila, ona dobiva samim tim pravo razdružene republike sa svim što to uključuje.

Da li bi vas takva formulacija ovdje zadovoljavala.

Vi ne potpišete to, samim tim što niste potpisali, vama ostali potpisnici priznaju pravo razdružene republike sa svim što to uključuje, pa se može napisati šta to predstavlja.

DR. FRANJO TUĐMAN:

Mene čudi da vi postavljate takvo pitanje. Za mene se postavlja pitanje u odnosu na Sloveniju, da li Slovenija može prihvatiti podjelu subjektiviteta međunarodnog na republiku i na zajednicu.

To je bitno pitanje, drugo su sporedna pitanja. Jer onda, ako Slovenija, nemojte smetnuti s uma, ako se stvari tako razvijaju da bi Slovenija ne prihvatila i donijela odluku, nemojte smetnuti s uma da je to takodjer i za Hrvatsku.

KIRO GLIGOROV:

Spomenuo je Kučan da ste vi razmatrali njihov zahtjev za razdruživanjem, u kom smislu?

MILAN KUČAN:

Svi ga imate.

27/5/HLJ

DR. FRANJO TUĐMAN:

Mi smo znači prihvatili da se započne postupak za razdruživanje, ali smo upravo, ovo što ste vi predložili u jednoj točki smo znači prihvatili, a 10 drugih iznijeli prijedloge za rješavanje nove zajednice.

KIRO GLIGOROV:

Ako možemo i mi onda da idemo, ali samo ako se složimo načelno da će te stvari jedna s drugom biti uslovljene.

ALIJA IZETBEGOVIĆ:

Ja sam pretpostavio da na ovakav jedan tekst o kome mi govorimo biti će prihvatljiv, ali to je u stvari jedna pravna mogućnost za Skupštinu i da svatko od nas može da brani stav, da kaže, pa dobro, time je riješen problem razdruživanja, ovako nije riješen.

Onako je problem riješen, ne potpisujući, ta republika nije, recimo Slovenija ili bilo koja, dobiva karakter da s time odmah riješi taj problem.

DR. FRANJO TUĐMAN:

Idemo reći nešto, postavimo te osnove ...

ALIJA IZETBEGOVIĆ:

Mislím da bismo dobili jedan prihvatljiv tekst,

27/6/HLJ

kojim se sada čini, ako je riječ o ovakvom tekstu, ja mislim da je on prihvatljiv za Sloveniju u velikoj mjeri, mada je malo prije Kučan izrazio istina rezervu u tom pogledu.

SLOBODAN MILOŠEVIĆ:

Molim vas, da li bi vi bili ljubazni da sada pošto su nam prekucali ovo pročitate naše ove točke.

MILAN KUČAN:

Ja sam vam rekao da nemojmo praviti .. posao. Ta je izjava jako delikatna i jako odgovorna, to nije izjava tek tako.

Mi bi morali konzultirati i svoje nadležne organe da bi recimo što se mene tiče, mogao bez obzira kako to bilo formulirano i ovo pitanje, iako je to meni blizu, jer rješava mnoge probleme što je rekao gospodin Izetbegović.

./.

28/1/JG

ali ova izjava, to je izjava konačan, finalni akt naših razgovora. Mi danas ne možemo to uraditi, ali pogledajte...

DR FRANJO TUŠMAN:

Ne možemo konačno, ali mi možemo dati početni akt.

MILAN KUČAN:

Početne smo akte već, gospodine predsjedniče sve dali.

DR FRANJO TUŠMAN:

Nismo dali jer mene sada zanima, danas bismo morali utvrditi i ovdje da li prihvaćamo tu novu zajednicu kao zajednicu suverenih republika? Da li prihvaćamo kao polaznu osnovu to da znači međunarodni subjektivitet bude i na republikama i državama i na zajednici.

MILAN KUČAN:

To ja baš hoću da kažem.

DR FRANJO TUŠMAN:

To su stvari bitne.

MILAN KUČAN:

Slovenija je donijela svoje odluke, samo je pitanje

28/2/JG

njihovg efektuiranja i to je vreme koje je tada bilo oročeno na 6 mjeseci, ono ističe 23. juna, bilo vrijeme u kojem je trebalo napraviti napor da li je moguće sa drugim republikama dogovoriti da se to uradi sporazumima.

Drugi je proces i ja bih zbog didaktike htio da se to podvede na odvojene procese: jedno je proces osamostalji-
vanja, a drugo je proces sklapanja nove zajednice koji je moguć
a nije neophodan.

DR FRANJO TUĐMAN:

Ali Milane, zašto zbog unutrašnje i međunarodne
situacije ne prihvatimo ovaj Gligorov prijedlog da to teče us-
poredo?

MILAN KUČAN:

Zato jer ne teče usporedo.

DR FRANJO TUĐMAN:

Ali inicirajmo ga danas da teče.

MILAN KUČAN:

Meni je potrebna posebna odluka, a izričito na
plebiscitu je rečeno, prvo u situaciji kada bude Slovenija samo-
stalna ona će odlučiti da li će i pod kojim uslovima sklapati
nove dogovore o novoj

28/3/JG

SLOBODAN MILOŠEVIĆ:

Ona je sada po mom samostalna.

MILAN KUČAN:

Kako samostalna? Ne može ni jednu stvar i stalno joj preti vojni udar i stalno joj preti da nema svoje granice i stalno joj preti da nema svoju ekonomsku politiku itd., nije....

KIRO GLIGOROV:

I kada dobije status o otcjepljenju armija se neće odmah povući odatle zbog toga

MILAN KUČAN:

Samo da odgovorim - mi smo predložili konkretne sporazume o ispunjavanju naših obaveza uključiv i naše obaveze prema Jugoslavenskoj narodnoj armiji i uz to njeno povlačenje iz Slovenije.

Ja upravo govorim vama o tome da ja očito na sve vaše probleme koje vi imate, ja rješavam moje da predlažem da diskusija krene u tome što se Slovenije tiče, a to sam predložio ima tri mjeseca skoro.

Što se Slovenije tiče mi predlažemo razgovor o realizaciji naše plebiscitarne odluke. Vi možete meni odgovoriti nećemo prihvatiti, onda su jednostrane odluke slovenačke skupštine činjenica koju treba samo ostvariti sa svim posljedicama koje su

28/4/JG

za nas vrlo neugodn,e ali su i za vas.

KIRO GLIGOROV:

Ali Milane, ja tu ne razumijem - to je vjerojatno moja greška - teče taj proces po vašim odlukama, što smeta Sloveniji da istovremeno razgovara, koliko ima interesa da izrazi te interese za formiranje nove zajednice, što tu smeta?

MILAN KUČAN:

Ne smeta ništa, mi smo svoje interese formulirali, objavili i svima vama poslali, ali odluku o tome da li ćemo ili nećemo, mi te odluke donijeli nismo.

KIRO GLIGOROV:

Nismo ni mi, razgovaramo isto paradoksalno.

MILAN KUČAN:

Razgovaramo o različitim stvarima.

DR FRANJO TUĐMAN:

Gledajte, razgovaramo o različitim stvarima, ali ja mislim da možemo ovako: ako ustvrdimo da proces teče paralelno a da dogovor konstitutivni akt, kako ćemo zvati, ili ugovor možemo o tome raspravljati, republike donose kao suverene samostalne države, molim, formulirajmo to. Ja znam da ste vi obvezani

28/5/JG

i svojim odlukama, ali i nečim što nije sasvim, sa čime nismo suglasni međjusobno, a to je da su se narodi udružili i da narodi imaju pravo da samostalno odlučuju o tome a ne da im se kroji iz nekog saveza itd.

Prema tome, recimo to da taj ugovor, dogovor konstitutivni akt o novoj zajednici republike narodi donose kao samostalne suverene republike i države, to onda može zadovoljiti vas.

MILAN KUČAN:

Ali u čemu je razlika? Razlika je u tome da je Slovenija odluku o svom razdruživanju donijela, ni jedna druga republika te odluke nije donijela.

DR FRANJO TUĐMAN:

Nije istina, oprostite, mi imamo Ustav gdje definiramo republiku Hrvatsku kao suverenu državu.

MILAN KUČAN:

To je drugo.

DR FRANJO TUĐMAN:

To nije drugo, to je to, s tim da smo kazali da

MILAN KUČAN:

To je drugo, ako ste donijeli u redu, onda su dvije

01135996

28/6/JG

republike, ja govorim za nas, mi smo tu odluku donijeli na plebiscitu.

DR FRANJO TUĐMAN:

MI Ustavom, što smeta.

./.

29/1/HLJ

MILAN KUČAN;

Meni ne smeta, ja samo hoću da se s vama dogovorim pod kojim ste uslovima vi spremni prihvatiti razgovore o ispunjavanju naših obaveza prema sadašnjoj zajednici.

KIRO GLIGOROV:

To je jedna linija, i tu možemo da se složimo. A što smeta da paralelno dok se o tome dogovaramo se dogovorimo i o tome kako će izgledati ...

MILAN KUČAN:

Čekaj Kiro, odluke o tome da li ćemo mi ući u novu zajednicu, tu odluku Slovenija nije donijela.

KIRO GLIGOROV:

Nismo je ni mi donijeli.

MILAN KUČAN;

Molim te, jednu smo odluku donijeli i moramo razgovarati što se nas tiče o njenoj realizaciji.

A drugo nismo donijeli i očito je da drugu nećemo donijeti u uslovima kakvi su sada u Jugoslaviji. Tek treba stvoriti uslove da bi se takva odluka mogla donijeti.

29/2/H LJ

SLOBODAN MILOŠEVIĆ:

Da, ali i ova prva odluka kao jednostran akt, ako se prethodno ne uredi zajedno i na jednak način za sve, nema legitimiteta.

MILAN KUČAN:

To je tvoj stav. I molim te da ga onda kažete kada bude to došlo. Mi smo vam to poslali u Skupštinu da nam to kažete.

SLOBODAN MILOŠEVIĆ:

Mi nemamo ništa protiv vašeg stava, ali smatramo da treba svi zajedno da imamo na jednak način uređena prava, hoćemo li i kako ćemo živeti zajedno, da li hoćemo ili nećemo. Uopšte nije bitno, svačija je volja da li hoće ili ne da živi zajedno.

Ali valjda pošto živimo u jednoj zajednici koja postoji, prvo treba zajednički da uredimo način na koji ćemo realizovati tu svoju volju, bilo ona glasila ona da, glasila ona ne.

MILAN KUČAN:

Oprosti, tri mjeseca mi predlažemo razgovor upravo o tome.

A ti stalno govoriš u ustavnom putu, u ustavu ko

29/3/HLJ

vi ne priznajete, vi prvi i najviše,

Molim te, Jugoslavija je nastala političkim dogovorom, zašto se ne može i razdružiti političkim dogovorom.

SLOBODAN MILOŠEVIĆ:

Šta je ovo drugo nego deo tog političkog dogovora.

MILAN KUČAN:

Koje?

SLOBODAN MILOŠEVIĆ:

Ovo što mi radimo, zar to nije deo političkog dogovora?

(M. Kučan: Ne.)

Zar to nije deo puta ka političkom dogovoru.

MILAN KUČAN:

A to je.

SLOBODAN MILOŠEVIĆ:

O tome govorim.

MILAN KUČAN:

A ti, kada krenemo na taj politički dogovor onda ti potežeš pitanje kompetencije saveznih organa.

29/4/HLJ

I saveznog ustava, čak si predložio formulaciju kako mi trebamo opravdati da smo se sastali. Valjda imamo taj legitimitet, imamo čak i ovlaštenja za taj razgovor.

SLOBODAN MILOŠEVIĆ:

Ja ne kažem uopšte da treba pravdati, da uopšte ne tvrdim da treba pravdati, nego sam uvažio Kirinu intervenciju.

MILAN KUČAN:

Oprosti tako si formulirao, Kiro i ja imamo upravo najčistiju što se toga tiče situaciju, jer imamo stavove koji nas vezuju u Skupštini, imamo ovlaštenje koje nam je dala Skupština, deklaraciju u onim stavovima o razgovorima.

SLOBODAN MILOŠEVIĆ:

Ja uopšte ne predlažem da to napišemo. Ja sam hteo da uvažim Kirinu ideju. Možete je odmah da odbacite.

MILAN KUČAN:

Molim te, što me ne saslušaj. Ja ti samo govorim o tome koji je problem koji sam ja dužan reći ako mogu. Jer, svatko ima tu svoj problem.

Ovdje u tom dokumentu nigdje ne stoji, ono je pretpostavka, ali mora biti jasno napisano, da prvo da bi rešili političku krizu priznajemo svakom narodu, odnosno republici u kojoj

29/5/HLJ

živi zajedno sa drugim građanima, ne svoje nacionalnosti, pravo da ostvari svoje pravo na samoopredjeljenje.

SLOBODAN MILOŠEVIĆ:

Dobro, je li ti stavljaš znak jednakosti između naroda i republike?

MILAN KUČAN:

Da.

SLOBODAN MILOŠEVIĆ:

Ja ga ne stavljam.

MILAN KUČAN:

U tome je sada problem.

SLOBODAN MILOŠEVIĆ:

A znaš zašto ga ti stavljaš, ti možeš da ga stavljaš zato što je Slovenija u specifičnom položaju. Ja ne mogu da ga stavljam ...

MILAN KUČAN:

Oprosti, ja sam tebi već na to odgovorio, Slovenija je u mnogo nezgodnijem položaju nego Srbija, odnosno srpski narod.

29/6/HLJ

Naš narod je podijeljen na četiri države. I ne malim procentom.

I ja ne mogu rešavati problem Slovenaca koji žive u drugim političko pravnim tijelima.

SLOBODAN MILOŠEVIĆ:

Možeš problem Slovenaca koji žive u Jugoslaviji,

MILAN KUČAN:

Ne. Problem Slovenaca koji žive u Sloveniji.

KIRO GLIGOROV:

Predsjedniče Tuđman, predlažem da kao ranije diskutujemo po reči koju ćete vi davati.

MILAN KUČAN:

I ja sam molio reč, ali niste mi dali da do kraja kažem šta mislim.

Jer, problem kako ga ja vidim poslije te diskusije, ali to je po novinama diskusija nekoliko puta išla. Da li je Jugoslavija i zajednica, bez obzira kako ćemo je zvati, zadata količina i kvalitet koji pošto-poto mora postojati ili ne?

To je moje pitanje.

29/7/HLJ

SLOBODAN MILOŠEVIĆ:

To zavisi od volje naroda.

MILAN KUČAN:

Oprosti, opet ja imam riječ.

Ona nije postojala nekada i ne mora postojati, bilo bi poželjno, jer postoje objektivne intencije što ona postoji u drugom kvalitetu.

Mislim da bi na to morali prije svega odgovoriti, svako za sebe, odnosno za svoju republiku. I zato sam rekao u toj izjavi za koju ja vjerujem da će biti konačan akt ako je uopće moguće da ga donesemo treba poći od toga da svaki narod ima pravo, odnosno republika na samoopredjeljenje koje uključuje i jednu i drugu dimenziju, udruživanje ...

./.

30/1/JG

.... i otcjepljenje i da će to svako prihvatiti kao činjenicu ako se jedna republika odluči tako ili drugo. Ako toga nema, dakle, mi imamo jednu iluziju da možemo program riješiti.

Dakle, mi smo kao jedna ukleta, kako se kaže brod ludaka koji plovi arenom i kojoj nema spasa, koja nigdje ne može da se priveže i da se prizemlji, a onda ostaju jednostrane odluke koje su riskantne. Taj proces može da teče paralelno, ali to su dva različita sasvim odvojena i odvojena procesa i odluke se donose različito o jednom i o drugom procesu i naravno to je onda, dodje pitanje da li smo i zašto odlučili to vam moram objasniti, za ovu odluku koja je bila donijeta plebiscitom, da bi konačno došli u poziciju da možemo sami odrediti svoje interese bez nadmetanja interesa drugih, i to nije tako naodmet ono izbacivanje ovoga oko armije, jer tko u stvari ima interes da ova zemlja na ideološkoj osnovi na kakvoj je bila postavljena ostane, čuvajući svoju društvenu poziciju, pa čak i svoju egzistenciju.

SLOBODAN MILOŠEVIĆ:

Svaka zemlja ima armiju, bez obzira na ideološku poziciju,

MILAN KUČAN:

Imaju vrlo različite armije, vrlo različite armije i neznam u kojoj zemlji zapadnoj postoji armija koja je formirala

30/2/JG

svoj ideološki koncept uređenja društva, naša to jeste, bez obzira na minimiziranje tog problema kasnije.

No, razlog da se takva odluka donijela je da Slovenija sama za sebe utvrdi svoje vitalne interese, deo tih vitalnih interesa i odluka da li zajednica, kakva zajednica i na koji način, koji sadržaj. To su posebni razgovori, posebna procedura, koja ne vjerujem da će tako brzo završiti. To je uspostavljanje neke nove zajednice, a znate koliko dugo je trajalo kada su se formirale druge slične zajednice, i naravno na kraju će biti postavljeno pitanje kome ne odgovara činjenica da razgovara šest postojećih republika i u jednom i u drugom procesu.

DR FRANJO TUĐMAN:

Idimo kraju gospođo. Mislim da još nije načisto, da niste načisto svi sa gledištem Hrvatske, čak je i gospodin Kučan rekao sada da je to Slovenija i Makedonija u boljem i jasnijem položaju,

Gospođo, članak 2. Ustava Republike Hrvatske, suverenitet Republike Hrvatske neotuđljiv je, nedjeljiv i neprenosiv, suverenitet Republike Hrvatske prostire se na njezinim kopnenim, da ne čitam sve, itd, Hrvatski Sabor je samostalno, neposredno u skladu sa ustavnim zakonom o uređivanju gospodarskih pravnih itd, o očuvanju privrednog, o udruživanju u saveze s drugim državama, savez s drugim državama Republika Hrvatska skupa zadržavajući suvereno pravo da sama odlučuje o prenesenim ovlastima i

30/3/JG

prava da slobodno istupa.

Članak 2. u temeljnim odredbama, a u prelaznim i završnim odredbama članak 140. Republika Hrvatska ostaje u sastavu SFRJ do novog sporazuma jugoslavenskih republika ili dok Hrvatski Sabor ne odluči drugačije.

Prema tome, mi smo obvezni, ja, Hrvatski Sabor, Hrvatska Vlada je obvezna svojim ustavom, da tu nebude nekih nejasnoća i prema tome, nikakva veća, mi imamo veće obveze sa svojim Ustavom nego li vi čak sa svojim plebiscitima ili deklaracijom, i zato ja vas molim da pokušamo biti realni u tom smislu da se ne zavaravamo i da ovo bitno, bitne probleme, dakle da li smo za Savez suverenih republika i da li smo za tu formulaciju kao što smo kazali o ovom bitnom problemu da ili ne, drugo su sve sporedna pitanja o kojima se može raspravljati i treba raspravljati.

Izvolite!

KIRO GLIGOROV:

Da bi završili ovaj razgovor sa Kučanom, ja mislim da je on vrlo značajan za konačni dogovor. Slovenija je do sada predložila dva akta; jedan je akt kojim traži razdruživanje, i drugi je akt koji zajedno sa Hrvatskom predložila o konfederalnom statusu.

Prema tome, ovo sve što sam ja govorio i što mislimo da omogućće da vi obavite oba ta posla, pošto pretpostavljam da su u drugom aktu definisali neke svoje interese, paralelno te stvari, da bi svatko od nas imao utisak da svi radimo ... s jedne strane

30/4/JG

težimo da se osamostalimo kao suverene države, s druge strane razgovaramo o tome kakve će biti buduće jugoslovenske zajednice na bazi interesa koje budemo iskazali, i sve dok se jedan i drugi proces ne završi, a to traži odgovarajuće odluke, ne samo Skupštine Slovenije, nego i naše Skupštine i ostalih skupština, nema rješenja stvari.

Ja ne vidim tu

./.

31/1/HLJ

Ja ne vidim tu nikakve kontradikcije, to je samo pitanje dobre volje da ako smo već iskazali na različite načine, mi smo iskazali kroz našu platformu za pregovore koji su naši interesi za buduću zajednicu, polazeći od statusa suverene države.

Hrvatska je iskazala svoje interese kroz onaj dokument koji je predložila još davno. Isto je to učinila i Slovenija.

Uzmimo jednu i drugu na stol i paralelno razgovarajmo i o zadruživanju i o udruživanju. Šta je u tome loše?

DR. FRANJO TUĐMAN:

Formirajmo posebne odbore ili komisije za to.

KIRO GLIGOROV:

Neka rade jedno, neka rade drugo,

DR. FRANJO TUĐMAN:

A danas dajmo nešto, ako se slažemo sa tim načelima da tražimo zajednicu suverenih država ...

KIRO GLIGOROV:

Možda ne toliko opširno, jer tu ima pravo Kučan, što više ulazimo u detalje biti će pitanja da li imamo ovlašćenje itd.

~~0113-6009~~ ✓
0113-6009

31/2/HLJ

MOMIR BULATOVIĆ:

Ja se slažem sa Milanom Kučanom da u suštini ako jedna zajednička izjava treba da bude rezultat i kruna naše aktivnosti.

Ja moram da kažem da nikakav politički mandat nemam da prihvatim da Jugoslavija može biti zajednica suverenih država.

U tom smislu bih tražio samo jedno kratko pojašnjenje i izražavam spremnost i skupštine Republike Crne Gore i Predsjedništva i moju lično da zaista i dalje tražimo rješenja.

Zamolio bih ono što je za mene zaista ključno, a to je rekao gospodin Izetbegović, a neće nam biti teško, da samo meni lično objasnite.

Budući da se Republika Crna Gora zalaže za referendum, ja prvi puta sada čujem da bi referendum u Bosni i Hercegovini mogao da stvori probleme.

Da li je moguće te probleme revatilizirati mimo referenduma?

ALIJA IZETBEGOVIĆ:

Naime, mi ne inzistiramo na referendumu uopće. Mi smatramo da to treba da Skupština Bosne i Hercegovine usvoji neki akt koji će biti primjer tome,

Medjutim, ja čujem da se postavlja pitanje legalnosti takvog referenduma, jer barem kod nas jedna stranka govori

31/3/HLJ

taj referendum građana Bosne i Hercegovine danas nije mjerodavan, mi hoćemo nacionalni referendum, O tome da se narodi u Bosni i Hercegovini izjašnjavaju pojedinačno. Mi mislimo da to nije moguće, naime niti bi rezultati tog referenduma mogli da se iskoriste za bilo šta god, osim za razdvajanje, i konačno vjerovatno jednim ...

Medjutim, što se tiče referenduma građana Bosne i Hercegovine, on je sasvim moguć naravno.

MOMIR BULATOVIĆ:

Ono što sada ponovo kod mene izaziva zebnje, nedoumice, strah i nevjericu da možemo realizovati naša najbolja rešenja da sve ovo skupa mirno i razumno rešimo, to je recimo neki pretpostavljeni slijed događaja.

Ja sam to već mnogo puta rekao, šta će se desiti ako se npr. sada zbog toga što mi prihvatimo ovde da smo svi suverene države, polazim od primera Crne Gore formira Muslimansko nacionalno veće i proglasi odcjepljenje od Crne Gore, proglasi se Srpsko nacionalno vijeće i proglasi odcjepljenje krajine od Bosne i Hercegovine, kninska krajina ide do kraja.

Ja se bojim da ćemo ući u niz sukoba i to je ono samo što mene lično i politiku koju ja moram da zastupam i realizujem navodi na to da treba da tražimo neka druga i razumnija rešenja.

Ja stvarno nisam nikakav ubjedjeni i rodjeni federalista, nego smatram da su nam druge mogućnosti na raspolaganju i

31/4/HLJ

da moramo da uložimo mnogo napora, ne da u intelektualnom i teorijskom smislu mi ovdje iznalazimo najbolja rešenja.

Ja vas molim da imamo u vidu da mi živimo u jednoj uzavreloj političkoj klimi i objektivno živimo na Balkanu. Mnoga rešenja koja su ovdje u opticaju meni su veoma bliska, i zaista poštovanje građanskih i ljudskih prava bi riješilo sve ovo što kod nas ima.

Ali kod nas upravo vri zbog toga što mi dugo godina nismo poštovali elementarna, ljudska, građanska prava. Pojavila se mržnja i nepovjerenje, nedoumica.

To je ono što kod mene samo uliva pesimizam.

DR. FRANJO TUĐMAN:

Sada je šest sati. Ja mislim da moramo odlučiti o ovome, da li da dademo neko priopćenje, neku izjavu, mislim da bi ju trebali dati, da li se možemo usuglasiti o tome da smo zatražili rješenja u zajednici suverenih republika.

Ako jesmo, dajmo, ako nismo onda preuzimamo odgovornost da taj sastanak nema nikakvih rezultata, unosi još veću potnutnju i nervozu i u jugoslavensku javnost i u svjetsku.

Mi možemo ići, ja bih čak predložio da konstatiramo ono u čemu se slažemo, a da izdvojimo mišljenja onih koji se ne slažu sa većinom, pa da kažemo da se o tim pitanjima raspravlja na slijedećim sastancima.

Ali da završimo, jer nastavljati nema nikakvog smisla

31/5/HLJ

jer znamo zapravo o čemu je riječ .

SLOBODAN MILOŠEVIĆ:

Da, ali to nije to pitanje. To pitanje se može formulirati i na drugi način. I upravo zbog toga je pozitivan odgovor na njega apsolutno neprihvatljiv, jer to je u stvari pitanje da li smo za to da konstatujemo da Jugoslavija više ne postoji i da su uspotavljene ..

./.

01136013

32/1/HLJ

suverene države, republike kojese sada počinju da tako kažem od le-
dine da razgovaraju o svojim međusobnim odnosima.

DR. FRANJO TUĐMAN:

AVNOJ-evska Jugoslavija ne postoji od onda kada
ste vi u Srbiji proveli one promjene. To je činjenica i kada
se desilo sve ono što smo konstatirali i ustavom poslije vas
Ustavom Hrvatske i plebiscitom Slovenije, deklaracijom Makedo-
nije itd.

Prema tome, jesmo već u jednom prijelaznom raz-
doblju i ne možemo ga strpati.

Osim toga, vi ste bili taj koji ste govorili i in-
stitucionalno i vaninstitucionalno itd. da mijenjate stanje i
mijenjali ste.

Prema tome, ne mogu se sada pokušati vraćati na
to.

SLOBODAN MILOŠEVIĆ:

Mi smo mijenjali stanje u Srbiji, nismo mijenjali
stanje u Jugoslaviji.

DR. FRANJO TUĐMAN:

To vaše mijenjanje je utjecalo na ...

SLOBODAN MILOŠEVIĆ:

Zašto se ne oslonite na ovaj prilaz o kojem govori

32/2/HLJ

Momir Bulatović, zašto ne govorimo o jednom sledu događaja koji nastaju.

Na primjer, Srbija i Crna Gora kao Republike ravnopravne žele da nastave da žive u jednoj državi.

Postoji sigurno i pretpostavka da i izvan Srbije i Crne Gore postoje građani, narodi koji žele zajedno s njima da žive u jednoj državi.

Prema tome, kako će se izraziti ta njihova volja, na koji način mi mislimo da dođemo do demokratskih i mirnih rešenja, ako ne kažemo, moramo probleme rešiti referendumom.

Postoji mogućnost znači da zadržimo neku jugoslovensku zajednicu, postoji mogućnost da nađemo mehanizam koji važi i na jednak način je uređen za sve, za miran razlaz onih koji žele da je napuste. Ako ni jedna od te dve mogućnosti nema prolaz i nemamo dovoljno mudrosti da razgovaramo o tim mogućnostima, onda ćemo mi otvoriti vrata sukobima, a to nije dobro.

Nije dobro da otvaramo vrata sukobima.

Postoje neka sporna pitanja, ako ćemo da govorimo o suverenim državama onda je sigurno da u mnogim tim pitanjima postoji otvoreno i ovo pitanje granica, postoje sporna pitanja i kad je reč o Hrvatskoj i Srbiji i stavovima i srpskog i hrvatskog naroda, njihovim interesima koji su legitimni.

Za mene bi bilo logično da se nastoji da se u medjuvremenu dok traju naši razgovori u jednoj zajedničkoj grupi srpsko-hrvatskoj ili hrvatsko-srpskoj kako vam je god volja

32/3/HLJ

izvrši elaboracija spornih pitanja. Jer, tu su ključna sporna pitanja.

Da nastavimo razgovor, kada imamo elaboraciju spornih pitanja i kada možemo da na jedan miran način i sa svim činjenicama na stolu pokušamo da ih rešimo.

DR. FRANJO TUĐMAN:

Gospodine Miloševiću, mi smo došli, mi se dovoljno natežemo.

Mi smo došli do zaključka da je održanje jugoslavske zajednice nemoguće na nekim drugim osnovama, osim zajednice suverenih republika. Ono što se je do sada zvalo ravnopravnim.

SLOBODAN MILOŠEVIĆ:

Pa dobro, vi ste došli do tog zaključka, evo mi smo došli do drugog zaključka.

DR. FRANJO TUĐMAN:

Dobro, vas dvojica ste došli do drugog zaključka.

SLOBODAN MILOŠEVIĆ:

Ali mi upravo zato što imamo dve različite pozicije u tome, treba da nastojimo da nađemo zajednička rešenja i da vidimo koji su koraci koji će minimizirati moguće konflikte.

32/4/HLJ

A ne da jednostavno predjemo preko toga. Vi proglašite da ste za suverenitet republika, mi proglasimo da smo za kontinuitet Jugoslavije i da se onda film počne a odvija na način koji nije ni ustavan, ni demokratski, nego na način koji niko od nas ne želi. Zašto bismo to činili.

DR. FRANJO TUĐMAN:

Čekajte, a zašto vi ne prihvaćate, znači molim vas lijepo, to su dvije republike koje su to već davno, sada su se tu dvije republike isto tako izjasnile za savez suverenih republika.

Prema tome, tu su četiri republike, onda idemo mi donijeti ...

SLOBODAN MILOŠEVIĆ:

Gospodin Izetbegović je upravo objašnjavao da je situacija u Bosni vrlo složena. Mi moramo da respektujemo i tu činjenicu. Ona jeste složena, ona je objektivno složena. S obzirom na složen nacionalni sastav Bosne i Hercegovine,

DR. FRANJO TUĐMAN:

Dobro, jasno, ali ja ...

SLOBODAN MILOŠEVIĆ:

Zašto mi ne bismo nastojali da nadjemo rešenja

32/5/HLJ

na temelju ovih predloga koje smo dali sada, koji bi omogućili da idemo korak dalje u evidentiranje i rasčišćavanje spornih pitanja.

DR. FRANJO TUĐMAN:

Gospodine Miloševiću,^{da} dio hrvatskog naroda, star-tan dio hrvatskog naroda ne živi izvan Republike Hrvatske, mi bismo već davno i prije Slovenije donijeli odluku kakvu Slovenija forsira da je donese u roku od 15 dana itd.

Prema tome jasno je da je to složeno, ali kažimo ovo, na temelju sveukupnog iskustva da težimo da se jugoslavenska zajednica izradi na osnovama suverenosti, dobrovoljnog ugovora, dogovora suverenosti republika i ostavimo onda sva pitanja ova o kojima vi govorite da raspravljamo.

ALIJA IZETBEGOVIĆ:

Možemo li kazati da treba da će grupa stručnjaka razmotriti sporna pitanja koja nastaju iz koncepta konstitucije buduće jugoslovenske zajednice kao zajednice suverenih država, da treba da se sva sporna pitanja u nastavku dalje rješavaju.

DR. FRANJO TUĐMAN:

Odnosno ne samo sporna, nego sva pitanja koja iz toga proističu.

01136018

32/6/HLJ

SLOBODAN MILOŠEVIĆ:

Molim vas, mi ovdje kažemo

./.

33/1/JG

kažemo konstitutivni akt jugoslovenske zajednice treba da bude donet na osnovu saglasnosti svih republičkih predstavničkih tela, prema tome, podrazumeva se da mi treba da idemo ka tom konstitutivnom aktu i da ga donesemo na osnovu saglasnosti svih republičkih, predstavničkih tela. Zašto vi sada inzistirate da mi preko kolena prelomimo nešto što je apsolutno nemoguće prelomiti da se donese odluka da mi ovdje konstatujemo Jugoslavije više nema, republike su suverene, narodi su podeljeni i mi dalje razgovaramo....

DR FRANJO TUĐMAN:

Nismo mi konstatirali da Jugoslavija ne postoji, nego smo kazali državnu zajednicu jugoslavenskih naroda u sadašnjim međunarodno priznatim granicama moguće je održati na način da se preustroji dobrovoljni sporazum, savez ili zajednica suverenih republika.

SLOBODAN MILOŠEVIĆ:

Sve to u granicama koje štite neka elementarna prava svih naroda, sadržano je u ovim našim intervencijama na saopštenje koje ste prodložili, pročitajte pa dajte da vidimo gde se mi tone slažemo.

DR FRANJO TUĐMAN:

Ja sam za to.

33/2/JG

SLOBODAN MILOŠEVIĆ:

Mi smo pročitali onaj vaš predlog na bazi tog vašeg predloga izvršili smo odgovarajuće intervencije.

KIRO GLIGOROV:

Možemo li da kažemo jednu istinu u tom saopštenju da kažemo danas su predsjednici republika odnosno predsjedništava razmatrali koncept zajednice i jugoslovenskih suverenih država. Konstatavani su na određenim tačkama saglasnosti, negdje postoje razlike o tim razlikama nastaviti će se razgovor, sledeći sastanak sledeće nedelje, da otvorimo taj proces daljnjih razgovora.

SLOBODAN MILOŠEVIĆ:

Ne možemo jer on implicira našu saglasnost da je reč samo o suverenim državama i ništa drugo.

Ni on ni ja ne mislimo da možemo takvu saglasnost da imamo ne samo kao pojedinci, nego ni kao predstavnici republika koje ovde zastupamo.

KIRO GLIGOROV:

Ja sam samo htio da kažem sledeće: da ćemo ove vaše primjedbe koje smo ovdje dobili, nisam sve pročitao.

SLOBODAN MILOŠEVIĆ:

Nisam ni ja pročitao koje je dao Tuđman.

33/3/JG

KIRO GLIGOROV:

Zato kažem jedno i drugo, moramo se malo konzultirati, ja razumijem tebe i ostale u tom smislu, da kažemo ono faktički što smo danas uradili, na osnovu papira koje je predsjednik Tuđman predložio o zajednici suverenih država, raspravljali smo i dat je čitav niz primjedaba, sugestija na to, nastaviti ćemo na slijedećem sastanku razgovore pošto proučimo sve ove dokumente u svojim republikama.

DR FRANJO TUĐMAN:

Buđimo čak i odreedjeniji, kažimo da su se sa konceptom, sa nacrtom zajednice suverenih republika suglasile Slovenija, Hrvatska, Makedonija i Bosna i Hercegovina, a Srbija i CrnaGora su zauzela gledišta - kažimo kakva.

KIRO GLIGOROV:

... da se ta polarizacija dok ne produžimo razgovor vidimo stvarne razlike, da to ne pominjemo, kako hoćete.

DR FRANJO TUĐMAN:

Ja sam i zato, to neće trajati dugo, to će trajati deset minuta da pročitamo ovo što je Srbija i Crna Gora dali.

SLOBODAN MILOŠEVIĆ:

To je pročišćen tekst sa ovim našim primjedbama, evo,

33/4/JG

izvolite, pročitajte taj tekst.

MILAN KUČAN:

Možemo pročitati, ali opet će biti primjedbe i na taj tekst.

SLOBODAN MILOŠEVIĆ:

Ali što je izlaz. Da prihvatimo ovaj prvi tekst.

MILAN KUČAN:

Mislim da svatko na osnovu toga što smo danas razgovarali, na osnovu ovih tekstova i primjedaba koje smo ovdje čuli, nismo se dogovorili da danas završimo.

SLOBODAN MILOŠEVIĆ:

Ja sam to na početku rekao da je ovo početak serije razgovora.

MILAN KUČAN:

Tc bi mogli danas da kažemo, ali da kažemo još jednu stvar - da naravno to polazi od priznavanja prava svakoj republici, odnosno građaninu na samoopredjeljenje i stvar je gotova, to nije sporno.

SLOBODAN MILOŠEVIĆ:

Da, ali ne možemo da kažemo, razgovarali smo samo o

33/5/JG

konceptu su-verenih država, kada smo ravnopravno razgovarali i o drugom konceptu. Ako smo samo razgovarali o konceptu suverenih država, onda ja neznam što smo danas radili.

DR FRANJO TUEJMAN:

Kažimo onda da smo razgovarali, da su o konceptu suverenih država i o konceptu vašem na što ga svodite, na federalni koncept, kako ga imenujete, kažimo i to, i da ćemo nastaviti razgovor.

KIRO GLIGOROV:

To je činjenica, dotle smo došli, ništa drugo.

SLOBODAN MILOŠEVIĆ:

Mi smo došli dotle, a mi možemo onda samo da kažemo da smo razgovarali o ovim pitanjima, o ključnim pitanjima daljnjeg raspleta jugoslovenske krize i o dve različite opcije koje su na stolu i ništa drugo, da bi u tom smislu mogli da damo jedno saopćenje.

MILAN KUČAN:

Jedna i druga opcija imaju barem to zajedničko da se ni u jednoj ni drugoj ne spori to pravo na samoopredeljenje.

SLOBODAN MILOŠEVIĆ:

Da se ni u jednoj ni u drugoj ne spori pravo naroda

33/6 /JG

na samoopredjeljenje uključujući pravo na otcjepljenje.

MILAN KUČAN:

Naroda, odnosno republika treba staviti.

SLOBODAN MILOŠEVIĆ:

Vi ste polazili, i to na kraju krajeva svaki ustav Jugoslavije i svaki ustav svake republike uključujući i ove najnovije sadrži stav o pravu naroda na samoopredjeljenje.

Prema tome, može se rješavati problem samo na osnovu prava naroda na samoopredjeljenje, neka naprave saopštenje zajedničkih na bazi ovoga što slušaju, gdje će ravnopravno iznijeti....

DR FRANJO TUĐMAN:

Hajde da pokušamo pročitati i ovo što ste dali.

SLOBODAN MILOŠEVIĆ:

Pročitajte, baš me interesuje koje ćete vi tu naći primjedbe.

DR FRANJO TUĐMAN:

Razmotrivši akt o političkoj situaciji u Jugoslavijom nastalom kulminacijom državno-političke i ekonomske krize, narušavanjem ustavnog pravnog poretka SFRJ nakon donošenja novih

33/7/JG

ustava republika Srbije i Hrvatske, Sobraanja Makedonije, kao i odgovarajućih ustavnih promjena u ostalim republikama, a imajući u vidu međunarodni položaj Jugoslavije, predsjednici republika suglasili su se da:

1. Rješenje državno-političke krize Jugoslavije treba postići na osnovama poštovanja, građanskih i nacionalnih prava na demokratski način i pregovorima.

2. Jugoslavija kao državna zajednica - mislim da se s ovim možemo složiti.

2. Jugoslavija kao državna zajednica ravnopravnih naroda u međunarodno priznatim granicama postoji i bilo kakva promjena njenog državnog uređenja moguća je jedino na osnovu slobodno izražene volje svakog njenog naroda ponaosob, na referendumu, obzirom na pravo svakog naroda, na samoopredjeljenje uključujući i pravo na otcjepljenje.

U slučaju korištenja ovog

34/1/JG

ovog prava neophodno je prethodno regulirati pitanja međusobnih granica uz uvažavanje nacionalnih, istorijskih, kulturnih i drugi interes svakog jugoslavenskog naroda.

Ostvarivanje ovih interesa potrebno je u prelaznom periodu regulirati Ustavom i zakonima na jednak način za sve jugoslavenske narode.

Narodi koji na referendumu izraze volju da nastave život u jednoj zajedničkoj jugoslavenskoj državnoj zajednici treba to svoje pravo nesmetano da ostvaruje.

U skladu s tim ne mogu se prihvatiti nikakve jednostrane odluke pogotovo ako one zadiru u interese bilo kojeg naroda i njihova legitimna prava na život. Ja mislim da točku po točku diskutiramo.

SLOBODAN MILOŠEVIĆ:

Ja bih da pročitate ipak sve, da se vratite, kao što smo pročitali i vašu verziju.

DR FRANJO TUĐMAN:

3. Novo ustavno uređenje jugoslavenske zajednice treba uspostaviti međusobnim dogovorom kojim će se odrediti što i koliko svog suvereniteta republike prenose na zajednicu, bitne odlike novog ustavnog uređenja su da konstitutivnom aktom, međunarodni subjektivitet ima jugoslavenska zajednica, a repub-

34/2/JG

like samo u međunarodnim, regionalnim zajednicama i u odnosima gdje postoje njihovi nacionalni, republički i drugi specifični interesi. Pitanje obrane bezbednosti treba urediti kroz postavljanje jedinstvene armije.

4. Interes u demokratizaciji odnosa potrebno je izvršiti departizaciju JNA i njenu ulogu utvrditi konstitutivnim aktom jugoslavenske zajednice. U okviru novog uređenja treba voditi računa o zajedničkim interesima obrane u promjenjenim jugoslavenskim okolnostima.

5. U obvezama jugoslavenske zajednice prema međunarodnim institucijama republike kao članice jugoslavenske zajednice učestvuje na srazmjeran način.

6. Konstitutivni akt jugoslavenske zajednice treba donijeti najkasnije do 15. maja.

7. Do donošenja novog konstitutivnog akta jugoslavenske zajednice savezni organi treba da imaju funkciju u skladu sa Ustavom i njegovim izmjenama.

8. Obzirom da sadašnje Savezno izvršno vijeće ne uživa povjerenje svih republika, a u cilju zaštite zemlje od ekonomskog kolapsa, neophodno je izvršiti promjenu u sastavu Saveznog izvršnog vijeća. Umjesto sadašnjeg izvršnog vijeća treba formirati vladu sastavljenu od stručnjaka iz svih republika.

9. Predsjednici republika obraćaju se svim građanima i svim političkim organizacijama s pozivom da poštuju uspostavljanje demokratskog i pravnog poretka u republikama, kao i da

34/3/JG

uvažavaju ustavno uređenje SFRJ sve do njegove promjene na demokratski i ustavni način.

U ovom teškom periodu neophodno je učiniti sve da bi se pronašao izlaz iz društveno-političke i ekonomske krize.

9. Predsjednici republika očekuju podršku međunarodne demokratske javnosti s obzirom na nesumljivu orijentaciju da se obezbjeđi miran i demokratski rasplet krize u Jugoslaviji.

10. Predsjednici republika suglasni su da nastave međusobne kao i razgovore u okviru Predsjedništva SFRJ u skladu sa njegovom ustavnom ulogom i smatraju da za pojedina otvorena pitanja od zajedničkog interesa treba formirati komisiju stručnjaka.

11. Konstitutivni akt jugoslavenske zajednice treba da bude donijet na osnovu suglasnosti svih republičkih predstavničkih tijela skupština u Skupštini SFRJ.

Vraćamo se na bitna sporna pitanja. Za mene je uvodna, zatim prva i druga točka, prvi stavak druge točke u redu, ali već drugi stavak - u slučaju korištenjeg brisanje granica su uz uvažavanje nacionalne, historijske, kulturni i drugi interes svakog naroda. Ostvarivanje ovih interesa potrebno je u prelaznom periodu regulisati ustavom, zakonima na jednak način za sve jugoslavenske narode i republike.

To je toliko komplicirano da prethodno regulirati....

SLOBODAN MILOŠEVIĆ:

Kako drugo, ako dodje do razgraničenja, kako će dru-

34/4/JG

gačije nego

DR FRANJO TUĐMAN:

... narodi koji na referendumu izraze volju da nastave život u jednoj zajedničkoj jugoslavenskoj i državnoj zajednici treba da to svoje pravo nesmetano ostvare. Tu se dovode u pitanje i drugo što je rečeno, prema tome, to što je tu rečeno, morali smo kazati na jedan način da to podliježe razmatranju, a kako i na koji način, ovako, ne bi bilo prihvatljivo.

KIRO GLIGOROV:

Ovo bi bilo ovako kada bi mi išli potpuno na raturanje jugoslavenske zajednice.

Ali ako ostaje jugoslovenska zajednica, o tome razgovaramo, onda da li je ovo sve potrebno, to je sada pitanje.

SLOBODAN MILOŠEVIĆ:

Pa mi upravo razgovaramo sve vreme o tome da mi se zalažemo da ostaje, a predlog je da se ona pretvori u 6 suverenih država. Prema tome, da ne ostaje.

KIRO GLIGOROV:

U Zajednicu 6

34/5/JG

SLOBODAN MILOŠEVIĆ:

Zajednica Kiro, zajednica je fakultativna stvar
ako se prvo izvrši razgraničenje na6 suverenih država, o tome
se radi.

./.

35/1/HLJ

KIRO GLIGOROV:

To smo paralelno govorili, inače ne bih bio za onaj predlog.

Ako to obezbedimo da teče paralelno i to u momentu kada prestaje kako da kažem dosadašnja zajednica, istovremeno stupa u dejstvo nova dogovorena zajednica, to je onda nešto drugo. To je druga jedna sigurnost.

Tu se ja sporim sa Kučanom i neprekidno ne možemo da se razumemo.

SLOBODAN MILOŠEVIĆ:

Možemo da se razumemo, jer Kučan nama saopštava da su oni već doneli odluku da su izašli, i da mi ili da prihvatimo odluku da su izašli i da smo svi izašli, ili ne možemo uopšte da razgovaramo.

Mi možemo ovde da dodamo isto važi i za narode koji žele da se izdvoje.

Znači ovi koji žele da ostanu treba svoje pravo nesmetano da ostvare, a isto važi i za narode koji žele da se izdvoje, zašto da ne.

MOMIR BULATOVIĆ:

Ja bih predložio da aktualiziramo prijedlog druga Kire Gligorova, jer drugačije ne možemo večeras izaći iz toga. Meni bi čak bilo i celishodno da se opet ne djelimo i ne nabrajamo

35/2/HLJ

nego da kažemo da smo trezveno i mirno raspravljali o svim ovim pitanjima, da naredni susret već će napraviti jedan korak dalje.

DR. FRANJO TUĐMAN:

Treća točka je još spornija.

(Upadica: Da vidimo u čemu je sporna.)

Bitne odlike novog ustavnog uređenja su da konstitutivnim aktom međunarodni subjektivitet ima jugoslavenska zajednica.

SLOBODAN MILOŠEVIĆ:

Postoje republike u međunarodnim regionalnim, i u odnosima, njihovi nacionalni, republički ili drugi specifični interesi.

DR. FRANJO TUĐMAN:

Najviše što možemo pristati, to je ona formulacija koju je dao Kiro da suverenitet pripada i zajednici i republikama.

MILAN KUČAN:

Ako se tako dogovorimo, u principu samo republikama. To je koncept čist, ja nemam primjedbu na koncept.

DR. FRANJO TUĐMAN:

Imam primjedbe da to ne dolazi u obzir da ga

35/3/HLJ

prihvatimo.

SLOBODAN MILOŠEVIĆ:

Dobro idemo dalje da vidimo šta je, znači ovo je pod znakom pitanja.

DR. FRANJO TUĐMAN:

Isto tako neprihvatljivo je postojanje samo jedinstvene armije. To je odmah pitanje, molim vas, zašto vi inzistirate na jedinstvenoj armiji, zašto svaki narod, prvo svega jugoslavenska narodna armija je nastala kao armija svih naroda, posebno glavni štab Hrvatske, Slovenije, Srbije itd, To je broj jedan.

Broj dva, šta to znači, kome treba jedinstvena armija, zašto ne može imati Slovenija ili Makedonija svoju armiju, da brani svoj suverenitet, svoju slobodu itd,

SLOBODAN MILOŠEVIĆ:

Onda i Srbija treba da ima svoju armiju.

DR. FRANJO TUĐMAN:

Pa u redu, neka ima, Prema tome, ne jedinstvenu.

SLOBODAN MILOŠEVIĆ:

Dobro, možemo da kažemo treba urediti kroz postoja-

35/4/HLJ

nje jedinstvene armije i odgovarajućih oružanih snaga u republikama. Možemo i to da kažemo.

DR. FRANJO TUĐMAN:

To je dovoljno određeno i neodređeno za daljnje razgovore, da imaju i republike i savez oružane snage.

KIRO GLIGOROV:

Naši su eksperti raspravili to, još u onom papiru ranije našli su dosta dobru formulaciju, složili su se svi koliko sam ja mogao da vidim.

DR. FRANJO TUĐMAN:

Prema tome, sporazumimo se na tome, znači veliki je ustupak sa stanovišta suvereniteta naroda i država da se jedan dio suvereniteta prenosi i na zajednicu, i jedan dio ...

SLOBODAN MILOŠEVIĆ:

Kome je ustupak, valjda zajedničkim interesima, nije valjda ustupak nama to.

DR. FRANJO TUĐMAN:

Pa je, to je u jednom konceptu, gledanju. Čisti bi bio znadete sa stanovišta interesa naroda i republike da on ima svoju armiju i svoj suverenitet.

35/5/HLJ

SLOBODAN MILOŠEVIĆ:

Dobro, to je koncept da nema Jugoslavije.

DR. FRANJO TUĐMAN:

Dobro, Jugoslavija je, srpski narod i Srbija je postala od 1300 godina do 1918. dok se nije ujedinila sa državom Slovenaca, Hrvata i Srba.

Prema tome, znači propala je u drugom svjetskom ratu i Tito ju je uskrsio na konceptu ravnopravnosti, pravo svakog naroda na samoodredjenje. I Ustav 1974. godine je pokušao to ozakoniti da se i te konfederalne elemente ...

SLOBODAN MILOŠEVIĆ:

Mi ovdje nismo sporili pravo naroda na samoopredjenje. To je jedino valjda što nismo sporili.

MOMIR BULATOVIĆ:

Molim vas i konkretna implikacija, kontigentiranje armije znači slijedeće, Savez suverenih država, znači određuje se prema najmanjem.

To je armija od 30 hiljada ljudi.

(Upadice: Ne.)

KIRO GLIGOROV:

Sistem kontigentiranja postoji jako izvježban i perfekcioniran u NAT-u, postoje velike i male zemlje.

01136036

35/6/HLJ

DR. FRANJO TUĐMAN:

I u Varšavskom paktu itd.

MOMIR BULATOVIĆ:

Ja ne razumijem šta onda mijenjate to u sadašnjem
konceptu.

./.

36/1/JG

DR. FRANJO TUĐMAN:

Znate što mijenjamo, mijenjamo bitno to da će Hrvatska imati svoju vojsku pa će hrvatski čovjek biti i podoficir i časnik i smatrati to svojom vojskom, a ne okupatorskom vojskom. Isto se to radi o Slovenij itd. Mijenjamo to da se ne može Jugoslavenska narodna armija javljati kao sada, kao zapreka za ostvarenje suvereniteta hrvatskog naroda. To mijenjamo i u tome je problem.

MOMIR BULATOVIĆ:

Znate, ipak su teške riječi da je okupatorska vojska.

SLOBODAN MILOŠEVIĆ:

Mi Slovence i Hrvate u Srbiji koji su u Armiji ne smatramo okupatorima.

MILAN KUČAN:

Zato što ih ima 0,2 posto, Slovenaca.

DR. FRANJO TUĐMAN:

Vi ste donijeli u svom ustavu....

SLOBODAN MILOŠEVIĆ:

Možda sada poslije vaše preorijentacije regruta na

36/2/JG

....

DR FRANJO TUĐMAN:

Predsjedniče Miloševiću vi ste u svom Ustavu donijeli s pravom da ste vrhovni komandant oružanih snaga Srbije, to ima pravo predsjednik Makedonije, predsjednik Slovenije itd.

SLOBODAN MILOŠEVIĆ:

Mi smo u svom Ustavu donijeli i to da smo deo jugoslovenske federacije i da ćemo poštovati sva prava jugoslovenske federacije dok se ona ne budu menjala.

DR FRANJO TUĐMAN:

Ja sam vam pročitao da smo i mi tako dugo dok ne postignemo novi dogovor ili dok ne donesemo drugu odluku.

KIRO GLIGOROV:

Mi smo ovako napisali i zašto bi to bilo neprihvatljivo, mi imamo zajedničke oružane snage, imamo svoje oružane snage, u miru su te oružane snage pod komandom predsjednika republike, u slučaju rata sve te oružane snage dolaze pod vrh zajedničke komande. Ako je riječ o spoljnoj opasnosti, ako je riječ o unutrašnjoj opasnosti svaka republika vodi računa o tome.

36/3/JG

MILAN KUČAN:

Mi moramo utvrditi da postoje dva koncepta, koji je Kiro predložio mi ne možemo te koncepte između sebe pomiriti, mi možemo tražiti rješenje kako, ako je moguće, realizirati i jedan i drugi, oba polaze, a to je jedino što je slično i to moramo vidjeti da li isto mislimo od prava na samoopredjeljenje, koga, naroda u republikama ili ne.

DR FRANJO TUĐMAN:

Kada bismo polazili od istih, onda bi bilo razlike.

MILAN KUČAN:

Od tog razumevanja treba to viditi, a ostalo, mislim sve je stvar daljnjih razgovora, jer recimo, mene od točke 2. do točke 8. ništa nije prihvatljivo.

SLOBODAN MILOŠEVIĆ:

Nije ti prihvatljivo da postoji akt jugoslovenske zajednice i da treba doneti najkasnije do 30. maja.

MILAN KUČAN:

Ne, jer mi je pitanje što je konstitutivni akt.

SLOBODAN MILOŠEVIĆ:

Ovo što se dogovore sve republike?

36/4/JG

MILAN KUČAN:

Ne, ne jer ti govoriš u tački dva Ustava, novo ustavno

MOMIR BULATOVIĆ:

Ali ako se poštuje plebiscit, onda Slovenija nije više u toj jugoslovenskoj zajednici. To je nesporno za mene.

MILAN KUČAN:

U to ne kakva je ovdje predložena, ni u toj koja postoji, ali je sastavni dio tog plebiscita i traženje mogućnosti za zasnivanje nove i treba odgovor na to dati, to nije od nas, nego od vas zavisi da li i na kojim osnovama, odgovor je ovdje dvojak na to pitanje. Trojica republika je za to, dvojica je za jednu drugu opciju i onda trebamo tražiti rješenje da li je moguće da napravimo neku zajednicu kojoj bi bile treće republike i nekakva zajednica vaša.

SLOBODAN MILOŠEVIĆ:

Na to ćemo doći. Ja ću vas podsetiti od prošlog proljeća što sam vam rekao u Predsjedništvu SFRJ

MILAN KUČAN:

Nemojmo sada pisati i truditi se da napravimo izjavu sa nekim neizvedenim stvarima, o njima nismo diskutrali,

36/5/JG

MOMIR BULATOVIĆ:

Tu se slažem, samo ja bih uočio, ne postoje samo dva koncepta, nego postoji i treći, to je ovaj o kojem si ti govorio.

MILAN KUČAN:

Na njega ćemo tek doći.

MOMIR BULATOVIĆ:

On kolidira sa ovim jer postoji spremnost triju republike da odmah krene u suverene države koje odmah stvaraju zajednicu Slovenija hoće da stvori suverenu državu pa da procjeni tek onda hoće li zajednicu....

DR FRANJO TUĐMAN:

Ne da procjeni. Čekajte, mi razgovaramo o tome da li vi pristajete na to da razgovaramo o zajednici suverenih republika, tu nema razloga između Slovenije i Hrvatske, nije stvar da procjeni. Znači, na temelju sveukupnog povijesnog iskustva, ne samo našeg, našeg od 1918. pa do danas ali i svjetskog ako hoćete došli do zaključka da je održanje ove zajednice moguće samo na tim osnovama, i prema tome, ako se na tome ne možemo sporazumijetionda idemo u razdruživanje.

SLOBODAN MILOŠEVIĆ:

Idemo dalje po tekstu da vidimo s čime se ne slažete

36/0/JG

baš me zanima.

MILAN KUČAN:

Što se mene tiče, ja sam rekao, točka 2.

SLOBODAN MILOŠEVIĆ:

Ja se izvinjavam, ja ne predsjedavam ovde, ali pošto je počeo.

Znači, pitanje obrane i bezbednosti treba urediti kod postojanja jedinstvene armije i odgovarajućih oružanih snaga u republikama. To zadovoljava to.

DR FRANJO TUĐMAN:

Ne jedinstvene armije nego i zajednica i republike imaju oružane snage. Znači,

MILAN KUČAN:

Republike u principu imaju oružane snage republike, ako se dogovorimo i način i onda će imati zajednice.

DR FRANJO TUĐMAN:

Ali dopuštamo, možemo dopustiti odmah unaprijed da ima i zajednica, ali po dogovoru, a ne po tome da ona određuje što će republikama dati, da zajednice određuju da će razoružati teritorijalnu obranu itd, o tome je riječ.

36/7/J

SLOBODAN MILOŠEVIĆ:

Dobro, što smeta stavu u okviru novog uređenja, treba voditi računa o zajedničkim interesima obrane u promjenjenim jugoslovenskim i međunarodnim okolnostima.

DR FRANJO TUEMAN:

To smo imali.

SLOBODAN MILOŠEVIĆ:

Ono o čemu se ne možemo složiti, što traži daljnje razmatranje i što treba da bude predmet daljnjih razmatranja na ovim našim sastancima ne moramo da preciziramo sada ono oko čega se možemo složiti, možemo da preciziramo sada. Meni je to logično.

MILAN KUČAN:

Meni nije, jer te stvari su različite ako se izdiskutira subjekt te zajednice. To je isto kao što smo prošli puta diskutirali oko tih ekonomskih interesa i nemojmo stajati ovako na brzinu sada stvari koje nismo izdiskutirati.

DR FRANJO TUEMAN:

Predložimo ovo, tačka 1. ide. Tačka 2. prvi stavak, a druga ne.

MILAN KUČAN:

Ne slažem se ja sa tim konceptom. Ja se slažem sa

36/8/JG

konceptom koji je predložio Kiro, on je jedino realno i pošteno odgovor javnosti dao na ovo što smo danas radili.

Ja mogu sada predložiti deset mojih točaka, pa ćemo opet o njima diskutirati, a nismo diskutirali osnovni problem.

37/1/HLJ

nismo diskutirali o osnovnom problemu.

DR. FRANJO TUĐMAN:

Ali ovdje bi ostalo onda samo priznanje da priznamo pravo ljudskih i građanskih prava, pravo samoodredjenja i zajednice, novo ustavno uređenje jugoslavenske zajednice treba uspostaviti međusobnim dogovorima koji će se odrediti, šta i koliko od svog suvereniteta republike prenose. I točka, ovo ne drugo.

MILAN KUČAN:

Oprostite, to je za mene sporno. Pitam da li će biti ustavno ili međunarodno, odnosno međudržavni dogovor i pitanje prenosa suvereniteta, to je veliko pitanje. Može i varijanta da se ne prenosi ništa od svog suvereniteta.

DR. FRANJO TUĐMAN:

Pa kažem, kojim će se odrediti koliko od svog suvereniteta republike prenose.

MILAN KUČAN:

Ja pitam da li uopće.

DR. FRANJO TUĐMAN:

U redu, i to je pitanje. Kad kaže koliko, onda može i ništa.

37/2/HLJ

Možemo reći novo ustavno uređenje, znači novo uređenje jugoslavenskih zajednica, ugovorno uređenje u jugoslavenskim zajednicama.

Mislim to je traženje minimuma sporazuma da bi se stvorio jedan mirni preduvjet za raspravu o dolaženja do te zajednice ili do ravzoja.

Moja intencija je to da unesemo malo mira i sklada u ovu situaciju.

SLOBODAN MILOŠEVIĆ:

Dobro, vi se slažete sa tačkom 1. i prvim stavom tačke 2. to sam shvatio.

S čime se dalje ne slažete?

DR. FRANJO TUĐMAN:

Ovo drugo ništa, ovo drugo ostaje za raspravljanje, toliko da se o tome ne bismo mogli sada dogovoriti, jer i onako već sada kasnimo.

I znači ovu treću tačku, umjesto ovoga što Milan kaže novo ustavno uređenje, nego novo uređenje jugoslavenske zajednice.

SLOBODAN MILOŠEVIĆ:

Možemo mi celo to da izostavimo.

37/3/HLJ

DR. FRANJO TUĐMAN:

Ne, dobra je ova prva rečenica, mislim da je prva rečenica dobra bez ovog ustavnog uređenja.

SLOBODAN MILOŠEVIĆ:

To ne znači ništa onda.

DR. FRANJO TUĐMAN:

Ili prihvatite Kirin prijedlog.

SLOBODAN MILOŠEVIĆ:

Ja mislim da mi možemo s ovom 1. i 2. tačkom i da vidimo 2. tačkom 1. stava i da vidimo dalje šta je. Možemo za sada, da uzmemo da konsultujemo i ljude koji se bave odbranom da vidimo na koji način možemo da definišemo ovo pitanje armije. A ovaj bi stav koji kaže u okviru novog uređenja treba voditi računa o zajedničkim interesima odbrane u promjenjenim jugoslovenskim i međunarodnim okolnostima, može slobodno da ostane.

MILAN KUČAN:

Dobro, što vam je toliko stalo do te odbrane i armije.

Važno je to da smo se mi dogovorili da je moguće diskutirati o novom konceptu zajednice, da tu postoje dva različita prilaza, da se polazi od tih građanskih i ljudskih prava i o pravnom samoopredjeljenju.

37/4/HLJ

I da ćemo o spornim pitanjima diskutirati i dalje. I tačka 8, i 9. to su te tačke koje su i u vašem tekstu i one mogu ostati, da apeliramo na građane i da apeliramo na međunarodnu javnost. To može ostati.

SLOBODAN MILOŠEVIĆ:

A zašto vam smeta tačka 7. izvinite?

MILAN KUČAN; .

Zato jer nemaju.

SLOBODAN MILOŠEVIĆ:

Šta nemaju?

MILAN KUČAN:

Ti predlažeš da se razriješi SIV i da se napravi administrativna vlada,

DR. FRANJO TUĐMAN:

Vidite jednu stvar, na tom pitanju baš jednu proturječnost u vašem prilazu.

Vi s jedne strane pozivate na Ustav, a s druge strane ...

SLOBODAN MILOŠEVIĆ:

Upravo to nije kontradikcija nikakva, naprotiv.

37/5/HLJ

Želimo da popravimo situaciju da imamo neki organ koji funkcioniše.

I da idemo s Vladom u koju svi imamo povjerenja.

MILAN KUČAN:

I sa Predsjedništvom koje je ustavno sporno.

DR. FRANJO TUĐMAN:

Drugim riječima, ne možemo se jedan čas pozivati na ustav, a drugi čas prelaziti.

Shvatimo da smo u jednom prijelaznom razdoblju kada želimo naći politička rješenja da bismo što bezbolnije izašli iz krize.

To bi trebala biti naša mudrost.

SLOBODAN MILOŠEVIĆ:

Vi znači predlažete ...

MOMIR BULATOVIĆ:

Samo kada ukazujemo na nelogično, znadete što je nelogično.

Mi osećamo goruću težinu tog problema. Postoje dvije republike koje zakonima svojim ne priznaju uopšte sve te mjere.

Postoje dvije republike koje traže da se izvrše promjene u SIV-u, to je za vas faktički relevantno.

37/6/HLJ

Faktički, jer vi ne priznajete ništa što je štetno sa vašeg stanovišta i oko toga ne možemo da postignemo dogovor.

KIRO GLIGOROV:

Mislim da to nismo raspravili, to smo rekli da ćemo do sledećeg sastanka staviti na dnevni red.

DR. FRANJO TUĐMAN:

Što se tiče nepriznavanja saveznih mjera, o tome smo razgovarali. Znači po izvještaju savezne vlade i Saveznog ustavnog suda Srbija je donijela 19 zakonskih propisa suprotnih saveznim, Hrvatska 9, Slovenija 6. itd.

MOMIR BULATOVIĆ:

Dozvolit ćete samo da kažem, neću se više miješati.

Ovo je jedini konfederalni element koji nude Srbija i Crna Gora, i onda nailaze na prihvatanje.

38/1/HLJ

Faktički mi nudimo konfederalnu vladu, kako je ja doživljavam.

MILAN KUČAN:

Upravo, to je jedino na koje se ne može pristati, ne zbog nas.

Jer, jedina stvar koja ne može imati konfederalni element, to je Vlada.

Dakle, tražite konfederalne elemente na tačkama na kojima to ne mogu biti.

SLOBODAN MILOŠEVIĆ:

Nije reč o konfederalnom elementu u bukvalnom smislu.

Nego, ako je reč o zajednici u kojoj se nalazi više republika bez obzira jesu li suverene ili nisu suverene, valjda je jasno da Vlada mora da uživa poverenje svih tih republika.

MILAN KUČAN:

Oprosti Sloba samo jednu malu repliku. Mi koji smo poznati konfederalisti i separatisti nikada nismo tražili da Vlada bude sastavljena po republičkom ključu, ravnopravno i da ministri odgovaraju republikama, nikada nismo to tražili.

SLOBODAN MILOŠEVIĆ:

Je li mi to tražimo?

38/2/HLJ

MILAN KUČAN:

Da, razgovor tvoj samnom je rekao treba smjeniti ovu dvojicu vaših jer ne rade u skladu s interesima republike Srbije.

SLOBODAN MILOŠEVIĆ:

Nije reč o tome.

DR. FRANJO TUĐMAN:

A zašto vas ne zadovoljava, recimo molim vas ovo što je kraće bilo, a nije bilo nešto što ipak zahtjeva ovako daljnju raspravu.

Ja sam predložio Predsjedništvu SFRJ osigurati da ono djeluje kao zajedničko tijelo, ali i kao predstavnik svih republika.

Odluke savezne skupštine donositi u Vijeću republika. U djelatnosti i sastavu SIV-a postići suglasnost republika. To je kraće i jasnije.

SLOBODAN MILOŠEVIĆ:

Da, ali zašto bi mi sada bez ikakve potrebe suspendovali Skupštinu SFRJ i sebi pripisali pravo da suspendujemo Skupštinu SFRJ.

Mi možemo da zadržimo ovu 3. tačku koja govori o Saveznom izvršnom veću.

38/3/HLJ

KIRO GLIGOROV:

... Saveznog izvršnog veća može izvršiti samo Skupština.

SLOBODAN MILOŠEVIĆ:

Naravno, ali ...

DR. FRANJO TUĐMAN:

Mi samo predlažemo kako da izađemo iz ove krize. Prema tome, riječ je - Savezno izvršno vijeće, Vijeće savezne skupštine, ona i onako ima produljeni mandat, izgubila je svaki autoritet i samo služi za što, za nametanje nečijih odluka. Jović istupa pred njega, čas Marković. I kakvi su rezultati, kompliciranje situacije.

KIRO GLIGOROV:

Neznam obzirom na vreme, ja mislim ipak da treba da kažemo tačno šta smo danas napravili. Mi smo napravili jedan ozbiljan korak u razjašnjavanju medju nama mnogih pitanja. Da kažem da smo raspravljali o tom konceptu, o ovom konceptu, ustanovljene su i tačke saglasnosti i razlike dosta značajne koje postoje u pojedinim pitanjima. Slijedeće nedjelje ćemo nastaviti našu raspravu, još ćemo to svi malo prodiskutirati.

SLOBODAN MILOŠEVIĆ:

Ali evo, mi imamo ovdje već saglasnost o tačkama

38/4/HLJ

1. i 2. prvi stav, i imamo saglasnost u tačkama 8, 9, 10. i 11.
To sam shvatio.

Ako je samo to neki minimum koji može da se objavi,
ne smeta i to da se objavi.

(Upadica: Šta ćemo s novinarima koji čekaju?)

Novinarima ćemo da objasnimo da se ni u čemu ne
slažemo, to će da bude najbolji efekat koji smo postigli na da-
našnjoj sednici.

MILAN KUČAN:

To i odgovara istini. Konačno ćemo morati priznati
istinu. Jer do kraja ćemo doći do pitanja, ovo uređenje ne
odgovara Republici Srbiji odnosno srpskom narodu. To će biti na
kraju odgovori.

Ako je tako onda od toga podjimo sledeći put.
Kako rešiti u uslovima kako su se historijski stvorili problem sr-
pskog naroda.

Za mene recimo gledajući je pitanje relevantno.
Da li vi možete meni reći, dobro, pod uslovima pod kojima ćemo
se dogovoriti mi ćemo priznati granice onakve kakve su se stvo-
rile u Sloveniji i Slovenija može da postavi to pitanje. Dakle,
to bi za mene bilo relevantno, ali šta će biti s vama.

Ja vidim da je problem tu, naš zajednički, svih
nas, od onog našeg razgovora u Beogradu kada ste vi u saopštenju
tražili da se napravi da imate pravo da živite u istoj državi.
Ja sam rekao da, poštujući naravno jednako pravo svih drugih.

38/5/HLJ

MOMIR BULATOVIĆ:

Buđimo dosljedni, ne radi se samo o problemu srpskog naroda, nego o problemima delova svih naroda jugoslavenskih koji sada ostaju u nematičnim državama.

Ja sam već napomenuo da ćemo se susresti sa takvim problemom u Crnoj Gori.

KIRO GLIGOROV:

To je upravo jedan od vitalnih interesa zašto hoćemo da sačuvamo ...

ALIJA IZETBEGOVIĆ:

Da se naprežemo i mučimo zbog toga, da taj problem postoji. Pošto da ne možemo da riješimo u okviru neke jedinstvene Jugoslavije ni federativne Jugoslavije tražimo načina da opstane to u vidu jedne jugoslovenske zajednice država. U kojoj bi ipak zakoni i određeni odnosi osiguravali da ti narodi ne budu ugroženi, ne budu nacionalne manjine i da ne dodje do općeg iseljenja i ugrožavanja. To je cilj.

MILAN KUČAN:

.. stvorila upravo da bi u Evropi, jer Evropa je bila problem stvorila zaštitu onih dijelova naroda koji ne mogu živjeti u matičnim svojim državama.

I ja s time najviše imam iskustva, znam kako to izgleda. Jedno je ..

39/1/JG

... pravna zaštita, formalno, a drugo je činjenica, činjenično stanje što se Slovenaca tiče i u tim državama.

SLOBODAN MILOŠEVIĆ:

To praktično znači da gospodin Tuđman predlaže i ispada da u stvari ovaj srednji deo koji je na odredjen način elaboriranje nekih konkretnih stvari ne bi mogao u ovom trenutku da se smatra finalizovanim za odlučivanje, a da zaključno sa prvim stavom tačke 2. i od tačke 8. 9. 10. i 11. su ta opšta pitanja o kojima ovdje postoji saglasnost i da bi to onda da bude za ovu prvu rundu neko saopštenje.

MILAN KUČAN:

Oprosti, jedan i dva kaže, prvi stav tačke 2.

DR FRANJO TUĐMAN :

Ali, u prvom stavu tačke 2. ima - slobodno izražene volje svakog naroda ponaosob, da referendum ne mora biti samo referendum, mi po Ustavu imamo pravo

SLOBODAN MILOŠEVIĆ:

Dobro, ali valjda nećemo osporiti i referendum.

DR FRANJO TUĐMAN:

Ne moramo, ja ga ne odbacujem, naprotiv, ali ne samo na referendum, nego možemo reći načelno na referendum.

39/2/JG

SLOBODAN MILOŠEVIĆ:

Ovdje govorimo o jednom jedinom nespornom stavu koji smo svi imali, to je pravo svakog naroda na samoopredjeljenje uključujući na pravo na otcjepljenje, prema tome, to je jedna čista stvar, ako se oko toga ne možemo složiti, onda neznam oko čega se možemo složiti, a ovdje se obraćamo građanima da se poštuje neki poredak, ne raspravljamo za sada pitanja odbrane, ne raspravljamo za sada pitanja međunarodnih odnosa, ne raspravljamo, ostavili smo za iduću nedjelju pitanja funkcionisanja saveznih organa, govorimo o podrški međunarodnoj zajednici, saglasni smo da nastavimo međusobne razgovore, kao i razgovore u Predsjedništvu i da smatramo da se konstitutivni akt jugoslavenske zajednice treba da usaglasi svih predsjedničkih i republičkih tela. Što tu ima oko čega mi ne možemo da se složimo kao nekog minimuma, a ja prihvaćam kao drugo rešenje evo, dajte objavite ovaj vaš prijedlog koji ste vi dali, mi isto da objavimo ovaj prijedlog koji smo mi dali.

MILAN KUČAN:

na

A mi jedan i drugi objavimo primjedbe, i na jedan i na drugi.

SLOBODAN MILOŠEVIĆ:

Nema problema, svatko od nas može da uradi i ovlašten je to da uradi.

39/3/JG

Mi smo na licu mesta na bazi vašeg teksta napravili tekst koji mi smatramo prihvatljivim, zašto, ako ćemo da kažemo javnost neka se upozna pa neka vidi javnost koliko smo mi tu centralisti, dogmati itd.

Ja neman nameru da se na konferenciji za štampu svadjam.

MILAN KUČAN:

Mi moramo saopćiti javnosti o čemu smo razgovarali do čega smo došli, došli smo do toga, jedino što nismo rekli u tome kako ti predlažeš da ipak postoje dva koncepta, i dalje

SLOBODAN MILOŠEVIĆ:

Ja bih što se tiče tehničkog dalje rada dao ovo saopštenje, dakle koje je nespornom, koje ne nesporno, a novinari ostavio neka nas pitaju što hoće, to je njihova stvar, ako ćemo mi sada svaki od nas poseban govor drži o tome što mi mislimo mi ćemo onda da repriziramo naše današnje

MILAN KUČAN:

Nisam ja mislio da ti njima držiš govor nego on će te pitati koje su razlike.

SLOBODAN MILOŠEVIĆ:

Neka izvoli, neka pita, što se mene tiče.

39/4/JG

MILAN KUČAN:

I ako se složimo za ovakvo saopštenje

DR FRANJO TIEMAN:

Ono glavno treba pretvoriti u tekst , ako je re-
čeno.

MILAN KUČAN:

Oprostite, interesira me jedno pitanje - pravo na-
roda na otcjepljenje, kako je to razumljeno.

SLOBODAN MILOŠEVIĆ:

O tome mi možemo da razgovaramo vrlo dugo, ja ga
razumijem bukvatno - pravo naroda na samoopredjeljenje i ot-
cjepljenje, to je ono što je jedna notrna stvar o kojoj smo mi-
lijun puta razgovarali i možemo za sledeći put da izvršimo jed-
nu detaljnu elaboraciju i toga

MILAN KUČAN:

Kako naroda na ocjepljenje.

SLOBODAN MILOŠEVIĆ:

Izbaci otcjepljenje. Pravo svakog naroda na samo-
opredjeljenje. Izbacu uključujući pravo na otcjepljenje.

MILAN KUČAN:

Nije važno udruženje, otcjepljenje, nego pravo naroda

39/5/JG

na samoopredjeljenje, jer taj narod je apstraktna kategorija.

SLOBODAN MILOŠEVIĆ:

Kako može da bude apstraktna kategorija.

Postoji slovenački narod, postoji slovenački narod,
apstraktna kategorija.

MILAN KUČAN:

Slovenački narod nema pravo kao narod na samoopred-
jeljenje jer je on organiziran politički u četiri države.

SLOBODAN MILOŠEVIĆ:

Ja prvi puta sada od tebe čujem da dovodiš u pitanje
pravo naroda na samoopredjeljenje.

MILAN KUČAN:

Ja te pitam kakav narod, srpski narod onako kako
on živi ili srpski narod u

KIRO GLOGORV:

Slovenački narod u Sloveniji.

MILAN KUČAN:

Ja za sebe to tražim ali Sloba uvijek govori o pravu
srpskog naroda u srpskoj republici i van nje.

39/6/JG

SLOBODAN MILOŠEVIĆ:

Kako da ja obezbedim u Grčkoj i Bugarskoj....

MILAN KUČAN:

To ja neznam kako.

SLOBODAN MILOŠEVIĆ:

Treba da sednete sa Grcima i Bugarima pa da o tome razgovarate, a mi ovdje sjedimo jedni s drugima, pa razgovaramo.

MOMIR BULATOVIĆ:

U Bugarskoj i u Grčkoj ne živi makedonski narod, sa stanovišta prava, to je makedonska narodna manjina, nacionalna manjina, ali okrenimo, pravo republike kao države na samoopredjeljenje do otjepljenja, kako da se otcjepi država.

./.

40/1/HLJ

Idemo stalno u neke apsurde.

MILAN KUČAN :

Ne, ne, nisu to apsurdi. Treba pogledati šta u međunarodnim aktima o tome piše i tamo je sasvim jasan odgovor. Ja samo to pitam, da li ti to znaš i da li se pod tim to razumije.

ALIJA IZETBEGOVIĆ:

Ovo je vrlo jasna formulacija.

MILAN KUČAN:

Za mene je jasna, mislim meni ne smeta. Slovenci smo se odlučili u Sloveniji onako kako smo plebiscitom odlučili.

Problem koji je, ti govoriš za crnogorski narod, ako je to po kvantitetu manji problem, ali kvantitativno veliki problem koji jeste kvalitet, to je problem srpskog naroda.

I tada kada smo mi razgovarali izričito ste vi rekli da vi ne pristanete da srpski narod gdje god bude u poziciji nacionalne manjine, onda od toga slijedeći puta moramo poći.

SLOBODAN MILOŠEVIĆ:

Dobro, da podjemo slijedeći puta i od toga da rasčistimo sva ta pitanja, ali da rasčistimo i pitanja koja danas ne možemo da se saglasimo da ih rasčistimo.

40/2/HLJ

Pa ćemo verovatno u trećem turnusu kad stignemo kod tebe da se dogovorimo da rasčistimo možda opet sledeća pitanja koja će se otvoriti.

Ja mislim da smo mi danas otvorili jedan čitav niz pitanja.

MILAN KUČAN:

Pa jesmo, to' su prava pitanja.

SLOBODAN MILOŠEVIĆ:

I da smo otvarali prava pitanja, da se nismo zama-
javali nekakvim perifernim pitanjima, nego prije svega pravim
pitanjima.

MOMIR BULATOVIĆ:

Prisutna je još jedna dilema. Možemo mi sada opšir-
nom elaboracijom na konferenciji za štampu sebi faktički zatvori-
ti vrata za neki naredni susret.

SLOBODAN MILOŠEVIĆ:

To je objektivna opasnost. Ja bih pravo da vam kažem
dao sa^Bštenje, a ako hoćete da držimo konferenciju za štampu možemo
da je držimo, ali onda ćemo odgovarati na pitanja novinara kada
ih postave.

40/3/HLJ

Verovatno smo mi u najneprijatnijem položaju, ali ja od te konferencije ne bežim.

ALIJA IZETBEGOVIĆ:

Ja mislim da treba da izdamo saopštenje a da gospodin Tuđman ima konferenciju za štampu. Ja sam to prošli puta na sebe preuzeo.

SLOBODAN MILOŠEVIĆ:

Ja mislim da to nije dobro. Mi prvo treba da damo saopštenje i poslije toga da odlučimo hoćemo li držati konferenciju ili ne.

Ako ćemo je držati možemo svi da je držimo.

DR. FRANJO TUĐMAN:

Konferenciju moramo održati jer je tu puno novinara, neodržavanje bi bilo već priznanje razlaza.

SLOBODAN MILOŠEVIĆ:

Pošto smo je obećali treba da je održimo.

ALIJA IZETBEGOVIĆ:

Da ne bi bilo nesklada u tome, da li ste se u nečemu složili, da li smo se i u čemu složiti, možemo li to konstatirati?

40/4/HLJ

Ja lično ne vidim nikakvog slaganja, ja ne mogu da ga nadjem.

SLOBODAN MILOŠEVIĆ:

Složili smo se oko ovoga što piše u saopštenju, oko toga smo se složili. Oko pitanja, zavisi od toga kakva će nam pitanja postaviti.

MOMIR BULATOVIĆ:

Čini mi se još smo se oko jedne stvari složili, a to je da nećemo jedni na druge vikati itd. To je bitna stvar.

SLOBODAN MILOŠEVIĆ:

Mi ovdje nismo nikad, barem u ovom sastavu vikali jedni na druge.

DR. FRANJO TUĐMAN:

Ja mislim da možemo izaći sa konceptom o čemu smo se složili.

Složili smo se znači da treba tražiti izlaz na demokratski način, na poštivanju građanskih i nacionalnih prava, na priznavanju prava na samoodredjenje, da smo razmatrali dva u biti poznata koncepta,

Jedan je traženje rešenja u zajednici suverenih republika.

01136066

40/5/HLJ

Drugi je koji predstavlja ...

ALIJA IZETBEGOVIĆ:

Drugo je zajednica države, a drugo je državne zajednice, dva različita koncepta,

DR. FRANJO TUĐMAN:

Da je razmatrano pitanje rada saveznih tijela za koje smatramo da trebaju nastaviti svoju djelatnost, ali u skladu sa traženjem rješenja izlaza iz krize. I kazao bih da smo u vezi s time postavili jedno, neznam da li se možemo suglasiti, ali nije postignuta suglasnost drugih, ali možda bismo mogli kazati da je rečeno da su konkretne mjere savezne vlade dovele do gubljenja povjerenja.

SLOBODAN MILOŠEVIĆ:

Ja to uopšte ne bih spominjao.

DR. FRANJO TUĐMAN:

Dobro, onda spomenite da savezna tijela nastave svoj rad.

SLOBODAN MILOŠEVIĆ:

Ne bih ništa govorio onda o saveznom telima, osim ovoga što već piše u ovom saopštenju.

40/6/HLJ

MOMIR BULATOVIĆ:

Ja bih samo predložio sledeće da konstatujemo i ovo, da postoje dva koncepta, ali da su motivi oba koncepta nastojanja da se demokratskim i mirnim putem razreši kriza. To znači da to nije sporno.

Sporan je samo način kako mi to mislimo.

MILAN KUČAN:

To je polazište, rješenje demokratskim putem i da u traženju rješenja postoje dva koncepta.

MOMIR BULATOVIĆ:

Ali je bitna jedna stvar, zbog medijskog rata i zbog naše sveukupne posvajdanosti, mislim da bi to trebalo da naglasimo.

Znači jedni u druge da ne sumnjamo, da imamo takvu intenciju i da s takvim motivima pristupamo. Razlike su se pojavile.

ALIJA IZETBEGOVIĆ:

Možemo li reći da smo se ipak, oko dvije stvari vrlo približili s gledištima, to je problem subjektiviteta

41/1/JG

buduće zajednice, jugoslovenske i republika i pitanje obrane.
Čini mi se da smo tu vrlo bliski.

SLOBODAN MILOŠEVIĆ:

To su pitanja koja smo mi ostavili za sledeći put.
Sada smo prešli preko onoga šta možemo da kažemo sada, a ipak
smo ostavili za sledeći puta,, da ostavimo pitanje obrane, i to
sve ništa nećemo da uradimo, onda ćemo imati ta svoja različita
gledišta i ništa drugo.

DR FRANJO TUĐMAN:

Gospodo, na svoj način bi ipak trebalo konstatirati
neuspjeh, jer to da je uspjeh da smo se mi saslušali, to je ve-
oma malo za takav skup. Znači, ako se mi nismo mogli suglasiti na
tome, na priznanju subjektiviteta republika kao članica zajedni-
ce, onda

ALIJA IZETBEGOVIĆ:

Jesmo se složili time da su subjekti dogovora re-
publike, svih daljnjih dogovora.

DR FRANJO TUĐMAN:

Složili smo se kada smo

SLOBODAN MILOŠEVIĆ:

Ne sada da otvaramo novo pitanje, a zatvaramo drugim

41/2/JG

tim ljudima da se tamo pojavimo i da čujemo kakva će nam pitanja postaviti, pa da ovih nekoliko minuta samo iskoristimo da vidimo hoćemo li da pustimo ovo saopštenje ili nećemo ili ćemo bez ikakvog saopštenja, da li ćemo pustiti oba saopćenja, što god hoćete.

MILAN KUČAN:

Nema ni jedno, 'a ne oba. Postoji tvoja verzija i predsjednikova.

SLOBODAN MILOŠEVIĆ:

Maločas smo preko ove vrzije prešli i ustanovili onaj minimum o kojem nema spora, koliko ja razume. Taj minimum ne kolidira čak ni sa vašim odlukama u Sloveniji.

MILAN KUČAN:

Postoji točka 11. sporna.

SLOBODAN MILOŠEVIĆ:

Koja točka 11?

MILAN KUČAN:

Posljednja, ne mora biti to. Nije toliko sporna, nego to je krajnje ono pitanje, sve ovo drugo je važnije.

SLOBODAN MILOŠEVIĆ:

Zašto to smeta?

41/3/JG

MILAN KUČAN:

Ne smeta, nego nema mesta, da li će u Skupštini biti donijeta, ili ne, to je veliko pitanje.

SLOBODAN MILOŠEVIĆ:

Kako će drugo biti doneta?

MILAN KUČAN:

Postojati će konstitutivni akt, što ako neće biti zajednice.

SLOBODAN MILOŠEVIĆ:

Postojati će konstitutivni akt onih koji će zajednicu. Neka zajednica će postojati, neka zajednica će sigurno postojati.

MILAN KUČAN:

I taj konstitutivni akt u zajednici crnogorsko-srpskoj neće donijeti Skupština SFRJ.

SLOBODAN MILOŠEVIĆ:

Dobro, ali valjda mi ne kažemo donijeti nego kažemo smatramo da treba da bude donijet na osnovu saglasnosti svih republičkih i predstavničkih tela, u Skupštini SFRJ, što drugo može biti?

41/4/JG

DR FRANJO TUĐMAN:

Može biti jer polazimo od toga ako su republike subjekti, a jesu, onda akt o budućoj zajednici mogu donijeti legitimni predstavnici ovlašteni predstavnici tih republika, to je bitna razlika.

SLOBODAN MILOŠEVIĆ:

Kod toga se apsolutno ne možemo složiti.

DR FRANJO TUĐMAN:

Onda ga izbaci.

SLOBODAN MILOŠEVIĆ:

Onda nema zajednice uopšte.

DR FRANJO TUĐMAN:

Kako nema,

KUČAN MILAN:

... u zajednicu osnivati federacija, nego će valjda Crna Gora, Srbija, Makedonija, Bosna i Hercegovina, Hrvatska i Slovenija, neće valjda federacija osnivati.

DR FRANJO TUĐMAN:

To je upravo prilaz, to je razlika. Vi polazite od toga da federacija i to takva federacija u kojoj vaš koncept ima

41/5/JG

pretegu da donese taj akt, ne, mi stojimo na stanovištu da taj akt treba da bude rezultat sporazuma, dogovora, ugovora izmedju republika.

SLOBODAN MILOŠEVIĆ:

Piše ovdje na osnovu saglasnosti svih republičkih i predstavničkih tela, u Skupštini SFRJ.

MILAN KUČAN:

Time završava stvar što se nas tiče.

DR FRANJO TUĐMAN:

Nije najprije postojala Evropska skupština, ona donijela, nego su najprije sklopljeni rimski, ugovori, da bi se došlo do Evropske skupštine, do evropske komisije, do evropskog vijeća itd.

MOMIR BULATOVIĆ:

Ja ovdje ne govorim u tom smislu, s pravo na to upozoravate, samo ja to uopšte ne tvrdim, samo tvrdim da je tehnički nemoguće usaglasiti 6 međusobnih, izračunajte koliko je to

MILAN KUČAN:

Vrlo jednostavno. To je ratifikacija međunarodnih ugovora, po istom principu.

41/6/JG

SLOBODAN MILOŠEVIĆ:

Ti stalno polaziš od toga da neće postojati nikakva državna zajednica.

MILAN KUČAN:

Ako hoće postojati, nju će osnivati republike, a ne federacija, ne zajednica, ne može zajednica sama sebe osnovati.

SLOBODAN MILOŠEVIĆ:

Što je Skupština SFRJ nego predstavništva Republika sa imperativnim mandatom.

MILAN KUČAN:

To je izvedeno predstavništvo.

SLOBODAN MILOŠEVIĆ:

Danas odlučuje, Skupština Slovenije daje odluku i onda se ta odluka te prenosi Skupštini SFRJ.

MILAN KUČAN:

Zašto je potrebno potvrditi tu odluku koja je donijeta u Skupštini Slovenije za republiku Sloveniju?

SLOBODAN MILOŠEVIĆ:

Kako potvrditi? Pa valjda treba svi prvo da se dogovore

/1/HLJ

to potvrditi.

Valjda prvo treba da se svi dogovorimo o konstitutivnom aktu pa da je damo da je zajednički proglasimo.

A šta je zajedničko proglašavanje toga?

MILAN KUČAN:

To otvara onu suštinsku i koncepcijsku razliku. Svako pitanje konkretno dovodi do toga.

SLOBODAN MILOŠEVIĆ:

Dobro, da izbacimo tačku 11. Ostaje znači ovo naprijed. Mogu da se izbrišu samo brojevi, a sadržaj neka ostane isti.

MILAN KUČAN:

Je li dobra formulacija, Jugoslavija kao državna zajednica ravnopravnih naroda u međunarodno priznatim granicama postoji i bilo kakva promjena njenog državnog uređenja moguće je jedino na ...

SLOBODAN MILOŠEVIĆ:

To su slobodno izražene volje.

MILAN KUČAN:

Promjene Jugoslavije moguće su, i tako napišite.

1/2/HLJ

DR. FRANJO TUĐMAN:

Da, u tom smislu da se napiše.

MILAN KUČAN:

S kim je to polemika postoji i ne postoji.

SLOBODAN MILOŠEVIĆ:

Valjda ćemo to da konstatujemo. Pa dobro hoćemo li sada da vratimo stvar na početak i da ništa ne poštujemo, čak i od onoga što smo se malo pre dogovorili.

MILAN KUČAN:

Ja to pitam, što je potrebno ono između ovih zapeta.

SLOBODAN MILOŠEVIĆ:

Ja onda predlažem da mi objavimo ovaj naš predlog. Vi objavite onaj koji smo predložili, i nemojte da se svadjamo.

MILAN KUČAN:

Tko vi, nitko nije predložio, prijedlog je predsjednikov, on je rekao njegov.

SLOBODAN MILOŠEVIĆ:

Dobro, on je rekao njegov, mi ćemo dati naš, vi kažite šta god vi hoćete.

12
/3/HLJ

MILAN KUČAN:

A tko smo mi?

SLOBODAN MILOŠEVIĆ:

A nama nitko ne brani da imamo svoj predlog. Nema tu nikakvih problema.

Trudili smo se da dodjemo do zajedničkih stavova, došli smo do njih, sada se ponovno vraćamo čak i na te zajedničke stavove.

MILAN KUČAN:

Oprosti, nisam ja opovrgao nikakav zajednički stav, nego te pitam je li potrebno da to između zagrada stoji, odnosno ovih zapeta.

Sa kim polemiziraš da Jugoslavija postoji.

SLOBODAN MILOŠEVIĆ:

Pa ni kim ne polemiziram, konstatujemo ...

MILAN KUČAN:

Suština je toga stava da Jugoslavija onakva kakva je može da se menja na način kako je ovdje napisano.

SLOBODAN MILOŠEVIĆ:

Ali suština je i da postoji, pa se nešto što postoji menja.

42
/4/HLJ

DR. FRANJO TUĐMAN:

Čekajte molim vas, zašto vas ne zadovoljava ova predložena formulacija.

Državnu zajednicu jugoslavenskih naroda u sadašnjem, znači priznanje da postoji državna zajednica, to je u mojoj formulaciji državna zajednica jugoslavenskih naroda u sadašnjim međunarodnim priznatim granicama moguće je održati jedino na način da se ona preustroji u dobrovoljni sporazum, savez ili zajednicu suverenih država.

SLOBODAN MILOŠEVIĆ:

Ne, to je sasvim onda druga koncepcija.

DR. FRANJO TUĐMAN:

To je naša koncepcija.

SLOBODAN MILOŠEVIĆ:

To je jasno, a ovo što mi govorimo nije naša koncepcija, nego jedno faktičko stanje sa koga mi polazimo, jer da je naša koncepcija mi bi onda rekli Jugoslavija postoji i može se konstituisati samo kao demokratska federacija.

Mi ne smatramo da smo dotle došli da možemo u ovoj evoluciji naših razgovora to da tražimo a ovo je neki minimum oko koga smo svi saglasni.

Prema tome, hajde da se tu razumemo, ako se ne razumemo nema nikakvih problema.

75/HLJ

MILAN KUČAN:

Razumijemo se, ja vas jedino pitam kome je potrebno reći da Jugoslavija postoji.

SLOBODAN MILOŠEVIĆ:

To je potrebno reći građanima Jugoslavije.

MILAN KUČAN:

Gradjanima Slovenije nije to potrebno. Ako je potrebno gradjanima Srbije onda podjimo od toga, jer oni ne vjeruju da postoji Jugoslavija, koju brani armija.

SLOBODAN MILOŠEVIĆ:

Znaš šta, mi možemo sada da predjemo na jedan mnogo niži nivo razgovora, koji ja sebi verujte mi ne bih želio da dopustim.

MILAN KUČAN:

Oprosti ja te pitam, zašto je potrebna ta elaboracija, jer meni je suvišno takvo saopštenje.

SLOBODAN MILOŠEVIĆ:

Onda je sve suvišno, onda ne treba davati nikakvo saopštenje.

⁹
-1 1/2 /6/HLJ

MILAN KUČAN:

Nije, suština tog stava ovdje i te rečenice je kako se Jugoslavija može mijenjati, a ne da ona postoji.

SLOBODAN MILOŠEVIĆ:

Ta postojeća Jugoslavija kako se može mijenjati.

KIRO GLIGOROV:

Šta smeta samo da kažemo, Jugoslavija kao državna zajednica ravnopravnih naroda sa međunarodno priznatim granicama može da se menja, odnosno njeno državno uređenje moguće je menjati ...

I zašto je potrebno zaista reći postoji.

SLOBODAN MILOŠEVIĆ:

Dobro, hajde ovako da kažemo, ovo je Kirin predlog da Jugoslavija kao državna zajednica ravnopravnih naroda, u međunarodno priznatim granicama, ne može i njeno državno uređenje moguće je menjati .. onda smo se složili oko toga.

MILAN KUČAN:

I ostali smo na nivou, a ja sam jedino to predložio, prvo sam te pitao zašto je potrebno da vidim razlog.

42/7/HLJ

DR. FRANJO TUĐMAN:

Samo molim ovdje bez referenduma.

SLOBODAN MILOŠEVIĆ:

To je stvar koja je valjda jedino nesporna.

DR. FRANJO TUĐMAN:

Zato što mi u ustavu hrvatskom imamo i drugu mogućnost.

SLOBODAN MILOŠEVIĆ:

Dobro, ali mi sada razgovaramo o tome šta mi možemo da se saglasimo i u kom pravcu da razgovaramo. Ja ne vidim zašto bi mogli sada da kažemo sada još bez referenduma.

KIRO GLIGOROV:

Samo da pitam ovo, da li ostaje slobodno na osnovu slobodne izražene volje svakog njenog naroda ponaosob.

Ako to ostaje, onda je u redu.

slobodan

SLOBODAN MILOŠEVIĆ:

Ne, to ja ne mogu da prihvatim, to moram da vam kažem.

Referendum je jedina reč koju zaista mislim da je neophodno afirmisati.

42/8/HLJ

DR. FRANJO TUĐMAN:

Da kažemo načelno referendum.

SLOBODAN MILOŠEVIĆ:

Šta znači načelno referendum?

DR. FRANJO TUĐMAN:

To znači da može referendum, ali da može i odlukom Hrvatskog sabora, što piše u Ustavu.

SLOBODAN MILOŠEVIĆ:

Znadete šta, mi da se sada ogradimo jedno po jedno, skidamo jednu po jednu ovde reč i na kraju će da bude kao da nema ništa.

DR. FRANJO TUĐMAN:

Ali dragi gospodine Miloševiću, vi ste uzeli ovaj moj prijedlog pa ste izbacili sve ono što vam nije odgovaralo, i stavili svoje.

Prema tome molim.

SLOBODAN MILOŠEVIĆ:

Onda ste vi uzeli ovaj prijedlog, pa izbacili sve što nije odgovaralo i stavili svoje i malo pre smo to usaglasili.

Sada idete dalje da menjamo stvari o kojima smo se već saglasili.

42/9/HLJ

Nemojte tako da razgovaramo.

ALIJA IZETBEGOVIĆ:

Ja mislim gospodine Tuđman da nije sporan referendum, sporna je jedna stvar, tko je na referendumu, građani republike ili narodi posebno.

To je jedino sporno.

SLOBODAN MILOŠEVIĆ:

Znadete šta, dajte ta sporna pitanja da raspravljamo na našim sledećim sastancima.

DR. FRANJO TUĐMAN:

Kažimo onda jedino na osnovu slobodno izražene volje svakog naroda i točka.

SLOBODAN MILOŠEVIĆ:

Na referendumu, a kako će drugačije narod da izrazi volju nego na referendumu.

DR. FRANJO TUĐMAN:

Dragi gospodine Miloševiću, vi ćete biti jako iznenadjeni referendumom u Republici Hrvatskoj

SLOBODAN MILOŠEVIĆ:

Tim pre treba da prihvatite.

42/10/HLJ

DR. FRANJO TUĐMAN:

Ja ga prihvaćam, vidite što, ja ga prihvaćam i imamo u Ustavu Hrvatske i referendum, ali imamo i odluku u završnim odredbama s obzirom na situaciju u kojoj se nalazimo da hrvatski sabor može donijeti i bez referenduma takvu odluku.

Jer nećemo dopustiti nikakav diktat, niti prijetnju jugoslavenskom armijom,

SLOBODAN MILOŠEVIĆ:

Ja nisam čuo da referendum bilo kome predstavlja diktaturu.

DR. FRANJO TUĐMAN:

Ne referendum, on ne predstavlja, jasno.

SLOBODAN MILOŠEVIĆ:

Evo, prihvatili smo ovu Kučanovu :

./.

43/1/UJG

intervenciju, ja vas molim da ostanemo onda u granicama ovog teksta za koji smo se dogovorili ako to nema mogućnosti, onda dajmo da damo ceo ovaj naš tekst i ovaj vaš tekst i da ne razgovaramo dalje o tome danas.

DR FRANJO TUDMAN:

Možda bi bilo bolje da damo oba teksta, pa da kažemo, to je to i to.

SLOBODAN MILOŠEVIĆ:

Nemam ništa protiv, odmah prihvaćam.

KIRO GLIGOROV:

Nema ništa protiv, može tako, ali za uspješniji tok daljnjih razgovora bilo bi bolje da

DR FRANJO TUDMAN:

... da damo jedno kratko priopćenje u onom smislu kako što je rečeno.

SLOBODAN MILOŠEVIĆ:

Što smo radili do sada? Ako ni ovo ne možemo da prihvatimo onda treba dati oba teksta, da tražimo, da pišemo treće saopćenje pošto smo tri sada razgovarali o ovome, ja ne vidim zaista nikakvog razloga.

01136085

43/2/JG

ALIJA IZETBEGOVIĆ:

Ovo nisu saopćenja, ovo su koncepti, saopštenje je što smo radili.

SLOBODAN MILOŠEVIĆ:

Ovo je minimum oko toga smo se složili.

MILAN KUČAN:

U tom minimumu fali nešto. Postoje dva koncepcijska prilaza, na ovim principima koji su ovdje napisani, postoje dva koncepcijska prilaza, zajednička država, odnosno jedna država i zajednica država, najkraće rečeno. To nije nigdje napisano.

SLOBODAN MILOŠEVIĆ:

Dopišite da je konstatovano da postoje dva koncepcijska prilaza, zajednička država i savez država i da će se dalje na toj osnovi voditi rasprava, rasprava u sastavu u kojem je danas vodjena.

MILAN KUČAN:

Na slijedećim razgovorima.

DR FRANJO TUĐMAN:

Onda ne treba ništa drugo. Da smo razmatrali sva pitanja.....

43/3/JG

(Upadica: Više pažnje raznim problemima.)

ALIJA IZETBEGOVIĆ:

Treba reći kako je tok sastanka išao.

SLOBODAN MILOŠEVIĆ:

Ja mislim da mi ovaj okljaštreni, da tako kažem, koncept saopštenja prihvatimo i da ga damo, da odgovaramo na pitanja novinara i da idemo kući, to je jedna varijanta, druga varijanta da damo oba ova moguća saopštenja i nema nikakvih problema.

MILAN KUČAN:

Bolje ništa.

Prepišimo onu rečenicu i točku 8. 9. bez tih točaka i 10. i idemo, gotovo.

DR FRANJO TUĐMAN:

Ali kažimo onda

SLOBODAN MILOŠEVIĆ:

Da se daju kao tačke. To je tekst.

DR FRANJO TUĐMAN:

Ali kada kažemo da su , da smo raspravljali, da su se iskristalizirala do kraja dva koncepta, onda moramo reći tko

01136087

43/4/JG

je za koji.

KIRO GLIGOROV:

Ja o ta dva koncepta ne bih govorio, da damo ovo saopštenje i da kažemo - pored ovih pitanja razmatrana su i druga pitanja, konceptijskih razlika, o njima će se nastaviti razgovor na slijedećim sastancima.

MILAN KUČAN:

O ovoj točki 1. i 2. na tim polazištima su dva koncepta i o njima ćemo razgovarati u nastavku.

KIRO GLIGOROV:

Nemam ja ništa protiv, može i tako da se kaže, samo razmišljam o tome.

DR FRANJO TUĐMAN:

Ja mislim - inače, nismo kazali što smo uradili i javnost ćemo obavijestiti.

KIRO GLIGOROV:

Kako da održimo jedan pozitivan trend u javnosti u pogledu očekivanja i vere da ćemo ipak nastojati da nadjemo soluciju u ovakvim prilikama.

43/5/JG

ALIJA IZETBEGOVIĆ:

Solucija nema ukoliko neće netko izmijeniti stavove.
To su nepomirljiva dva koncepta.

KIRO GLIGOROV:

Da li su nepomirljiva vidjeti ćemo slijedeći sastanak, itd.

ALIJA IZETBEGOVIĆ:

Jedno je savez država, drugo je državna zajednica, subjektivitet jedne i druge.

SLOBODAN MILOŠEVIĆ:

To poništava i ovo gore, jer onda se ništa ne razumije što smo htjeli da kažemo. Mi ćemo druga pitanja razmatrati u svakom slučaju na slijedećim sastancima.

Na kraju krajeva točka 10. i kaže to da su saglasni da nastave međusobne razgovore itd, prema tome, i to je jedno ohrabrenje.

KIRO GLIGOROV:

Samo jednu stvar da kažem, mislim da onaj materijal koji je bio predat za raspravu na Predsjedništvu SFRJ u kojem smo samo jednu oblast razmatrali, /sastali ^{eksperti koji su se rodno pravnog} oko međuna- subjektiviteta i složili se na ovome što je formulirao ovdje predsjednik

01136089

43/8/JG

Tuđman , to jest i da savez budućih i republike imaju medjunarodni pravo....

SLOBODAN MILOŠEVIĆ:

Ništa, da uvedemo na slijedeći sastanak i to poglavlje.

KIRO GLIGOROV:

Ne vidim razloga da nećemo moći tu da se složimo.

SLOBODAN MILOŠEVIĆ:

Nismo ga raspravljali uopšte.

DR FRANJO TUĐMAN:

Ako nismo.

SLOBODAN MILOŠEVIĆ:

Ali nismo raspravljali i taj rad ekspertske grupe i sve drugo.

DR FRANJO TUĐMAN:

U biti oko toga smo se najviše zadržali.

SLOBODAN MILOŠEVIĆ:

Ja mislim da to možemo da uvedemo na slijedeći sastanak kao.....

44/1/HLJ

Ja mislim da to možemo da uvedemo na sledeći sastanak kao jedno od poglavlja pomoćnik o kome razgovaramo uz sva pitanja koja smo danas pokrenuli, bez ikakvih problema.

Zato nema smetnji.

MOMIR BULATOVIĆ:

Ali i to je druge Gligorov onaj stepen saglasnosti koji je ovladan.

MILAN KUČAN:

Stepen saglasnosti sa alternativom koja pokazuje da postoje dva koncepta,

MOMIR BULATOVIĆ:

Sasvim je izvjesno da se sada opet sve svodi na pitanje mjere subjektiviteta.

SLOBODAN MILOŠEVIĆ:

Čujte logično je, mi smo na prvom sastanku neke načelne stvari rekli.

Na sledećim ćemo da idemo dublje u pitanje odbrane, u pitanje spoljnih poslova. Nešto smo rekli sa prošlog sastanka u Predsedništvu oko pitanja privrede.

Znači, dalje ćemo da produbljujemo i to je taj težak put, ali je jedini put koji može da dađe neke rezultate.

44/2/HLJ

Molim, sva ta pitanja možemo da raspravljamo.

ALIJA IZETBEGOVIĆ:

Samo prošli puta smo imali u privrednom pitanju nekih sedam, osam stvari saglasnosti, a danas nemamo ništa baš.

DR. FRANJO TUĐMAN:

To odlaženje na ta pitanja je bježanje od bitih problema, a bit problema je u tome. Ja se bojim gospodo da ćemo mi doživjeti ovo na što je Kučan ukazivao, da će Slovenija bez obzira na njegovo mišljenje itd. Slovenska skupština donijeti takvu odluku o osamostaljenju itd. pa će onda to i Hrvatski sabor donijeti itd.

Prema tome, onda smo u procesu razlaza, a da nismo pokušali evo da približimo gledišta, možemo li naći pretpostavke za zajednicu.

SLOBODAN MILOŠEVIĆ:

Mi smo pokušali, ali ako je bilo tko računao da ćemo danas mi i taj pokušaj privesti kraju, onda ja mislim da je to bilo nerealno.

Ja mislim da taj pokušaj mi ne možemo da privedemo kraju na ovakvom jednom razgovoru.

MILAN KUČAN:

Ali zato moramo konstatirati da postoji koncepcijska razlika.

44/3/HLJ

I ta konceptijska razlika je ta i da ćemo u njoj u toj razlici diskutirati slijedeći put. Jer, sva su konkretna pitanja riješena jedino unutar nje.

MOMIR BULATOVIĆ:

I ono što je još bitno, pazite, što god mi ovdje odlučili ja mislim da mi ne možemo promijeniti volju poslanika i odbornika u Skupštini Slovenije. Oni će odlučiti onako kako misle.

DR. FRANJO TUĐMAN:

Ni u Hrvatskom saboru.

MOMIR BULATOVIĆ:

Naravno, ali to znači mi treba da tražimo mehanizme za realizaciju te volje.

MILAN KUČAN:

To je moj prijedlog bio ako ste me dobro slušali.

SLOBODAN MILOŠEVIĆ:

Molim vas, možemo li onda ovako da kažemo. Kažemo tačka 10. predsjednici republika saglasni su da nastave razgovore itd. Smatraju za pojedina otvorena pitanja, znači da treba formirati komisije stručnjaka, a da kažemo konceptijske razlike koje postoje bit će predmet razmatranja sledećih sastanaka.

44/4/HLJ

MILAN KUČAN:

Trebamo reći koje su to konceptijske ...

ALIJA IZETBEGOVIĆ:

Najvjerojatnije bi trebalo kazati da smo raspravljali o pitanju karaktera buduće zajednice, je li ona to i to sa problemom subjektiviteta zajednice i ovih republika i problema odbrane.

Da smo tu razmatrali vrlo teška i složena pitanja, da se naravno o tome nije mogla postići saglasnost, ali da su sva ta pitanja isformulirana, odnosno izanalizirana su. Morat ćemo slijedeći puta to rješavati.

DR. FRANJO TUĐMAN:

Bitni problem o kojem se raspravljalo i o kome treba dalje voditi razgovore, jesu dvije različite koncepcije karaktera buduće zajednice. Da li će to biti zajednica suverenih republika ...

MILAN KUČAN:

Ne treba više od toga reći. Dobro moguće je.

DR. FRANJO TUĐMAN:

Zašto ne, da li će to biti zajednica suverenih republika ili savezna država.

44/5/HLJ

SLOBODAN MILOŠEVIĆ:

Možemo da kažemo upravo ovu rečenicu koju sam predložio u nastavku tačke 10. da se kaže, koncepcijske razlike koje postoje, a koje se pre svega tiču karaktera buduće zajednice biti će predmet razmatranja na sledećim sastancima,

ALIJA IZETBEGOVIĆ:

Bit će nastavljene sa razmatranjem, danas smo ih analizirali.

SLOBODAN MILOŠEVIĆ:

Bit će predmet daljnjeg razmatranja,

ALIJA IZETBEGOVIĆ:

Sastanak će se održati tu i tu, itd. Pitat će nas sigurno jesmo li zaključili gdje će se održati sastanak,

DR. FRANJO TUĐMAN:

Vi dajte hrvatski tekst ovoga, pošto se u Hrvatskoj održava sastanak.

Ali da to dadete bez točaka.

SLOBODAN MILOŠEVIĆ:

Ovo ostaje, samo bez numerisanja, ovo 11. ispada, i ovdje se dodaju koncepcijske razlike.

01136095

44/6/HLJ

Ja predlažem da oni prekucaju i da nam dadu da to vidimo.

DR. FRANJO TUĐMAN:

Ali da se mi dotle dogovorimo o budućem sastanku, gdje kada?

Danas smo što bi kazali kartaši otvorili špil karta.

ALIJA IZETBEGOVIĆ:

Slijedeći put je u Beogradu, ali kada?

SLOBODAN MILOŠEVIĆ:

Opet u četvrtak.

./.

45/1/JG

... ja ću kao Franjo da držim u tajnosti gdje će dok razmislim, ali hoću da pitam, iako Franjo nas nije htio da pita, ja ću vas da pitam....

DR FRANJO TUĐMAN:

Prihvatio sam vaš prijedlog da bude na moru.

SLOBODAN MILOŠEVIĆ:

Imate li vi neku posebnu želju?

MILAN KUČAN:

Pazi, to ti je 6. april.

SLOBODAN MILOŠEVIĆ:

Što smeta?

MILAN KUČAN:

Samo te upozoravam, u našoj historiji to ipak nešto znači...

DR FRANJO TUĐMAN:

Hajde da se dogovorimo da ne bismo gubili vrijeme.

SLOBODAN MILOŠEVIĆ:

Hoćemo li da zadržimo četvrtak?

45/2/JG

DR FRANJO TUĐMAN:

O čemu da govorimo?...

KIRO GLIGOROV:

Ovaj subjektivitet.

SLOBODAN MILOŠEVIĆ:

Dajte subestije.

KIRO GLIGOROV:

Subjektivitet, spoljno-politički subjektivitet i
odbrana,

SLOBODAN MILOŠEVIĆ:

Medjunarodni subjektivitet i odbrana.

MILAN KUČAN:

Karakter zajednice.

DR FRANJO TUĐMAN:

To je osnovno pitanje.

ALIJA IZETBEGOVIĆ:

Savez država ili savezna država, to je jedna stvar
i problem subjektiviteta jednih i drugih kao i karaktera, zajed-
nički itd.

45/3/JG

MOMIR BULATOVIĆ:

To može da budu dosadašnji rezultati ekspertnih grupa.

SLOBODAN MILOŠEVIĆ:

To su sve pomoćni materijali.

MILAN KUČAN:

Da vas pitam jednu stvar u vezi tih daljnjih razgovora, ja vas mogu konačno zamoliti da kažete predsjednicima skupština da oni odgovore da li će staviti rezoluciju o razdruživanju na dnevni red ili ne. Ja slijedeće nedjelje moram u Skupštinu sa izvještajem o tim razgovorima, ja moram reći - odgovor može biti da ste vi rekli da neće staviti skupština na dnevni red, odgovor je moguć da ćete staviti na dnevni red.

ALIJA IZETBEGOVIĆ:

Naš je odgovor da će biti stavljen na dnevni red, kakav će biti odgovor, neznam.

MILAN KUČAN:

Mogu li ja vas nazvati u ponedjeljak da mi kažete odkada otprilike to mogu očekivati.

I drugo, da li ste vi spremni razgovarati pod uslovima pod kojima Slovenija može da ostvari svoju plebiscitarnu odluku.

45/4/JG

SLOBODAN MILOŠEVIĆ:

Mi smo spremni da razgovaramo što se mene tiče, o svim pitanjima koje bilo koji od učesnika sastanka stavi na stol za razgovor.

MILAN KUČAN:

Za slijedeći put je dogovoreno to, ne možemo opteretiti sastanak sa niz pitanja. To je pitanje za ubuduće, nego ovo što ja postavljam, to je pitanje za rješenje sadašnjeg stanja i pozicije Slovenije, ako je to prihvatljivo onda bi ja za naredni sastanak pripremio to što treba pripremiti.

MOMIR BULATOVIĆ:

U jednoj sličnoj prilici ja sam mislio da bi sva pitanja materijalnih obaveza i prava treba da radi paritetna grupa, a bilo je mišljenje da to radi SIV.

MILAN KUČAN:

SIV je jedini koji sve mehanizme ima u rukama, dakle prijedlog da pripremi, onako neće pripremiti.

ALIJA IZETBEGOVIĆ:

Da li je bio na Saboru njihov zahtev o razdruživanju.

MILAN KUČAN:

Imate i odgovor njihov.

45/5/JG

DR FRANJO TUĐMAN:

Mi smo na Saboru donijeli rezoluciju o tome. Rekli smo znači da prihvaćamo da se pokrene postupak za razdruživanje sa istovremenim, ovo što ste vi predložili, istovremeni prijedlog.

ALIJA IZETBEGOVIĆ:

Ne za vas, nego da li ste slovenački zahtjev stavili.

DR FRANJO TUĐMAN:

Da, slovenski.

MILAN KUČAN:

Ja ću vam to podijeliti. Ja ovdje imam rezoluciju hrvatsku koja je odgovor na našu rezoluciju, može se to umnožiti, ako hoćete.

./.

46/1/JG

karaktera zajednice, samo pitanje karaktera zajednice, a vi ste nabrojati itd.

SLOBODAN MILOŠEVIĆ:

Vi ste nabrojali pitanje karaktera zajednice, subjektiviteta, to je sve isto.

DR FRANJO TUŠMAN:

Znači pitanje Vlade koje ste vi postavili.

SLOBODAN MILOŠEVIĆ:

To smo se dogovorili da raspravimo na slijedećem sastanku,

(Upadica: Tako ste predložili.)

DR FRANJO TUŠMAN:

Na kraju smo govorili o ovome, itd.

SLOBODAN MILOŠEVIĆ:

Da li ostajete pri ovome što smo se dogovorili sada u toku sastanka da o tome raspravimo. Ja bih vas stvarno molio da pogledate svoje podatke, vidite o čemu se radi, ja sam uveren da mi ništa nećemo da uradimo

MILAN KUČAN:

Alternativa?

46/2/JG

SLOBODAN MILOŠEVIĆ:

Alternativu sam predložio. Zašto ne bi bilo vlade, ako mi svi damo po trojicu uglednih privrednika sa zadatkom da vlada zaštiti zemlju od privrednog kolapsa.

MILAN KUČAN:

Ti se zalažeš za ustavno funkcioniranje saveznih organa.

SLOBODAN MILOŠEVIĆ:

Zar nije ustavno promeniti vladu.

MILAN KUČAN:

Jest, ali ne u vladu koja će raditi to i koja će biti sastavljena tako.

SLOBODAN MILOŠEVIĆ:

Pa vlada treba da radi ono što je najurgentnije, a to je očigledno ono što je najurgentnije.

MOMIR BULATOVIĆ:

To sve može kroz ustavnu proceduru.

SLOBODAN MILOŠEVIĆ:

Zato bih volio da znam u ovoj situaciji što će ta vlada da uradi.

46/3/JG

MILAN KUČAN:

I koga ćete dobiti.

SLOBODAN MILOŠEVIĆ:

Koje bi mi saglasno u republikama dogovorili.

ALIJA IZETBEGOVIĆ:

To je problem , ipak jedan tim koji treba da ima povjerenje, da svatko ne vuče na svoju stranu i točno reći republičke s jednom , drugom, trećom postoji program programa koji će biti par mjeseci itd.

Ovo je sve skupa nezadovoljavajuće stanje i bojim se da ćemo ostati bez Vlade.

SLOBODAN MILOŠEVIĆ:

Mi ćemo u ovim okolnostima produbljivati mere republičke zaštite postojeće politike SIV-a. Jednostavno biti ćemo na to naterani.

KIRO GLIGOROV:

Zar se nismo dogovorili za onih 11 točaka.

SLOBODAN MILOŠEVIĆ:

Zato što nemamo poverenja u taj SIV, što na bazi činjenica koje su toliko tvrde, neznam da li bi mogao neke čvršće činjenice da iznese.

46/4/JG

DR FRANJO TUEMAN:

Imamo jednu apsurdnu situaciju da se slažemo sa općim opredjeljenjem vlade za privrednu reformu.

SLOBODAN MIJOŠEVIĆ:

Svaka vlada mora da ima to opšte opredjeljenje.

DR FRANJO TUEMAN:

U konkretnim koracima....

MOMIR BULATOVIĆ:

U ekonomiji je sve pitanje mjere, ekonomija je samo sastavljena od mjera jer nitko ne spori liberalizaciju uvoza ali nema zemlje koja je otvorila 90 posto uvoza, iako ima 50 posto. Ne možete vi ući na tržište na koje hoćete, osim kod nas to može. Ili recimo, da bi na kraju Ante Marković rekao da neće dati ni jedan jedini dinar državnog programa za crne metalurgije, nije trebao to na početku reći,

KIRO GLIGOROV:

U ovoj situaciji treba naći čarobnjaka da svako poduzima svoje sopstvene mere da neka vlada koja nema mogućnosti da bilo što uradi, uradi ono što smo željeli da uradi, da spase i Zenicu, i Skopsku željezaru i Smederevo, itd.

46/5/JG

MOMIR BULATOVIĆ:

Ja se nadam da treba da skine čelik sa režima slobodnog uvoza.

(Gligorov: I onda je problem riješen.)

Ne možete drugačije riješiti.

KIRO GLIGOROV:

Kada bi to bio problem, do sada bi mogao biti pet puta riješeno. Situacija je takva da mi imamo željezare koje ne mogu opstati, pa neznam što da je.

SLOBODAN MILOŠEVIĆ:

Ja se bojim da mi nedovoljno uvažavamo činjenicu.... Ovdje je sada izbrisan referendum, to smo se dogovorili i preko toga smo prešli, mislim da ne bi bio fer....

MILAN KUČAN:

To smo već radili, pa je bilo obrazloženo razlikom u upotrebi jezika.

SLOBODAN MILOŠEVIĆ:

Ovo nije razlika u upotrebi jezika.

DR FRANJO TUĐMAN:

Rekli smo da stavimo na osnovu slobodno izražene volje svakog naroda i točka.

46/6/JG

SLOBODAN MILOŠEVIĆ:

Ja zaista mislim da smo se dogovorili da treba da
budemo korektni.

DR FRANJO TUĐMAN:

Što se mene tiče nismo se dogovorili.

SLOBODAN MILOŠEVIĆ:

Što se mene tiče, jesmo, dobro. ONda se ništa nismo
dogovorili.

47/1/HLJ

DR. FRANJO TUĐMAN:

Fali republika kao subjekt.

ALIJA IZETBEGOVIĆ:

Naime, radi se o ovome, ovdje je zaista ova odredba nejasna.

Šta ona konkretno znači u jednoj Bosni i Hercegovini.

SLOBODAN MILOŠEVIĆ:

To znači ono o čemu smo razgovarali ceo dan.

ALIJA IZETBEGOVIĆ:

Jesu li to građani republike ili su to narodi u nacionalnom smislu, šta je to?

SLOBODAN MILOŠEVIĆ:

Meni je sada tu jedno pitanje možemo li dati saopštenje, ako ga ne možemo dati onako kada je otišlo na kucanje, moramo ga promijeniti.

MILAN KUČAN:

Saopćenje koga ćemo znati rastumačiti na jedan način.

47/2/HLJ

.. svakog njenog naroda u jugoslavenskim republikama ponaosob na referendumu, onda je to jasno.

ALIJA IZETBEGOVIĆ:

Slobodno izražene volje građana republike, Ako to znači bez referenduma u Bosni i Hercegovini onda je to pitanje drugo.

SLOBODAN MILOŠEVIĆ:

Onda ćemo vidjeti kada budemo dalje razgovarali šta to znači.

ALIJA IZETBEGOVIĆ:

Izjašnjavanje građana republika, to je druga stvar,

DR. FRANJO TUĐMAN:

Može ovako, državno uređenje moguće je mijenjati jedino na temelju slobodno izražene volje svakog njenog naroda, odnosno građana republike.

SLOBODAN MILOŠEVIĆ:

Onda menjamo sve.

MOMIR BULATOVIĆ:

Onda nemate jugoslovenski problem.

47/3/HLJ

SLOBODAN MILOŠEVIĆ:

Onda ne postoji jugoslavenski problem.

MOMIR BULATOVIĆ:

U građanskoj varijanti jugoslovenski problem ne postoji. Kod nas je nacionalni problem.

SLOBODAN MILOŠEVIĆ:

Možemo glavu u pesak da zarinemo.

MOMIR BULATOVIĆ:

A zašto onda niste napravili opšte jugoslovenski referendum svih građana, a ne republika.

DR. FRANJO TUĐMAN:

Čekajte, vi se valjda ne bavite idejom da opće jugoslavenski referendum mogu riješiti slovenskog, ili hrvatskog ili balkanskog.

Pa onda?

MOMIR BULATOVIĆ:

Apsolutno ne, ali ako dignete to sada na nivou republike, ja vas pitam zašto građane onda ne tretirate na nivou sadašnje zemlje. Ja se ne zalažem za to, ali pravo je naroda na samoopredjeljenje i odcjepljenje.

47/4/HLJ

ALIJA IZETBEGOVIĆ:

Znam, ali onda naroda u smislu cijele zemlje. Jer kada se kaže u Evropi narod, ne misli se na Francuski narod, nego se misli na građane Europe. To je drugi pojam, mi ovdje imamo balkanski pojam naroda.

Sada bi Romi trebali posebno da izadju na referendum, Muslimani posebno, Albanci posebno itd. To nitko u Evropi tako ne gleda.

Postoje samo građani republika, a to je narod, to je narod u evropskom smislu riječi.

DR. FRANJO TUĐMAN:

Dobro, zato možemo bez referenduma, slobodno izražene volje svakog naroda.

SLOBODAN MILOŠEVIĆ:

Hajdemo onda da napravimo barem jedan korak, idemo da stavimo tačku, pa precrtamo do kraja rečenicu i gotovo.

ALIJA IZETBEGOVIĆ:

To je u stvari ponaosob kroz nacionalni referendum,

DR. FRANJO TUĐMAN:

Ja nemam ovo vaše, ovo je hrvatski tekst.

47/5/HLJ

I ovo svakog njenog naroda.

ALIJA IZETBEGOVIĆ:

Na osnovu izražene volje naroda na referendumu.

SLOBODAN MILOŠEVIĆ:

Sada ponovno idemo u menjanje formulacije,

Čekajte, sada brišete na referendumu, sada brišete
ponaosob.

Pa dajte da brišemo sve redom jedno za drugim,

DR. FRANJO TUĐMAN:

Kad kažete, svakog njenog naroda.

SLOBODAN MILOŠEVIĆ:

Ja sam ponudio izlaz koji odgovara, nema smisla
da dalje o tome diskutujemo.

DR. FRANJO TUĐMAN:

Ali slušajte, ovo svakog njenog naroda vam podrazu-
meva i ovo što vi hoćete ponaosob.

SLOBODAN MILOŠEVIĆ:

Što vam smeta onda kad podrazumeva,

47/6/HLJ

ALIJA IZETBEGOVIĆ:

Naime, radi se o ovome, treba jasno reći ako su nacionalni referendumu onda ih nazovimo pravim imenom, nacionalni referendumi i gotovo da se zna da su nacionalni referendumi.

SLOBODAN MILOŠEVIĆ:

Molim vas, onda da damo ova saopštenja naša. Nemojte da dalje to sakatimo, sve smo smanjili što je bilo moguće smanjiti u ovom tekstu.

ALIJA IZETBEGOVIĆ:

Važno je samo da znamo šta smo odlučili.

SLOBODAN MILOŠEVIĆ:

Molim vas, ovo što tu piše i tu smo se dogovorili.

ALIJA IZETBEGOVIĆ:

Mi za nacionalni referendum u Bosni i Hercegovini nismo.

SLOBODAN MILOŠEVIĆ:

Dobro, recite to onda.

MILAN KUČAN:

Zašto nećeš da razumiješ u čemu je problem.

47/7/HLJ

Problem je u tome da je neprecizna ta formulacija.
Može se tumačiti tako i drugačije.

SLOBODAN MILOŠEVIĆ:

Neprecizni smo mi, jer mi još treba da se dogovorimo
o mnogo stvari.

DR. FRANJO TUĐMAN:

To jedino može zadovoljiti da budu opet pritisci
svakog njenog naroda, odnosno republike posebice. Gledajte, šta
si ti pristao, to znači da se posebno Muslimani, posebno Srbi,
posebno Hrvati izjasne.

SLOBODAN MILOŠEVIĆ:

Pitanje je kako će se izjašnjavati u Bosni. Kako su
se izjašnjavali sada na izborima, kako su se izjašnjavali.

ALIJA IZETBEGOVIĆ:

Po strankama su se izjašnjavali.

SLOBODAN MILOŠEVIĆ:

Po strankama, ali nacionalnim strankama. Prema tome
nemojte da sada zatvaramo oči pred tome,

DR. FRANJO TUĐMAN:

Ali ova formulacija

48/1/JG

... svakog njenog naroda, odnos republike posebno, odnosi se najedno i drugo, itd.

SLOBODAN MILOŠEVIĆ:

Onda se otvara ovo Momirovo pitanje, ja mislim da ne možemo da se složimo.

Malo pre smo se složili oko cele stvari, mi možemo sada još jedan dan darazgovaramo i sigurno ćemo da prekrajamo 10 puta cijelu stvar.

ALIJA IZETBEGOVIĆ:

Ovo je odlučno pitanje, ovo je pitanje

SLOBODAN MILOŠEVIĆ:

To je pitanje koje nismo dovodili u pitanje.

ALIJA IZETBEGOVIĆ:

U stvari to je pitanje praktički građanskog rata u Jugoslaviji.

SLOBODAN MILOŠEVIĆ:

Pa baš da bi ga izbegli mi treba da idemo na referendum, upravo da bi izbegli građanski rat.

MILAN KUČAN:

Referendum, valjda ćemo po republikama praviti, mi

48/2/JG

smo napravili plebiscit u Sloveniji, ako je plebiscit, ako je referendum naroda, onda znači ti si isključio i Madjare, i Albance, Bugare, Rusine i sve, oni nisu narodi.

SLOBODAN MILOŠEVIĆ:

Neka se uključe.

MILAN KUČAN:

Kako da se uključe kada tražiš referendum po narodima.

SLOBODAN MILOŠEVIĆ:

Mi smo se, ja se nadam dogovorili oko ovog teksta, ako sada treba ponovo da pokrenemo...

MILAN KUČAN:

Mi smo se dogovorili oko principjelnog teksta, ali mi moramo znati oko čega smo se dogovorili, što znate te formulacije, neće valjda Alija ovdje pristati na to da mu je u Bosni referendum po nacionalnostima.

SLOBODAN MILOŠEVIĆ:

Njemu je referendum po nacionalnostima bio i u proteklim izborima.

MILAN KUČAN:

Onda nije potreban referendum nego ti kaži da ti

48/3/JG

tražiš da se prekroji Bosna i Hercegovina, to stavimo, onda ćemo znati o čemu diskutiramo.

SLOBODAN MILOŠEVIĆ:

Hoćeš i to da stavimo na dnevni red slijedećeg sastanka, ako ti tražiš.

MILAN KUČAN:

Mene zanima što smo se danas dogovorili.

SLOBODAN MILOŠEVIĆ:

Dogovorili smo se ovo što piše.

MILAN KUČAN:

To što piše, to se dogovorili nismo.

SLOBODAN MILOŠEVIĆ:

Moramo ga dati, dajmo svoja saopćenja ova koja smo napravili i gotovo.

ALIJA IZETBEGOVIĆ:

To znači i u Srbiji nacionalni referendum i u Bosni, Hrvatskoj, svuda nacionalni referendumi, itd.

MILAN KUČAN:

Isključivanje pripadnika, ne pripadnika jugoslavenskih

4 8/4/JG

5
naroda, odnosno 6 iz tog demokratskog odlučivanja, to znači
to.

ALIJA IZETBEGOVIĆ:

Samo da budu narod u smislu republičkih građana
republike, samo u tom smislu.

MILAN KUČAN:

Kako su o nastanku mogli odlučivati drugi i ne po
nacionalnom principu. Što je velika ustavotvorna skupština Sr-
bije verificirala, odluke delegata Srbije ili odluke delegata
srpskog naroda.

SLOBODAN MILOŠEVIĆ:

Ako mi stavimo glavu u pesak pred problemom nacio-
nalnih odnosa, onda ništa nismo uradili.

MILAN KUČAN:

Ja upravo hoću da ne zabijamo glavu u pesak, jer to
je zabijanje glave u pesak.

KIRO GLIGOROV:

Ako računamo sa budućom zajednicom onda ovo pitanje
nema taj značaj. Ono što smo razgovarali, ako paralelno budemo
išli u razmatranje i procesa svega što je nastalo i zajedničkog

48/5/JG

života i paralelno sa tim dogovor o budućoj zajednici, i odnose previše potencira i dovodi do ovih stvari o kojima ćemo

ALIJA IZETBEGOVIĆ:

Ne pita se.

SLOBODAN MILOŠEVIĆ:

Svi treba da budu pitani.

ALIJA IZETBEGOVIĆ:

Trenutno 27 ima naroda i naodnosti u Bosni i Hercegovini.

MILAN KUČAN:

Vezana su dva velika ozbiljna problema, pa to je to.

ALIJA IZETBEGOVIĆ:

To mogu da budu samo narodi u smislu što se građana republike tiče, u tom smislu, ili treba vidjeti drugo.

SLOBODAN MILOŠEVIĆ:

Narodi postoje u Jugoslaviji.

MILAN KUČAN:

Republike postoje.

48/6/JG

SLOBODAN MILOŠEVIĆ:

Republike isto tako postoje.

MILAN KUČAN:

Pripadnici, odnosno građani koji nisu pripadnici naroda postoje, ako ti njih možeš isključiti iz referenduma, ja i-h ne mogu i neću.

SLOBODAN MILOŠEVIĆ:

MI ne govorimo o bilo čijem isključivanju.

MILAN KUČAN:

Daljnja formulacija govori o tome.

SLOBODAN MILOŠEVIĆ:

Možemo da se dogovorimo.

DR FRANJO TUĐMAN:

Započinjemo jednu raspravu koja zahtjeva na temelju slobode svakog njenog naroda, odnosno republike, točka i s time možemo obuhvatiti jedne i druge.

SLOBODAN MILOŠEVIĆ:

Što znači odnos republike, to nije isto.

DR FRANJO TUĐMAN:

Nije isto, i jasno da nije isto, i baš zato što nije

48/7/JG

nije isto omogućava neki konczynus tu medju nama.

KIRO GLIGOROV:

Neka ostane narod u skladu s reppubličkim ustavom.

ALIJA IZETBEGOVIĆ:

Ili, od izraazene volje gradjana republike na referendumu s obzirom na pravo, gradjana republike itd.

DR FRANJO TUBMAN:

Ako kažemo svakog njenog naroda odnosno republike onda ostavljamo pitanje za raspravu dalje, znači uključena je jedna druga opcija onu koju podrazumijeva prijedlog Miloševića i koji bi s pravom ostvarili.

SLOBODAN MILOŠEVIĆ:

Cijelo ovo saopšćenje i ja predlažem da ga ne dajemo.

MILAN KUČAN:

Ruši nam ovo što je napisano, prema tome, ne možemo pristati.

SLOBODAN MILOŠEVIĆ:

Ne treba pristati, dati ćemo ovo saopšćenje.

MILAN KUČAN:

Slobo da li razumiješ o čemu se

48/8/JG

radi? Ta formulacija isključuje sve one koji nisu pripadnici naroda.

SLOBODAN MILOŠEVIĆ:

Ne isključuje.

MILAN KUČAN:

Onda napravi tako formulaciju da bude jasno, isključuje republike.

KIRO GLIGOROV:

Ako se kaže samo naroda onda glasaju Srbi, Hrvati, Slovenci, Makedonci, Crnogorci, Muslimani....

SLOBODAN MILOŠEVIĆ:

Jugoslovenska država je mislim nacionalne manjine imaju sva prava, ...

DR FRANJO TUĐMAN:

Onda izbacimo taj stavak, pa neka ostane samo prvi, rješenje državno-političke krize Jugoslavije, to je ... građanskih i nacionalnih prava na demokratski način, i izbacimo

SLOBODAN MILOŠEVIĆ:

To ako izbacimo, izbacili smo ostalo

48/9/JG

MILAN KUČAN:

Kažimo na konferenciji za štampu da si se zalagao da pravo odlučivanja o sudbini Jugoslavije imaju samo pripadnici jugoslavenskog naroda, a mi ćemo reći argumente zašto se nismo složili i kvit posao.

MILOŠEVIĆ SLOBODAN:

Nemamo mi što da objašnjavamo jedno i drugo, mi smatramo da se Jugoslavija i jugoslovenska kriza može riješiti jer je to sudbinsko pitanje jugoslovenskih naroda ovdje u narodu, to i ti smatraš.

MILAN KUČAN:

Mi smo plebiscit sproveli, na njima su glasali Slovenci, Mađjari, Talijani i pripadnici drugih jugoslavenskih naroda i narodnosti i to pozitivno jer Slovenaca toliko u Sloveniji nema.

SLOBODAN MILOŠEVIĆ:

Ovdje je reč o granicama koje se mogu menjati, ...

MILAN KUČAN:

U granicama ne žive samo narodi, kada bi živjeli onda bi to bilo vrlo jednostavno.

SLOBODAN MILOŠEVIĆ:

Ja mislim da ova formulacija

49/1/HLJ

Ja mislim da je ova formulacija za sada dobra.

MOMIR BULATOVIĆ:

Milane, šta je Slovenija po definiciji, kako se definiše Slovenija?

MILAN KUČAN:

Republika slovenačkog naroda i pripadnika italijanske i mađarske narodnosti koje su autohtone u toj republici i svih građana koji u njoj žive,

DR. FRANJO TUĐMAN:

Ja predlažem ovo formulaciju koja je kompromisna, da se slobodno izrazi volja svakog naroda, odnosno republike. To je formulacija, mogu se jedni i drugi pozvati na nju. Moramo završiti.

SLOBODAN MILOŠEVIĆ:

Narod nije odnosno republika.

DR. FRANJO TUĐMAN:

Nije odnosno, jasno da nije.

SLOBODAN MILOŠEVIĆ:

Kako ćemo onda da kažemo tako?

49/2/HLJ

DR. FRANJO TUĐMAN:

Zato što znači ne možemo se stvarno, ne prihvaćaju drugi to.

ALIJA IZETBEGOVIĆ:

U stvari imamo samo dvije mogućnosti, ili su to građani, ili su to narodi, to moraju biti samo građani.

SLOBODAN MILOŠEVIĆ:

Mi govorimo o pravu naroda na samoopredeljenje molim vas, ako su građani, svi su građani Jugoslavije u ovom trenutku.

MILAN KUČAN:

Rekao sam ti da postoje međunarodna pravna akta u kojima je to napisano.

DR. FRANJO TUĐMAN:

Vidite, u tome je velika razlika. Po sadašnjem ustavu građanin je Srbije, Hrvatske i Slovenije, a isto potom Jugoslavije, što se zaboravlja.

On je državljanin Hrvatske, Srbije, a potom Jugoslavije. Polazi se sasvim od suprotnog, vraćate čitave pretpostavke za ovu državnu zajednicu na jedne osnove na kojima ona nije čak ni osnovana.

49/3/HLJ

MOMIR BULATOVIĆ:

Ne vraća se gospodine ništa.

DR. FRANJO TUĐMAN:

Inače mislim, općenito u raspravama. Znadete kada je bila riječ o modernoj federaciji, ovo, ono itd. Htjelo se poći dalje u smislu centralizacije i unitarizacije Jugoslavije više nego što je to bilo sadržano u AVNOJ-skim odlukama i u svim socijalističkim ustavima od 1946. do 1974. godine.

Jer su ti ustavi formalno-pravno sadržavali pravo naroda na samoodređenje, suverenost itd. ali jednopartijski sustav to nije omogućavao.

Dobro, mislim da moramo završiti.

SLOBODAN MILOŠEVIĆ:

Ništa, onda dača demo ova naša saopćenja, ja ne vidim drugi izlaz.

MILAN KUČAN:

U njima sva ta razlika principijelna postoji.

ALIJA IZETBEGOVIĆ:

To je bolje učiniti, nego jednom rečenicom ...
ovdje Jugoslaviju.

49/4/HLJ

SLOBODAN MILOŠEVIĆ:

Ovo ne razvaljuje Jugoslaviju, ovo spasava Jugoslaviju od građanskog rata.

MILAN KUČAN:

Neću sada o tome diskutirati, razvaljuje Knin Jugoslaviju i zbog podrške koju Knin ima na osnovu ovakvih formulacija, a te su priredjene za tu formulaciju.

To treba otvoreno reći, to ćemo morati svako kod sebe svojim reći i reći međunarodnoj javnosti. I onda mislim da smo obavili posao.

DR. FRANJO TUĐMAN:

Bit problema jeste u tome. I u tom pogledu ne možemo imati bez obzira ...

ALIJA IZETBEGOVIĆ:

.. da su republike subjekti ovog dogovora.

SLOBODAN MILOŠEVIĆ:

Znam, to je pitanje o kojem smo se dogovarali da raspravljamo kao sledeće pitanje. Ne možemo da se dogovorimo o formulaciji.

49/5/HLJ

ALIJA IZETBEGOVIĆ:

Formulacija može da glasi samo da su to slobodno izražene volje građana svake od republika ponaosob na referendumu. I da onda garantujemo ljudska prava i nacionalna svi uzajamno, jedni drugima.

SLOBODAN MILOŠEVIĆ:

To je pitanje o kojem treba da razgovaramo, to je pitanje za razgovor.

ALIJA IZETBEGOVIĆ:

Na nacionalni referendum, i onda građanski rat u Sarajevu, pucaju ljudi s prozora jedan na drugog, to će nam se dogoditi.

DR. FRANJO TUĐMAN:

Hajde da ne gubimo vrijeme. Pronadjimo jednu formu-
laciju koja će biti prihvatljiva za sve.

SLOBODAN MILOŠEVIĆ:

Vi ste predložili i ja sam prihvatio vaš prijedlog.

ALIJA IZETBEGOVIĆ:

.. građana svake od republika ponaosob, to je jedino što je u redu.

49/6/HLJ

SLOBODAN MILOŠEVIĆ:

Izražene volje svakog njenog naroda ponaosob, i da stavimo tačku, i ništa više.

MILAN KUČAN:

Mi imamo, ako se baš pozivate na sadašnji ustav koliko vam je stalo do pozivanja na njega u njemu stoji, narod odnosno republika, svugdje su te formulacije. Onda stavite tu formulaciju.

DR. FRANJO TUĐMAN:

To sam ja i rekao, u svakom njenom narodu, odnosno republici.

MILAN KUČAN:

Ovako, ja ne mogu pristati, iako mene ne tangira, iza mene je referendum.

DR. FRANJO TUĐMAN:

Hajde stavimo, svakog njenog naroda odnosno republike.

SLOBODAN MILOŠEVIĆ:

Nije odnosno, narod i republika nisu isto.

49/7/HLJ

DR. FRANJO TUĐMAN:

Nisu isto, jasno da nije.

SLOBODAN MILOŠEVIĆ:

Zašto onda tražimo što nije.

DR. FRANJO TUĐMAN:

Pa ne prihvaćaju to' (predsjednik čita).

SLOBODAN MILOŠEVIĆ:

Jedino na osnovu slobodno izražene volje svakog njenog naroda ponaosob.

DR. FRANJO TUĐMAN:

Ako ćemo moći hoćemo, ali imamo u svom Ustavu, imamo normalni i referendum predviđen, ali imamo u prijelaznim odredbama rečeno da može Hrvatski sabor to donijeti.

ALIJA IZETBEGOVIĆ:

Po narodima, po nacionalnostima referendum.

DR. FRANJO TUĐMAN:

Ma kakvim nacionalnostima, molim vas lijepo. Hrvatska je bila do Zemuna, a ne da nekome pada na pamet ...

49/8/HLJ

SLOBODAN MILOŠEVIĆ:

Ako ćemo sada početi da se svadjamo dokle su bile granice, zar nije onda bolje da razgovaramo o tim spornim pitanjima granica.

DR. FRANJO TUĐMAN:

Dobro jeste bolje.

SLOBODAN MILOŠEVIĆ:

Idemo onda da razgovaramo o tim pitanjima, a ovo ostavimo ovako kako stoji.

Jer na osnovu ovoga što piše u saopštenju neće se izvršiti nikakve promjene. To je jedna faza u našim razgovorima u kojima mi prihvatamo i podržavamo nešto što smo oduvek prihvatili svi bez i jednog izuzetka pravo naroda na samoopredeljenje.

Ja zaista ne razumem da mi sada o tome diskutujemo.

MILAN KUČAN:

Oprosti Slobo, nikad se postavilo nije pitanje faktičke upotrebe tog prava.

Sad kad se postavlja treba pogledati u međunarodnim aktima, čekaj, potpuno je jasno. Tamo se jasno određuje da je to pravo locirano na narod u postojećoj državnoj zajednici.

To nisu apstraktne kategorije. A ti srpsko pitanje na način na koji ga ti hoćeš riješiti preko ove

49/9/HLJ

formulacije nećeš, to ne možeš.

SLOBODAN MILOŠEVIĆ:

Preko ni jedne formulacije se ne može rešiti srpsko pitanje.

MILAN KUČAN:

Preko ove pokušaj da ga rešiš.

SLOBODAN MILOŠEVIĆ:

Ja ne pokušavam ništa da rešim.

MILAN KUČAN:

Za sada samo pokušavaš.

SLOBODAN MILOŠEVIĆ:

Ja pokušavam da budem konstruktivan, ceo dan pokušavam da budem konstruktivan. I mi smo se dogovorili oko saopštenja i prihvatili vaše sugestije i sada kad se vratilo prekuca-
no saopštenje, onda se otvaraju nova pitanja.

To nije korektan odnos u razgovoru.

MILAN KUČAN:

Taj problem, oprost, ja sam ga postavljao i ranije u onom tekstu.

49/10/HLJ

SLOBODAN MILOŠEVIĆ:

Mi smo ono što si ti predložio menjati i bilo kak-
ve promene ...

MILAN KUČAN:

Oprosti, korektnosti radi, ja sam i ranije kada
smo diskutirali tekst postavio pitanje šta to znači.

SLOBODAN MILOŠEVIĆ:

Molim te znači da ...

./.

50/1/JG

... pa znači da ćemo o tome i o sadržaju i o načinu realizacije toga prava upravo razmatrati sve aspekte imajući u vidu i te međunarodne ugovore na koje se ti pozivaš i sve drugo, sada moramo reći nešto i fakta, a sada moramo reći nešto što smo elementarno utvrdili u vezi sa pravom naroda na samoopredjeljenje, ništa drugo.

MOMIR BULATOVIĆ:

U tom istom paktu postoji i ograničenje prava na samoopredjeljenje.

MILAN KUČAN:

Jednakim pravom drugih.

MOMIR BULATOVIĆ:

I kada se može izazvati teži poremećaji i ugrožavanje bezbjednosti na određenom regionu itd, itd.

MILAN KUČAN:

To je sve podređeno. Osnovno je i jedino ograničenje, jednaka prava drugih.

Samo kažem da to nije apstraktno pravo.

ALIJA IZETBEGOVIĆ:

Ne znači ako je ovako otkucano da se tako mora usvojiti jer ovo je vrlo ozbiljna stvar.

50/2/JG

SLOBODAN MILOŠEVIĆ:

Sve su ovo ozbiljne stvari, mi smo danas evoluirali jedan koračić, sada i taj jedan koračić treba da se eliminiše.

ALIJA IZETBEGOVIĆ:

Ako smo napravili korak u smislu nacionalnih referenduma mi smo napravili jedan korak... to smo svjesno napravili.

SLOBODAN MILOŠEVIĆ:

Nismo napravili nikakav korak prošli vek, ako poštujemo prava naroda na samoopredjeljenje. Taj korak nismo napravili, zaista nismo napravili.

DR FRANJO TUĐMAN:

Predlažem na temelju prava naroda na samoodredjenje i suverenosti republika.

SLOBODAN MILOŠEVIĆ:

Da stavimo odmah, da riješimo to pitanje suvereniteta republika i da se više ne sastajemo, pošto nemamo mogućnosti da to vidimo.

ALIJA IZETBEGOVIĆ:

Da prihvatimo činjenice koje postoje, ne treba ići nat-

50/3/JG

trag, da prihvatimo činjenice, uzalud je ići natrag, ostalo sve vodi direktno u sukob.

DR FRANJO TUĐMAN:

Ostavimo znači za sada za raspravu na stolu oba principa, pravo naroda na samoodredjenje i suverenost republika što je po sadašnjem Ustavu..

Mislim da se s time mogu zadovoljiti....

SLOBODAN MILOŠEVIĆ:

Suverenost republika je pitanje o kojem razgovaramo mi mjesecima.

DR FRANJO TUĐMAN:

To piše u današnjem ustavu. Mi se ne možemo vraćati natrag, a osim toga vi ste donijeli svoj Ustav kojim ste proglasili potpuno samostalnost.

SLOBODAN MILOŠEVIĆ:

Sada vraćamo pitanje suvereniteta republika u saopštenje koje smo zaključili.

ALIJA IZETBEGOVIĆ:

Ovaj stav treba u cijelosti prekrižiti i ostaviti bez ovoga tu, jer kompletno treba staviti.

50/4/JG

DR FRANJO TUĐMAN:

Ili prekrižiti....

ALIJE IZETBEGOVIĆ:

Kompletan stav treba izbaciti.

MOMIR BULATOVIĆ:

Vezano je, ako to izbacujemo, onda izbacujemo naše priznavanje, prava naroda na samoopredjeljenje uključujući....

DR FRANJO TUĐMAN:

Imate rješenje državno-političke krize Jugoslavije treba postići na temelju poštivanja građanskih i nacionalnih prava, građanskih i nacionalnih prava uključuje sve,.

SLOBODAN MILOŠEVIĆ:

Mislim da je izlaz da damo svaki svoje saopštenje i konferenciji za štampu i gotovo.

DR FRANJO TUĐMAN:

Što se mene tiče može i tako, samo to je onda jasno

...

MILAN KUČAN:

Nema svaki svoje, vas dvoje imate saopštenje, saopštenje gospodina Tuđmana, a nas troje ćemo reći o jednom i drugom što mislimo.

50/5/JG

SLOBODAN MILOŠEVIĆ:

Možete, nema tu problema.

MILAN KUČAN:

Nismo diskutirali o vašem tekstu.

SLOBODAN MILOŠEVIĆ:

Mi smo htjeli da ovo bude korak ka traženju saglasnosti, a ovo će ispasti korak ka produbljivanju svadje. Raspravljali smo cijeli dan o tome.

DR FRANJO TUĐMAN:

Dajmo prihvatimo ovu formulaciju koja svakog njenog naroda, odnosno republike pa prematome, podrazumijeva i ovo što vi hoćete, Može braniti, znači ne može biti po nacionalnom republika, a vi možete braniti zahtjev da može, pa ćemo se u daljnjim razgovorima o tome raspraviti.

SLOBODAN MILOŠEVIĆ:

Daljnje razgovore mi treba da vodimo u šestero.

Mi smo danas sjeli ovdje da smanjimo stepen međusobnog nerazumevanja, ne da ga povećamo. Krajnje smo korektno radili na tekstu saopćenja i krajnje se korektno dogovorili o tekstu saopćenja, da bi u posljednjem trenutku u tom tekstu saopćenja

50/6/JG

DR FRANJO TUŠMAN:

Ne, iz čitave rasprave je ostalo otvoreno kao bitna razlika, to se vidi i kada, kada kažem, to je jedno saopćenje koje može zadovoljiti koje svako od nas može tumačiti na svoj način, za sada, a i onda smo rekli da nedonosimo nikakva definitivna rješenja, nego ćemo kasnije

MOMIR BULATOVIĆ:

Ali će nam se produbiti lokalne sumnje.

DR FRANJO TUŠMAN:

S jedne strane produbiti, s druge strane omogućiti uklanjanje sukoba.

MILAN KUČAN:

Reći ću vam jednu stvar, kada dio unutar jedne cjeline nema mogućnosti da rješava svojom maticom svoje probleme, nego mora s tom sredinom odnos i problem se rješava na sasvim drugačiji način. Dok su mogli južni terorci rješavati svoj problem u Beču i sa Bečom, onda su rješavali na jedan način, kada ga mora rješavati u Rimu, rješava ga na drugi način, i to je problem, da li ćemo na taj način ili nećemo.

DR FRANJO TUŠMAN:

Konkretno da budemo, kada su se ovi u Pakracu uvjerali

50/7/JG

da moraju rješavati u Zagrebu, onda su došli na razgovore, izjavili su da su bili zavedeni i da žele razgovarati sa Zagrebom, ovi u Kninu, jedna grupa do te spoznaje još nije došla, misli da može rješavati sa Miloševićem i sa Beogradom.

SLOBODAN MILOŠEVIĆ:

Sada ako uzmemo da jedni druge optužujemo onda ćemo daleko doći.

DR FRANJO TUĐMAN:

To je situacija.

SLOBODAN MILOŠEVIĆ:

Ne treba da počinjemo sada takav način međusobnog razgovora, mislim da on ne vodi ničemu.

KIRO GLIGOROV:

Može li ovako Jugoslavija kao državna zajednica ravnopravnih naroda, u međunarodnim granicama i njezino državno uređenje moguće je mijenjati jedino na osnovu korištenja prava na samoopredjeljenje uključujući pravo na otcjepljenje. Napominjem

./.

51/1/HLJ

ne spominjemo ništa ni narode ni republike.

DR. FRANJO TUĐMAN:

Onda je to moguće jedino na temelju prava naroda na samoodredjenje do odcjepljenja.

KIRO GLIGOROV:

I onda dolazi ono što govori Kučan da je to pravo po međunarodnim aktima, ovakvo kakvo jeste.

DR. FRANJO TUĐMAN:

Znači na temelju prava naroda na samoodredjenje.

KIRO GLIGOROV:

Izbjegnimo ovo svakog njenog naroda.

DR. FRANJO TUĐMAN:

Da, to je u redu.

KIRO GLIGOROV:

Jednu opštu formulaciju koja nije sporna da postoji pravo svakog naroda na samoopredjeljenje, to nije sporno.

DR. FRANJO TUĐMAN:

Moguće je mijenjati jedino na temelju ...

51/2/HLJ

KIRO GLIGOROV:

To je uvijek vezano za određenu teritoriju.

DR. FRANJO TUĐMAN:

Prava svakog naroda na samoopredjeljenje.

KIRO GLIGOROV:

To sada ostavlja mogućnost da dalje diskutujemo taj problem i u finalnom aktu to mora da bude rasčišćeno.

MILAN KUČAN:

Dakle jasno je da se nismo dogovorili ništa.

Ja sam moj problem riješio.

DR. FRANJO TUĐMAN:

Gospodo, dva sata smo u zakašnjenju.

MILAN KUČAN:

Još jedna stvar na kraju, ovdje piše koncepcijski razvoj koji postoji i koji se tiče, mogući su karakter buduće zajednice.

Moj prijedlog bi bio koji se tiču karaktera moguće buduće zajednice.

DR. FRANJO TUĐMAN:

To je isto.

51/3/HLJ

Koje se tiču karaktera moguće buduće zajednice.

SLOBODAN MILOŠEVIĆ:

Ako je buduće onda je moguće.

MILAN KUČAN:

Bolje bi bilo da smo mi ostali na tome i rekli da je tu razlika, barem će se razumjeti u čemu je spor, na tome se vidi u čemu je spor.

SLOBODAN MILOŠEVIĆ:

Naravno, tu ništa nisi otkrio.

MILAN KUČAN:

Svijetu treba reći u čemu je spor, jer izgleda da nitko ne razumije o čemu se mi sporimo. Sporimo se oko toga kako ćemo rješavati nacionalno pitanje, u tome se sporimo.

SLOBODAN MILOŠEVIĆ:

Naravno da se sporimo.

MILAN KUČAN:

Mi ga možemo riješiti na jedan način, a drugi ga ne možete riješiti na taj način.

SLOBODAN MILOŠEVIĆ:

Time ništa nismo rešili jedino smo ...

~~01136143~~ UR

01136143

51/4/HLJ

MILAN KUČAN:

Na kraju će nastati alarm.

ALIJA IZETBEGOVIĆ:

Već postoji spremnost da se rješavaju stvari,
ne postoji spremnost za kompromis nikakav.

Završeno u 20,10 sati.